

Folklorní tradice Vlčnova v přirozeném prostředí výchovy

Bc. Zita Zemková

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Zita ZEMKOVÁ**
Osobní číslo: **H10728**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Lidové tradice Vlčnova v přirozeném prostředí výchovy**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti kultury, rodiny, vrstevnických skupin, prostředí a výchovy.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace smíšeného výzkumu prostřednictvím dotazníku, rozhovorů, případových studií.

Zpracování, analýza a vyhodnocení dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUDIL, I. Mýtus, jazyk a kulturní antropologie. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-321-0.

CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KRAUS, B. Člověk, prostředí, výchova. Praha: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

MATOUŠEK, O. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha: SLON, 1997. ISBN 80-85850-24-9.

MURPHY, R. F. Úvod do kulturní a sociální antropologie. Praha: Slon, 2006. ISBN 80-86429-25-3.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Radana Kroutilová Nováková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

27. dubna 2012

Ve Zlíně dne 17. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 16.3.2012

Dieta Šušteráček

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na problematiku výchovy člověka v jeho přirozeném prostředí ve vztahu k místním folklorním tradicím. Folklorními tradicemi jsou myšleny zvyky a obyčeje slováckého venkova, konkrétně obce Vlčnov. Účelem této práce je prověřit míru vlivu folklorních tradic v přirozeném prostředí výchovy a zjistit, do jaké míry jsou folklorní tradice pro občany obce důležité, jakou pro ně hrají výchovnou roli a jak přispívají k pocitu sounáležitosti v rámci rodiny, vrstevníků a vztahu k obci.

Klíčová slova: kultura, folklor, výchova, lidová tradice, rodina, vrstevníci, mezilidské vztahy, lokální prostředí

ABSTRACT

The study is focused on education of people in their natural environment influenced by local tradition. Folk customs situated in Southern part of Moravia called " Slovácko", in village Vlčnov.

There was studied the effect of folk customs to upbringing and was observed the importance of folk customs for local people related to togetherness, the same age people and patriotism.

Keywords: culture, folklore, upbringing, tradition, family, the same age person, interpersonal relations, local environment

Chtěla bych poděkovat Mgr. Radaně Kroutilové Novákové, Ph.D., z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, vedoucí mé diplomové práce za trpělivost a podporu při vedení mé diplomové práce, za její vstřícnost.

Poděkování patří také distributorkám dotazníku, ale i všem občanům Vlčnova, kteří se podíleli na jeho vyplnění. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se zúčastnili rozhovoru, za jejich vstřícnost a otevřenost.

Především však děkuji svému manželovi a dětem za jejich trpělivost a podporu při mém studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	12
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 ČLOVĚK A KULTURA	15
1.1 DEFINICE POJMŮ.....	15
1.2 DĚLENÍ LIDOVÉ KULTURY.....	17
1.2.1 Hmotná lidová kultura.....	18
1.2.2 Nehmotná lidová kultura.....	18
2 PŘIROZENÉ PROSTŘEDÍ VÝCHOVY	19
2.1 RODINA.....	20
2.1.1 Výchova a socializace v rodině.....	21
2.1.2 Současný obraz rodiny a její problémy.....	22
2.1.2.1 Zaměstnanost matek.....	23
2.1.2.2 Rozvodovost.....	24
2.1.2.3 Mezigenerační vztahy.....	24
2.1.3 Lidové tradice v životním stylu rodiny.....	26
2.1.3.1 Lidové tradice ve volném čase rodiny.....	28
2.1.3.2 Lidové tradice ve vztahu k hodnotám rodiny.....	29
2.2 VRSTEVNICKÁ SKUPINA.....	31
2.2.1 Znaky vrstevnických skupin.....	31
2.2.2 Výchovná funkce vrstevnických skupin.....	32
2.2.3 Pohled na význam vrstevnických skupin z hlediska evoluční psychologie.....	34
2.3 LOKÁLNÍ PROSTŘEDÍ.....	34
2.3.1 Znaky lokálního prostředí.....	35
2.3.2 Vliv lokálního prostředí na výchovu.....	35
2.3.3 Vztah lokálního prostředí k folklórním tradicím.....	35
3 CHARAKTERISTIKA OBCE VLČNOV	37
3.1 HISTORICKÝ EXKURZ.....	37
3.2 GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ OBLASTI.....	37
3.3 HISTORIE OSÍDLOVÁNÍ.....	37
3.4 NÁBOŽENSTVÍ REGIONU.....	38
3.5 OBEC VLČNOV Z KULTURNĚ SPOLEČENSKÉHO POHLEDU.....	39
3.5.1 Folklórní tradice obce.....	40
3.5.2 Jízda králů ve Vlčnově.....	40
3.5.2.1 Středověká historie.....	41
3.5.2.2 Křesťanský význam.....	42
3.5.2.3 Kořeny v dávnověkých rituálech.....	42
3.5.2.4 Forma a význam Jízdy králů dnes.....	43
3.5.2.5 Vazby tradičních rituálů na Jízdu králů v průběhu kalendářního roku.....	45
3.5.2.6 Vlčnovská jízda králů v literatuře a umění.....	48
3.5.3 Církevní svátky.....	49
3.5.3.1 Děkovná mše svatá za úrodu.....	49
3.5.3.2 Svátek Božího těla.....	49
3.5.3.3 Hody.....	50

SEZNAM TABULEK.....	108
SEZNAM GRAFŮ	109
SEZNAM PŘÍLOH.....	110

ÚVOD

Zkoumání vlivu folklorních tradic Vlčnova, zejména pak Vlčnovské jízdy králů (jako nejvýznamnější z tradic v obci Vlčnov) na přirozené prostředí výchovy si autorka vybrala z několika důvodů. Jedná se o prostředí její osobě známé. V místě žije již několik let a aktivně se účastní místního veřejného života. Dalším důvodem pro výběr tohoto tématu je skutečnost, že se jedná o tradice, které významným způsobem určují charakter kulturního a společenského života v obci Vlčnov.

Folklorním tradicím v obci vévodí zcela jistě jízda králů. Jedná se o velkolepou lidovou slavnost spojenou s jízdou na vyzdobených koních, přímo navazující na starobylý svatodušní obyčej, známý kdysi po celé Evropě. Hlavními účastníky obřadní objížděky na koních jsou král a jeho pobočníci, praporečníci a vyvolávači. Kolektivní vzrušení, které vyvolává pestrý krojovaný průvod královské družiny, svědčí o silných sociálně psychologických a sociologických motivacích slavnosti. Jízda králů je oslavou mužské i ženské krásy, mládí a zdraví. Do této akce je zapojena snad nejširší věková skupina, lidé z různých sociálních vrstev. Jsou přímými organizátory a též účastníky slavností. Dalším důležitým momentem je originalita tohoto obřadu. Ta spočívá ve výsadním právu účasti dorostenců (osmnáctiletých chlapců) v královské družině. Dospívající chlapci a děvčata účastníci se této slavnosti musí projevit velkou mírou odvahy při jejich mnohdy prvním velkém vystupování na veřejnosti. A tímto se již dostáváme k výchovným aspektům folklorních slavností ve Vlčnově. Do procesu příprav a organizace je zapojena kromě zmiňovaných hlavních účastníků také celá jejich rodina a blízké okolí. Dá se říci, že výchovný proces probíhá na všech věkových úrovních, na všech úrovních přirozeného prostředí výchovy.

Doposud jsme hovořili o jízdě králů jakožto vyvrcholení celoročního kulturního a společenského života v obci. Se slavností jízdy králů přímo souvisí mnohé další folklorní akce, které se konají v průběhu celého roku. Patří sem tradiční krojový ples s představením „krále“, velikonoce, stavění máje a donedávna to byly i odvody branců na povinnou vojenskou službu. Vedle těchto tradic a slavností se v obci konají různé křesťanské svátky, jako jsou Děkovná mše za úrodu, Svátek Božího těla a hody.

Všechny uvedené tradice jsou dědictvím našich předků. Člověk může k tomuto dědictví přistupovat odmítavě anebo s pokorou a pocitem zodpovědnosti za jejich zachování pro další generace. Z pohledu autorky se jedná o významnou součást dnešního života. V současné přetechnizované době dochází u mnohých lidí ke změnám v hodnotovém žebříčku.

Materiální svět přestává být pouhým prostředkem, ale stává se mnohdy jediným životním cílem moderního člověka. Takový trend lze pozitivně ovlivnit přijetím lidových tradic a vnímáním jejich významů. Tím dochází ke zpětnému nalézání „dávné pravdy“, k úctě k původním životním hodnotám a k možnosti využití zkušeností našich předků. V rámci organizace a účasti na folklorních tradicích dochází k budování mezilidských vztahů a hlubšímu vztahu k rodnému kraji. Není zde prostor pro individualizaci a lidé tak budují pocit vzájemné sounáležitosti.

Vedle nejsledovanější skupiny, kterou je dospívající mládež, se autorka ve své práci zabývá též ostatními ať již přímými či nepřímými účastníky folklorních tradic, žijících v místním regionu. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou.

Teoretická část je rozdělena do 3 kapitol. V první kapitole je podrobněji vysvětlen pojem hmotné a nehmotné lidové kultury a dále pojmy s kulturou a tradicemi souvisejícími. V kapitole druhé se autorka zabývá vysvětlením přirozeného prostředí výchovy a to rodinného, vrstevnických skupin a lokálního prostředí. Podrobněji se zde zabývá výchovou a socializací v rodině, současným obrazem rodiny a jejími problémy, lidovými tradicemi v životním stylu rodiny. Dále je v této kapitole přirozeného prostředí podrobněji pojednáno o výchovné funkci vrstevnických skupin a jejich vlivu na způsob trávení volného času. Ve třetí kapitole teoretické části je charakterizovaná obec Vlčnov, jakožto zkoumané prostředí, jeho kulturně společenská stránka, místní folklorní tradice. Jsou zde vysvětleny vzájemné vazby jednotlivých tradic a rituálů konaných v průběhu celého kalendářního roku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ČLOVĚK A KULTURA

„Člověk má schopnost, jež nemá obdoby v celé živočišné říši, schopnost předávat své zkušenosti z generace na generaci“

Nikolaas Tinbergen

Termín kultura má velmi mnoho definic. Dle Barretta (2007) byl termín kultura použit ve více než 150 významech. I přes snahu jednotného vymezení pojmu kultura nám stále zůstávají čtyři kategorie, které se ve svých definicích radikálně odlišují. Jsou jimi „pravidla chování (např. rituály), představy v lidských myslích (např. mýty), hmotné artefakty (rezi-duum objevené v rámci archeologického výzkumu) a literatura, umění a hudba. Většina těchto definic nakonec stejně směřuje k určitým formám představ v lidských myslích a kulturnímu přenosu skrze nápodobu a učení jako ke klíčovému procesu, kterým jsou tyto představy osvojovány. Z výše uvedených poznatků si můžeme dovolit kulturu vydefinovat v užším smyslu, než byla běžně definována jako „*přesvědčení či pravidla chování (nebo možná obecněji jako znalost světa), která jsou na základě určité formy sociálního učení (včetně vyučování) předávána z jednoho jedince na druhého*“. A právě v této práci se budeme zabývat významem kultury, zejména té tradiční lidové ve vztahu k odkazům minulých generací a způsobem jejich předávání generaci současné.

1.1 Definice pojmů

Dříve, než se začneme zabývat kulturní tradicí a jejím vlivem na přirozené prostředí výchovy, měli bychom si objasnit samotný pojem lidová tradice a její projevy v širších souvislostech. Samotné slovo **tradice** pochází z latinského **traditio**, což znamená odevzdávání. Tradice je tedy odevzdávána minulými generacemi jejich nástupcům. Tradice je natolik historická záležitost, že v ní lze chápat odkaz již na dějiny pravěku.

Dle Hrabákové (2007) se lze s pojmem tradice setkat ve třech nejfrekventovanějších významech.

V prvním významu je tradice chápána jako soubor zvyků a obyčejů, jako ustálený způsob chování převzatý od předchozích generací (výroba zboží, oděvu, masopustní tradice a podobně). Tradice je nástrojem regulace vztahů každodenního života. Díky ní dochází ke zjednodušení celé řady postupů a situací.

Ve druhém významu se jedná o tradice v pojetí něčeho daného pro jistý okruh osob (mravy ve společnosti, profese, skupiny). Jedná se důležitý sociální nástroj pro stmelování společností. Ovlivňování morálky, rodinné struktury, sociální vazby.

Ve třetím významu je tradice vnímána jako stylizace dějin, jinak též „historická tradice“, neboli uzavřená část lidských dějin. Jedná se o nejfrekventovanější význam tradice ve společnosti a je důležitým nástrojem pro zachování identity národa. Historická přesnost takového pojetí je vedlejší, důležité je zapsat hlavní orientační body v historii a podat k nim bezproblémový komentář.

Zásadním významem tradice je uchovávání kultury pro příští lidské generace. Dle Jandourka (in Hladík, 2006) je kultura charakterizována jako souhrn způsobů chování v konkrétní společnosti bez ohledu na její velikost a trvání.

Slovo kultura pochází z latinského *colere*, což znamená pěstovat, v původním významu zemědělskou činnost. Jak uvádí Soukup (2004), slovo kultura bylo v průběhu doby doplněno ještě o další význam a to podle římského filozofa Marca Tullia Cicera (106-43 př.n.l.), když nazval filozofii „kulturou ducha“. Tímto položil základ pojetí kultury jako charakteristiky lidské vzdělanosti. Kultura obecně označuje činnosti, které jsou spojeny se zušlechťováním a kultivováním člověka. Kultura je jakousi pamětí lidstva a je důležitá pro jeho vývoj a identifikaci. Tento význam slova byl znovuobjeven ještě nástupem renesance a humanismu. Renesanční doba však přinesla pro pojem kultury novou funkci – vymezení prostředí člověka a prostředí přírody. Dalším z mezníků je dílo od německého historika a právníka Samuela von Pufendorfa (1632-1694). Do kultury zahrnul všechny lidské výtvořky a společenské instituce – jazyk, vědu, morálku, zvyky, odívání a bydlení. Z antropologického pohledu je kultura definovaná jako komplexní celek obsahující poznání, umění, víru, právo, morálku a všechny ostatní schopnosti člověka žijícího v určité společnosti. Murphy (2006) zdůrazňuje, že základním předpokladem pro existenci kultury je lidský mozek. Lidský mozek je nesmírně složitým mechanismem, který je zdrojem vysoké inteligence ale také obrovských schopností získávat poznatky, zapamatovat si je a předat je pak ostatním pomocí řeči. Mозek lidí má výbornou schopnost rozpoznávat, rozlišovat a uspořádat smyslové vjemy do kategorií dle vnímané podobnosti – to znamená zobecňovat. Tyto poznatky pak můžeme dále předávat díky schopnosti řeči. Řeč naopak závisí na duševní schopnosti symbolizovat, abstraktně myslet a používat kulturu. Symbolické systémy, zejména slova se tak stávají opravdovými taxonomiemi zkušeností. Jazyk se tak stává centrální součástí kultury, ale také hlavním prostředkem sociálního života, neboť zprostředkovává sociální in-

terakci. Jazyk je hlavním aktérem, pomocí něhož předáváme sobě navzájem ale také budoucím generacím naše zkušenosti, znalosti a hodnoty.

Podle Budila (2003) je v šedesátých letech dvacátého století pojem kultura vysvětlován v západní antropologii s jistým odklonem od teorií, které vysvětlují kulturu jako výraz adaptace na fyzické a sociální prostředí. V novém pojetí je kultura chápána jako symbolický či znakový systém. Vědci zdůrazňovali, že znakovost je společným jmenovatelem lidského jazyka a kultury a že *„znaky představují hlavní stavební kameny vnitřní mentální reprezentace světa v lidském vědomí. Kultura je pak kolektivním rozšířením a sdílením tohoto sémiotického (znakového) modelu reality.“*

1.2 Dělení lidové kultury

Frolec (1984) zahrnuje do lidové kultury široký okruh hmotného, sociálního a duchovního života člověka. Jedná se o zaměstnání člověka, způsob stravování, stavitelství, odívání, způsob přepravy, výtvarné projevy, obřadní kultura, víra a vědění. Do tohoto výčtu činností patří též slovesné, hudební, dramatické a taneční umění, které spadají pod souhrnný pojem „folklor“. Funkcí lidové kultury je integrace jejích nositelů, kteří tvoří lid, pospolitost, lidovou společnost, lokální společenství. Základem lidové kultury je každodenní pracovní činnost. Rozvoj kultury by nebylo možné očekávat bez tradic, které jsou jedním z jejích nositelů. Tento vztah byl nejcitelnější v období po skončení druhé světové války, v období, kdy docházelo k vytváření nové kultury, národní a blízké široké vrstvě obyvatel. Lidová kultura není nikdy historicky uzavřenou částí. Stále zde existuje proces vývoje ve vztahu k míře vyspělosti civilizace.

Podle Frolice (1984) lze vyčlenit několik základních oblastí veřejného i soukromého života vzájemně se lišících svým vztahem k tradicím lidové kultury, vázané k lokálním, nelokálním a centrálním osvětovým institucím, charakterem společenské a kulturní komunikace. První skupina je zastoupena tradičními jevy společenského a kulturního života jako jsou masopustní občůzky, velikonoční pomlázka, stavění „májky“, hody, vinobraní a podobně. V rámci druhé skupiny se jedná o kulturní projevy lokálního charakteru (akce příslušníků ročníku, pravidelné taneční zábavy, plesy). Do třetí skupiny lze zařadit kulturní a kulturně-výchovnou činnost v rámci lokální sítě nadlokální organizace kulturního života (představení domácích ochotnických souborů, koncerty místních hudebních těles, folklorní vystoupení a podobně). V současnosti se osamostatňuje a profiluje další skupina projevů kultury jako je rozhlas, televize, tisk a literatura.

Kulturu lze rozdělit na hmotnou (lidské materiální výtvoř) a nehmotnou (společenské instituce určující lidské chování, ideje, symbolické systémy a podobně). V případě výzkumu, který je součástí této práce, se budeme zabývat oběma druhy kultury, kteréžto jsou navzájem provázány (jedna podporuje druhou a naopak).

1.2.1 Hmotná lidová kultura

Ve hmotné lidové kultuře jsou zastoupeny oblasti jako například forma zaměstnání, obydlí, oděv, strava, transport, výtvarná kultura lidu. Poslední jmenovaná vzniká napříč všemi uvedenými oblastmi a je dosti specifická.

Lepší pochopení hmotné lidové kultury lze získat díky odborné publikaci Blahušky (2006), kde blíže popisuje jednotlivé okolnosti formující kulturu. Pro stavbu obydlí byly používány místní materiály, v oblasti stravování fungovalo samozásobování. S rozpadem agrární civilizace a nástupem industrializace výše uvedená specifika zanikají. V oblastech komunikačně méně přístupných je sice tato proměna pozvolnější, přesto se od 19. století stává hmotná lidová kultura součástí národního kulturního dědictví. Těchto památek ovšem stále ubývá a postupem doby se stanou spíše záležitostmi lokálních míst, kde budou tvořit jakási muzea rukodělné výroby a lidových staveb v přírodě.

1.2.2 Nehmotná lidová kultura

Do kategorie nehmotné lidové kultury řadíme souhrn složek uspokojující duchovní stránku člověka. Vedle folkloru sem patří zvyky, obřady a podobně. Podle Blahušky (2006) do této kategorie začleňujeme v širším pojetí též kulturu sociální (problematika společenství, rodinných vztahů, sociálních vazeb v komunitě nebo skupině). Nemateriální kultura se vyznačuje dlouhodobou setrvačností, proměnami a vzájemným prolínáním. Nemateriální kulturu lze rozčlenit do následujících oblastí, dle jejich charakteru. Folklor (soubor jevů ve formě hudební, taneční, dramatické a ústní), lidová religiozita (přesvědčení o skutečnosti přesahující lidský rozměr – víra, náboženství), obyčejové tradice (masopust, velikonoce, letnice, božítělové obyčeje, sklizňové slavnosti a podobně) a konečně společenské vztahy (spolky a společenské organizace, neformální kolektivy, vztahy v rodině, kmotrovství a podobně).

2 PŘIROZENÉ PROSTŘEDÍ VÝCHOVY

Za prostředí obecně můžeme považovat životní prostor, který nás od narození obklopuje, vytváří a upravuje podmínky pro lidskou existenci. Prostředí je otevřeným systémem reagujícím na různé podněty zahrnujícím všechny předměty a jevy na člověku závislé i nezávislé. Člověk své životní prostředí přetváří, ale také je prostředím velmi ovlivňován, utvářen. Kraus (2008) charakterizuje prostředí jako předměty, jevy existující kolem nás, nezávisle na našem vědomí, tedy jako určitý prostor, objektivní realitu vytvářející podmínky pro život, můžeme ho tedy nazvat životním prostředím.

Z hlediska pohledu na prostředí jako na výchovný aspekt nás zajímá zejména prostředí kulturní a společenské, kdy prostředí kulturní je vnímáno jako součást prostředí společenského. Do kulturního prostředí Kraus (2008) zahrnuje všechny hmotné i nemateriální výsledky lidské aktivity, kdy má na mysli zejména veškeré výtvořky umělecké, vědecká poznání, pravidla chování nebo právní a morální normy. Společenské prostředí je dle tohoto autora dáno zejména charakterem a uspořádáním celého společenského systému, v němž hrají dominující roli vazby uvnitř společnosti. Jeho tvůrci jsou lidé a mezilidské vztahy.

Každé prostředí bez ohledu na typ má vždy stránku materiální a sociálně psychickou, prostředí jedince vždy významně ovlivňuje. Dříve psychologové vývoj duševního vývoje přikládali pouze dědičnosti, až představitel individuální psychologie, A. Adler upozornil na důležitost vlivu prostředí, zejména rodiny (Kraus, 2001). Od A. I. Bláhy pochází pojem sociální dědičnost, jímž vyjadřuje přenos i určitých způsobů a modelů chování v daném prostředí.

Prostředí má také dvě velmi důležité úlohy ve výchově. Prvou je funkce situační, druhou výchovná neboli formovací. Výchovnou funkci můžeme dále rozdělit na přímé a nepřímé výchovné působení. Sociální pedagogové často využívají prostředí jako výchovný prostředek.

Přirozené prostředí výchovy, které je hlavním tématem této práce, dle Klapilové (2000) zaujímá výsostní postavení v socializačním procesu a to zejména z důvodu, že zde probíhá intenzivní socializační trénink, ve kterém si jedinec osvojí základní životní role. Vyznačuje se silnými citovými vazbami a zde respektované hodnoty jsou přijímány jako životně důležité. Řadíme sem rodinu, vrstevnické skupiny a lokální prostředí.

2.1 Rodina

Rodinu můžeme dle Pláňavy (in Kraus, 2008) charakterizovat jako strukturovaný systém, jehož smyslem, účelem a náplní je utváření relativně stabilního a bezpečného prostoru. Dále se jedná o prostředí charakteristické potřebou sdílení, reprodukce a produkce života lidí.

Přadka (in Celá, 2006) charakterizuje rodinu jako přirozené prostředí, do něhož se člověk narodí (aniž si mohl vybrat jiné prostředí) a přejímá to, co mu rodiče připraví. I přes případné změny ve vztazích uvnitř rodiny, zůstává stále důležitým prostředím socializace, intimity a sociální podpory.

Možný (2002) uvádí, že člověk vymyslel rodinu ve chvíli, kdy pochopil, že se nedá důvěřovat okolí. Tuto skutečnost dle něj nezměnila ani postmoderní doba. Rodinu považuje za ideální krabičku poslední záchrany, když přichází těžké chvíle.

Klapilová (2000) definuje rodinu jako malou, specifickou, biosociální, primární, neformální sociální skupinu, kterou tvoří jedinci spojení pokrevními, manželskými a adoptivními vztahy a v níž se projevuje silná rezistence tradičních vzorů a tradičního chování. Rodina je pro všechny její členy institucí ochrany v nebezpečí, před nemocemi nebo konfliktními situacemi. Je také institucí sociální kontroly, trestu a odměny. Dále ji můžeme považovat za sféru lidské seberealizace, kdy hodnotovou seberealizaci můžeme prodlužovat prostřednictvím svých dětí a zabránit tak svému definitivnímu „zániku“.

Z rodinného prostředí člověk přejímá zažitý vzorec chování, stereotypy a životní styl. Toto prostředí je pro dítě základem, ve kterém by mělo prožívat pocit jistoty, bezpečí, štěstí a lásky.

Rodina má na utváření osobnosti člověka zásadní vliv. Velmi důležitými aspekty souvisejícími s osobností dítěte je láska k dítěti, pocit bezpečí, přičemž láska by neměla přerůst k „přepečování“ a přílišnou starostlivost.

V rodinném prostředí se vytvářejí základy k sebepoznání, sebeuvědomění, které jsou nezbytnými předpoklady sebevýchovy a formování své vlastní osobnosti. Sebepoznání je zásadním předpokladem toho, aby se člověk stal subjektem výchovy a hledal cesty k osobnímu sebezdokonalování (Pelikán, 1997).

Matoušek (1997) poukazuje na skutečnost, že rodina všem svým členům poskytuje domov, v němž člověk odkládá veřejné role. Rodina se dle něj vyznačuje vysokou mírou otevře-

nosti, sdílení a umožňuje také všem jejím členům zpracovávat prožitá traumata i úspěchy, dodává pocit bezpečného zázemí.

2.1.1 Výchova a socializace v rodině

„Učení v mládí je moudrost ve stáří“

Anglické přísloví

Rodinné prostředí je významně ovlivňováno několika činiteli. Můžeme si uvést například přírodní prostředí, jeho stav a kvalitu, dále ekonomické i politické vlivy. Jak uvádí Kraus (2008), i přes všechny peripetie, se kterými se rodina ve svém vývoji prochází, zůstává nadále nepostradatelnou a jen velmi těžce nahraditelnou institucí pro dospělého člověka a zejména pro dítě. Má nezastupitelnou funkci v předávání hodnot z generace na generaci, je nejvýznamnějším výchovným a socializačním činitelem. V rodinném prostředí se lidé učí vnímat a reagovat na svět kolem sebe. Osvojovat si různé sociální role, které jsou podmíněny kulturní a dobovou tradicí. Harmonické rodinné prostředí s potřebnou dávkou kvalitních podnětů vytváří pro dítě hodnotnou základnu pro jeho budoucí rozvoj.

Pelikán (1997) uvádí, že provedené výzkumy jednoznačně prokázaly, že vliv výchovy v rodině a rodinného prostředí na formování osobnosti dítěte je úměrný míře akceptace rodiny daným jedincem. Jako významné faktory pro přijetí rodiny se ukázaly zejména atmosféra v rodině a vzájemné vztahy mezi členy rodiny, chápání rodiny jako bezpečného útočiště a ochrany, zájem rodičů o osobní problémy dětí. Dalšími ovlivňujícími faktory je soulad mezi rodiči, porozumění dítěte s otcem i matkou, smysl rodičů pro spravedlnost, zájem starších rodičů o partnera dítěte, vnímání dětství jako šťastného, soulad se základními názory rodičů, zdravotní stav rodičů (zejména matky), životní úroveň rodiny. Akceptace rodiny se pak projevuje zejména v dání přednosti rodině před rodinami jinými, ve výběru partnera podobajícího se rodiči opačného pohlaví, ochota bydlet s rodiči i po založení vlastní rodiny, snaha přiblížit se k životnímu stylu primární rodiny, tendence k převzetí výchovného stylu, ale i základních principů, tradic a podobně do dalšího života.

Gray (2000) předpokládá, že schopnost spolupracovat a soucítit nevytvoříme v dětech násilným způsobem lámání jejich vůle. Pokud v dětech chceme podpořit vznik zdravého sebevědomí a vychovat je ve vnímavé a empatické osobnosti, je k tomu zapotřebí tzv. pozitivního rodičovství, díky jemuž se děti rozhodují svým srdcem a není třeba jim násilně

vnucovat pravidla. Pozitivní rodičovství nevychovává děti bezpodmínečně poslušné, ale děti spolupracující.

2.1.2 Současný obraz rodiny a její problémy

I přes mnohé změny ve vývoji rodiny v posledních letech si rodina stále zachovává prvenství v postupném ovlivňování dítěte, v utváření jeho hodnot a vztahu ke světu. Přesto v posledních letech došlo k výrazným změnám ve struktuře rodiny, na něž upozorňuje Matoušek (1997). Dle něj můžeme současnou rodinu charakterizovat jako seriálově monogamní (dáno častostí rozvodů), která je doposud považována za patrilinéární, se stále více matriarchálními znaky.

Současnou rodinou se také blíže zabývá Možný (2002), který poukazuje na skutečnost, že mnoho funkcí rodiny již nahrazují různé instituce. Také hospodářská moc společností není již závislá na síle a bojovnosti mužských členů rodiny, ale opírá se stále více o výkon v povoláních, kde jsou prvořadými požadavky schopnost jednat s lidmi a intelektuální zdatnost. Tyto potřebné kompetence otevřely větší možnosti žen v uplatnění a seberealizaci v zaměstnání. Dále upozorňuje na ohromné prodloužení lidského života a na mnohem snadnější péči o domácnost díky technickým vymoženostem. Za nejvýznamnější změnu však považuje vynález a velké rozšíření spolehlivé antikoncepce, díky níž došlo k revoluční změně reprodukčního řádu a ohrožení kultu mateřství, který chránil rodinu i ženu. U nejmladší generace autor upozorňuje na značný nárůst počtu rozvodů, zvýšený podíl dětí narozených mimo manželství. Dále poukazuje na vytvoření 2 nových subkultur, přičemž v té první je normální nemít žádné děti a v druhé se jich rodí víc, ale bez pevných svazků k jednomu otci. Přes všechny výše uvedené negativa ale zdůrazňuje, že stále většina Čechů pokládá nadále založení šťastné rodiny za to hlavní ve svém životě a většinu z nich se to nakonec i podaří. Většina lidí také stále považuje za základ kvality šťastný rodinný život, jehož obrazem by měla být zejména ucelená rodina.

Rodinnými krizemi a jejími příčinami se zabývá také Špatenková (2004). Vysvětluje, že tak jako jedinec sám, i rodina prochází tzv. životním cyklem, který je velmi důležitý pro vysvětlení mnoha rodinných krizí. Umožňuje rozlišit vývojové vlivy a události mající vliv na neshody v rodině. Obecně lze shrnout, že příčinami rodinných krizí bývají určité události nebo procesy vyžadující mobilizaci sil a spolupráci v rodině k uskutečnění zásadních změn. Tyto změny se mohou týkat širokého okruhu v rámci rodinného života. Může jít jak o vztahy samotné, komunikaci, jednotlivé role, tak strukturu rodiny a její hranice. Kritiko-

vé koncepcce životního cyklu rodiny poukazují zejména na jeho nevýhody a slabé stránky, za které považují příliš normativní popis vývoje tradiční nukleární rodiny. Tato koncepcce dle nich nebere v úvahu tendenci společného života bez sňatku a další dnes běžné typy rodin jako např. rodiny doplněné.

Pojďme se blíže zaměřit na nejvýznamnější problémy současné rodiny, mezi které můžeme zařadit zaměstnanost matek, rozvodovost a mezigenerační vztahy.

2.1.2.1 Zaměstnanost matek

Postavení žen ve společnosti v průběhu historie prochází mnoha náročnými etapami. Ve středověku byly ženy utlačovány církví, která jim tím znepřístupnila své mocenské postavení. V období osvícenství a renesance je žena mnohem více „vyzdvihována“, ale stále nemá možnost realizovat se ve veřejném a politickém životě. K velkým změnám došlo v 19. století vlivem průmyslové revoluce, která měla negativní dopad nejen na ženy, ale na celé rodiny. Muži začaly odcházet za prací a tak docházelo k oddělení zaměstnání od bydlení.

Možný (in Zemková, 2010) uvádí, že velmi důležitou roli v postavení ženy na trhu práce sehrála 2. světová válka. Ženy tehdy nahradily muže odchodivší na vojnu v pracovním procesu, nevyjímaje průmysl. Po ukončení války byly ženy zpět zatlačeny do domácnosti. Zlom nastal opět na počátku sedmdesátých let, kdy začalo feministické hnutí apelovat na ekonomickou nezávislost žen, která velmi úzce souvisí se zaměstnáním žen. Feministické hnutí bylo ale potlačeno socialismem. Jak uvádí Čermáková (in Zemková, 2010), za komunismu byl potvrzen tzv. „gender kontrakt“, který zaručoval zaměstnanost žen. Vážným problémem je (v podstatě ve značné části současné populace tato skutečnost zůstává), že i když jsou ženy zaměstnány stejně jako muži, ve velké míře stále samy zajišťují péči o domácnost. Ženy se tak ocitají ve velkém tlaku, kdy musí zvládat zaměstnání, děti i domácnost. Tím narůstá nespokojenost žen, která se projevuje v jejich psychické nepohodě, potažmo pak i v narušení harmonických vztahů v rodině. Nervozita a nedostatek času se také odráží na vztahu k dětem. Důsledkem této dlouhodobé nespokojenosti pak může být mimo jiné i nárůst rozvodovosti současných rodin. Ženy se díky zaměstnání stávají ekonomicky nezávislými na mužích a tak svou nespokojenost řeší mnohdy razantněji než v dobách minulých.

2.1.2.2 *Rozvodovost*

Alarmujícím faktem je statistika rozvodovosti za poslední léta, která poukazuje na to, že za posledních 50 let se rozvodovost zvýšila na čtyřnásobek (Možný, 2002). Z výchovného hlediska je o to horší skutečnost, že rozvody jsou nejčastější v manželství mladých lidí, kde je velký předpoklad malých dětí.

I když Carter a Mc Goldricková (in Špatenková, 2004) tvrdí, že rozvod a uzavření nového manželství je normální, náš významný představitel psychologie rodiny Plaňava s tímto názorem nesouhlasí a nepovažuje rozvod za normativní událost. Rozvod považuje za vybočení z cesty a velmi ztrátovou situaci plnou zátěží a frustrací.

2.1.2.3 *Mezigenerační vztahy*

Vyspělé civilizace v minulosti velmi uctívaly nejstarší členy svého rodu. Vážily si jejich zkušeností a vždy je při důležitých rozhodnutích žádaly o radu. Současná společnost vnímá staré lidi spíše jako problém, což je dáno mimo jiné individualizací a zaměřením na hmotné statky. Staré lidi vnímá značná část mladší generace jako zdroj problémů neschopný produkce, který nám překáží v bydlení, a v případě nesoběstačnosti budou od mladé generace potřebovat pomoc.

Janečková (in Matoušek, 2010) uvádí, že v současné společnosti je pojem starý člověk spojen se sociálním statutem důchodce, je považován za neaktivního, neproduktivního člověka, který vlivem involuce ztratil některé funkční schopnosti, postupně se není o schopen postarat ani sám o sebe. Tento pohled na starého člověka vnímá Janečková jako stereotypní, bez snahy najít pozitivní hodnoty stáří.

Lorenz (1990) značnou část dnešní mládeže reagující na starší generaci velmi negativně přirovnává dokonce k etnické či kulturní skupině reagující na staré lidi jako na skupiny cizí, nepřátelské. Toto chování odůvodňuje skutečností, že se ve svých zvycích a způsobech chování revoltující mládež snaží o co nejostřejší odlišení od rodičovské generace a to zejména ve způsobu chování a úmyslně dělají opak. Tuto skutečnost objasňuje tím, že v období puberty u dětí dochází k tzv. funkční poruše vývojového procesu, během něhož se mladý člověk vymaňuje z rodinných tradic a poohlíží se po nových ideálech a po nové skupině, jejíž hodnoty by mohl vzít za své. Tento proces je pro zachování druhu velmi důležitý, má zajišťovat určitou pružnost při jinak mechanickém předávání kulturně podmíněných norem chování. Pokud tento vývoj probíhá standardně, postupně se děti vrací

k názorům svých rodičů, nebo je minimálně chápou. Jako další důvody neúcty mladé generace ke starším lidem tento autor uvádí oslabení svazků mezi rodiči a dětmi, což je způsobeno technizací lidské společnosti, dále nedostatek kontaktů dětí s dospělými, absenci vzoru otce, kterého děti téměř nevidí při práci, ale také ztrátu hierarchie současné rodiny mezi svými členy. Jako jeden z možných důvodů vidí také důvod etický, kdy mládež vnímá současné pustošení přírody, honbu za penězi při naprosté slepotě vůči pozitivním hodnotám, citovou zploštělost lidí a podobně. Lorenz (1990) dále uvádí, že při normálním vývoji by mládež měla prosazovat některé nové ideály a provádět při tom potřebné reformy tradičních norem chování tak, aby „neházela přes palubu“ celý odkaz rodičovské kultury. Mladý člověk by se měl identifikovat s mladou skupinou uvnitř staré struktury.

Negativní vztah mladé generace vůči generaci starší může být dán také velmi omezeným generačním profilem rodiny (většinou se jedná o soužití pouhých dvou generací), který je pro současnou společnost typické. Jak uvádí Chvátalová (2002), nejde pouze o nesdílení společné domácnosti, ale také o samotné kontakty a komunikaci. Pozitivní vztah vnuků a prarodičů je oboustranně velmi prospěšný. Matějček (1992) poukazuje na významnou roli prarodičů jako opatrovníků dítěte v době, kdy jsou rodiče zahlceni jinými povinnostmi.

Příčiny špatného chování k seniorům shrnuje Špatenková (2004) do několika teoretických modelů. Můžeme uvést například situační model, teorii směny, politicko – ekonomickou teorii, feministickou teorii, psychopatologii a teorii sociálního učení. Nejvíce se dle této autorky dnes přikláníme k tzv. ekologickému modelu, který chápe násilí na seniorech jako výsledek individuálních, interpersonálních a společenských faktorů.

Málokdo z nás si uvědomuje v dnešní překotné době plné nových technických vynálezů pravou podstatu života a užitečnost našich předků. Starší lidé mají mnoho životních zkušeností, kterými nás mohou obohatit, ze kterých se můžeme poučit. Učí nás poznávat pravou hodnotu věcí. Starší lidé si již nedělají přehnané iluze, vidí mnohem hlouběji, vycítí opravdové vnitřní hodnoty. Hodnotu starých lidí si mnoho lidí uvědomuje až při jejich úmrtí. Až při sepisování nekrologů se zamýšlí nad přínosem svých předků, uvědomují si láskyplnou péči, kterou svým potomkům poskytovali, jejich pravou hodnotu...

Obrázek 1: Při ustrojování vnučky do lidového kroje pomohla její babička

2.1.3 Lidové tradice v životním stylu rodiny

Životní styl můžeme dle Bakaláře (in Pávková, 2008) charakterizovat jako souhrn životních forem, které jedinec aktivně prosazuje. Zahrnuje hodnotovou orientaci člověka, projevuje se ve způsobu využívání a ovlivňování materiálních i sociálních životních podmínek, v jeho chování. Systém hodnot má každý člověk individuální a je utvářen nejen aktivitou jedince, ale i vlivem životních podmínek. Jak dále Pávková (2008) uvádí, hodnotová orientace člověka se projevuje ve známém protikladu zda „mít či být“. Myslí tím zaměření na materiální statky, či množství zážitků, aniž by se z nich stačil stát prožitek, nebo naopak na intenzivní prožívání skutečnosti bez ohledu na finanční náročnost podnětu.

Kraus (2008) charakterizuje životní styl jako individuální optimální uspořádání životních forem do harmonického celku. Životní styl je dle něj ovlivňován objektivními společenskými faktory a subjektivními faktory. Svoji roli sehrává taktéž globalizace (internet, tele-

vize a podobně). Při naplňování zdravého způsobu života musíme přemýšlet o těchto základních faktorech: životní rytmus, pohybový režim, duševní aktivita, životospráva a racionální výživa, zvládání náročných životních situací. *„Zdravý životní styl je tou nejlepší nspecifikovanou prevencí, ve které jde o celkové formování osobnosti připravené na všechny složitosti a nástrahy současného světa a života a schopné jim odolávat. Zdravý životní styl posiluje také odpovědnost za vlastní jednání a za utváření optimálního modelu života s duchovním a mravním rozměrem“* (Kraus, 2008).

Dle Lorenze (1990) se dítě v období puberty snaží vymanit z rodinných tradic, tradice se mu v tomto období jeví jako zastaralé a nezajímavé. Děti se spolu se svými vrstevníky snaží prosazovat nové ideály, a pokud prochází normálním vývojem, nesnaží se likvidovat odkaz kultury rodičů. S postupem věku a s rostoucí životní zkušeností se úcta k rodičům, jejich hodnotám a ideálům opět navrácí. Vývoj současné kultury ovšem na druhou stranu způsobil, že velká část tradičních hodnot, stále respektovaných jednou generací je kritickou mládeží považována právem za zastaralou.

Obrázek 2: Folklor jako součást životního stylu rodiny (otec a dcera)

2.1.3.1 Lidové tradice ve volném čase rodiny

S hodnotovou orientací rodiny je také spojena velmi úzce otázka volného času. Způsob, jakým využíváme volný čas, je jedním ze zásadních ukazatelů našeho životního stylu.

Hroncová (2007) připomíná, že otázkou volného času se zabývali již myslitelé antického Řecka. Výchova ve volném čase probíhala vždy v souladu se společenským zařazením jedince a s úrovní rozvoje vědy.

Jednotná definice pro volný čas neexistuje. Pávková (2002) se ztotožňuje s definicí Průchy, Walterové a Mareše, kteří volný čas chápou jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil. Zahrnují sem dobu, kdy si své činnosti můžeme vybrat, děláme je rádi a dobrovolně a přinášejí nám pocit uvolnění a uspokojení. Volný čas tak zahrnuje odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové vzdělávání, dobrovolnou společensky prospěšnou činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené.

Pávková (2002) upozorňuje na zásadní vliv rodiny při utváření volného času dětí. Rodiče slouží dětem jako vzory a to buď pozitivní, nebo negativní. Pro rodiče, kteří se nezabývají volným časem svých dětí je typické, že celkově neplní dobře svou výchovnou funkci. Absence pozitivních sociálních vazeb, nedostatek citu, pocit že se o dítě nikdo nezajímá, pak často vedou k seberealizaci těchto dětí v sociálně závadném prostředí.

Rodiče své děti k volnočasovým aktivitám inspirují, podporují, ale také jim pomáhají volnočasové aktivity přímo realizovat. Jak uvádí Matoušek (2010), zejména v rodinách s mladšími dětmi vymezují náplň volného času rodiče. Děti nemůžeme nutit k volnočasovým aktivitám. Nejlépe jejich rozvoje v daných oblastech dosáhneme motivací, příkladem nás rodičů samotných. Rodiče ale nemůžou za každou cenu do svých dětí modifikovat svá vlastní nesplněná dětská přání a touhy. Jejich úkolem je všimnout si schopností, které děti mají a ty dále rozvíjet. Pozitivně ovlivňujeme děti absencí televize a jiných pasivních technických vymožeností. Dobrý příklad jim můžeme ukázat naopak v aktivitě rodiny ve formě společných her a volnočasové tvorby, společně trávených dovolených, vycházek do přírody, tematických výletů a podobně.

Jak uvádí Koenig (2004), jednou ze základních chyb rodičů je nezapojení dětí do nějakého druhu zájmové činnosti.

2.1.3.2 Lidové tradice ve vztahu k hodnotám rodiny

„Problém člověka je problém hodnot, problém výchovy člověka je tedy problém výchovy k hodnotám“.

Kučerová

Pojem hodnota může v každém z nás vyvolat jinou asociaci. Někdo si představí duchovní stránku, jiný spíše kulturu, v rozvojových zemích mohou být pro jejich obyvatele jednou ze základních hodnot potraviny a voda. Hodnota představuje to, čeho si člověk váží, čemu věří, čeho si cení, co obdivuje. Jak uvádí Celá (2006), z hlediska abstraktně formulovaného cíle jsou pro člověka nejvyššími hodnotami ideály, tedy to, co být má, to, co je pro jedince žádoucí. Společensky uznávanou hodnotou se stává to, co je ve stupnici preferencí dané společnosti zařazeno na nejvyšších místech pomyslného žebříčku. Problémem současné společnosti je velké množství životních názorů a s tím spojená pluralita hodnot. Tradiční hodnoty Evropy vycházející z křesťanství nelze považovat v současnosti za závaznou normu pro všechny. Výše uvedené skutečnosti naznačují, že v současném světě není pro člověka vůbec snadné se v něm orientovat a výchova ke konkrétním hodnotám je velmi náročná.

Celá (2006) dále uvádí, že na vymezení hodnot je nahlíženo z mnoha úhlů. Nejčastěji jsou hodnoty vnímány jako skutečnosti, způsoby jednání nebo cílové stavy. V. E. Frankl (in Celá, 2006) dělí hodnoty dle jejich životního smyslu do 3 kategorií, kterými jsou hodnoty tvůrčí, hodnoty zážitkové a hodnoty postojové.

Kraus (2001) uvádí, že veškerý obsah výchovy se odvíjí na jedné straně od úrovně vědění konkrétní společnosti, na druhé straně právě od systému hodnot. Nejedná se jen o hodnoty přírodní, ale i sociální, jež jsou dány vztahem člověka k druhým lidem. Obsahem výchovného procesu se tak stává aktuální kultura a kulturní dědictví v podobě předávaných poznatků, ale také norem, pravidel chování, hodnot morálních i uměleckých.

Matoušek (2010) uvádí, že rodina je prvním a výrazným modelem společnosti, s jakým se dítě setkává. Formuje osobní vývoj i postoj dítěte ke všem dalším skupinám, ale také formuje dítě podle svého hodnotového schématu, podle vlastní tradice. Rodina předpokládá, že dítě do společnosti vstoupí již s určitým druhem orientace, s určitým programem. Rodiče svým vlivem určují životní dráhu svých dětí a to nejen formou představy o pracovním uplatnění, o manželství a rodině, ale také o hodnotové hierarchii. Převzaté hodnoty, které považuje za pozitivní, si uchovává pak až do konce života. Matoušek (2010) dále uvádí, že

Reiss používá v souvislosti se souborem rodinných etických norem výrazný „*rodinný kodex*“. Slouží vlastně jako sklad zkušeností dané rodiny, které se v minulosti nashromáždily. Tento kodex se může stát ideologií rodiny, která řídí její chování. Kodex určuje to, co, jak a kdy se má dělat, aby to odpovídalo hodnotám dané rodiny. Důležitou roli v tomto kodexu také hrají rodinné legendy a hmotné památky po předcích (např. lidová architektura, lidová tvorba, písně, lidové kroje a podobě). Každá rodina udržuje vazby mezi svými členy a udržuje svou tradici, která je zdrojem legitimacy. Rodina si tradici připomíná předáváním dovedností, předáváním významných příběhů, nebo uchováním památných předmětů. Rodina si ze svých tradic vybírá předka, který svým významem ovlivňuje rodinu dodnes, ztělesňuje tak rodinný mýtus. Zvýrazňování rodinné tradice zvyšuje stabilitu rodiny, odolnost vůči vnitřním i vnějším stresům.

Dle Frolce (1984) jsou hodnoty, které lid vytvořil, reprodukcí jeho zkušeností, vědomostí, pocitů a tužeb. Zahrnuje sem jak projevy spontánního kolektivního charakteru vázané na tradici, které též nazýváme tradiční lidovou kulturou, tak převzaté a osvojené jevy z jiného prostředí. Tradice lidové kultury tak představuje dějinný odkaz i tvůrčí úkol zároveň, sepětí minulosti se současností.

Rodina je velmi významným činitelem v uchovávání a předávání kulturního dědictví, poťazmo tradiční lidové kultury. Pelikán uvádí (a mnoha výzkumy to bylo potvrzeno), že v angažovanosti člověka pro určitou životní situaci hraje velmi důležitou roli tzv. „vztahový rámec“ každého z nás. Zahrnujeme do něj nejen psychické procesy jako vnímání, usuzování a zapamatování, ale všechny podněty, které z nás vytváří jedinečnou a neopakovatelnou osobnost (Pelikán, 1995).

Frolcová (in Schauerová, 1999) uvádí příklady hodnot ve formě tradiční lidové kultury předávaných staršími generacemi generacím mladším. Zařazuje sem například spoluúčast na velikonocích širší rodiny (zejména u křesťansky založených rodin), společné zpívání koled u vánočního stroměčku, předávání vztahu ke kroji a kroj samotný jako znak rodinné tradice a odkazu předků. Z hlediska mezigeneračních vztahů můžeme spatřovat při mnoha příležitostech „*vazbu přes jednu generaci*“. Setkání širších rodin se často odehrává u prarodičů.

Člověk si v rodině osvojuje hodnoty, sociální zvyky, vzory v řešení různých životních situací, přebírá je od svých předků. Nejde ani tak o předávání hodnot formou přímého výchovného působení, ale spíše o osobní příklady, vzory z řad starších rodinných příslušníků.

Pokud se tedy starší generace věnují tradiční lidové kultuře, je velká pravděpodobnost, že děti budou pokračovat v jejich „šlápějích“. Ne vždy se ale rodičům podaří předat dětem hodnoty, které považují za zásadní. Vždy také záleží na formě jejich podání. Pokud budeme děti násilně nutit k jejich přebírání, můžou si naopak proti nim vytvořit averzi a začít se orientovat úplně odlišným směrem.

Nyní se konečně dostáváme ke vztahu lidových tradic a hodnotám uvnitř rodiny. Jedním ze základních výchovných metod dětí je vlastní příklad rodičů. Svým aktivním zapojením do společenského života v oblasti lidové kultury (a nejen v ní) rodiče pěstují v dětech podvědomé vnímání lidových tradic. Vedle zábavné stránky skýtá prostředí lidové kultury pocit sounáležitosti (nejen v rámci rodiny). Lze předpokládat, že se tyto vztahy odrazí i v praktickém životě ve formě vzájemné pomoci a pochopení (pomoc svým blízkým v nouzi, účast při společné práci, doopatrování starých rodičů a podobně). Vedle vzniku hlubokých citových vazeb mezi rodinnými příslušníky hraje svoji roli též vymezení role člověka v rámci kolektivu, jeho povinnosti a práva. Tento „stereotyp“ lidových rituálů napomáhá k bezkonfliktnímu průběhu občanského života. Z pohledu vnímání výhradně mužských či ženských rolí, dále generačních rolí a podobně by se zdálo, že lidové tradice přináší do života předurčenost (omezení v rozvoji jednotlivce). Je ovšem otázkou míra této předurčenosti. Máme totiž možnost vybrat si z tohoto dědictví „to lepší“ a úspěšně aplikovat hodnotový žebříček v rámci dnešní rodiny i společnosti.

2.2 Vrstevnická skupina

Klapilová (1996) charakterizuje vrstevnickou skupinu jako malou, primární, neformální sociální skupinu, která je homogenní z hlediska věku členů. Považuje ji po rodině za nejdůležitějšího socializačního činitele.

2.2.1 Znamky vrstevnických skupin

Běžnou záležitostí života dětí a mládeže je tvorba vrstevnických skupin, věkově a názorově blízkých. Podle Krause a kol. (2001) jsou zde kromě těchto znaků další definiční znamky jako jejich vzájemná interakce, společná činnost, společný cíl, difference rolí a pozic, normativní a hodnotový systém skupiny, systém sankcí a podobně. Důležitým znakem vrstevnických skupin je míra jejich organizovanosti (skupiny neformální, anebo formální). V případě neformální skupiny je členství spíše spontánní, dobrovolné. V takové skupině dominují vztahy osobních sympatií. Řízení takové skupiny je dáno individualitami, tzv.

„vůdcovskými typy“. Členové takových skupin mají výrazný pocit sounáležitosti. Struktura skupiny a její hierarchizace je určena způsobem života skupiny, vyrůstá zevnitř. Oproti tomu ve formální skupině je členství dáno vnějšími zásahy a je určené. V takové skupině dominují organizační vztahy, struktura a hierarchie jsou stanoveny, řízení skupiny je určeno. Příslušnost ke skupině vyplývá z formálního členství. Struktura a hierarchizace je předem stanovená.

Obrázek 3: Vrstevníci, též „legruťi“, reprezentují tradici a sdílejí společný úkol

2.2.2 Výchovná funkce vrstevnických skupin

Činnost skupin se děje zejména ve volném čase. Z praxe jsou známy vrstevnické skupiny pozitivně i negativně laděné. Klapilová (1996) k tomuto tématu uvádí následující: „Pro děti a dospívající jsou tyto skupiny v mnoha směrech přitažlivé. Rodiče a dospělí vůbec, většinou vyžadují poslušnost, kázeň a plnění úkolů. Vrstevníci mohou nabídnout kooperaci, společné zážitky a možnost sebeuplatnění. Dospělí mají mnohdy tendenci i adolescenty považovat za děti, vrstevníci jim však mohou přiznávat jistou fyzickou i duševní vyspělost“. Klapilová (1996) dále uvádí, že ve vrstevnických skupinách hraje významnou roli rovno-

právnosti, než je tomu v rodinném prostředí. Členové skupiny pocítují nezávislost na dospělých, jejich názorech a požadavcích, jsou ve své skupině chráněni. Bývá loajálnější a často toleruje i chování, které dospělí neuznávají nebo odmítají. Společná činnost je prováděna pospolitostí a sounáležitostí členů skupiny. Podle výsledků výzkumů vede nedostatečný zájem rodičů, učitelů a vychovatelů v případě plánování volného času svých dětí k deviantním formám chování mládeže. Vrstevnické skupiny mají značný vliv na výchovu a vývoj osobnosti ve smyslu pozitivním i negativním. Probíhá zde základní proces socializace.

Snad „nejplodnějším“ obdobím pro vznik vrstevnických skupin je období dospívání, které je spojeno se spuštěním biologického režimu dospívajícího jedince. Člověk v tomto období nabývá pocitu, že mu nikdo z „dospělých“ nerozumí a hledá proto „oporu“ u lidí s podobnými zkušenostmi, tj. u svých vrstevníků. Hovoříme-li zde o „opore“ je tím myšleno spíše získání statutu „řádného člena party“ a tím nabytí vlastního sebevědomí. Taková zkušenost je nejdůležitější pro děti a mládež, kteří jsou frustrováni nízkou podporou rodiny. Postupem času se z takové skupiny stává uskupení s negativním programem, popřípadě až kriminální náplní. V této fázi je již velmi těžké navázat kontakt s rodiči a kladně skupinu ovlivnit. Vzniká tak subkultura s vlastními pravidly a neochotou přizpůsobit se. Podle Matouška (2003) sem patří skupiny tzv. stabilní a integrované (romské gangy podporované i rodiči), neintegrované a nestabilní skupiny (násilné a velmi obávané druhy skupin). Subkultury dále dělí na drogovou subkulturu, rasistickou a pseudonáboženskou. Ve zdejších prostředí jsou subkultury spíše ojedinělé. V ekonomicky vyspělejších zemích je tomu ovšem jinak. Zde hraje roli historicky delší období svobody a demokracie. Tuto skutečnost ukazuje průzkum provedený Holasem (in Matoušek, 2003) zaměřený na postoje mládeže k vybraným sociálním skupinám.

Vedle negativních vrstevnických skupin vzpomeňme i pozitivní skupiny. Příslušníci těchto skupin bývají z velké části z vyrovnaného rodinného prostředí. Ve skupinách se věnují hrám, objevují okolí, sportují a podobně. Jejich komunikace je vesměs bezproblémová a je zde možný i občasný vstup rodičů. Podle Hofbauera (2004) zde vznikají hlubší osobní vztahy mezi jednotlivými členy skupiny, které přetrvávají i v budoucnosti. Vrstevnické skupiny také podněcují intenzivní zážitky, zůstávají trvalou součástí života mladých lidí a nesou sebou značný výchovný potenciál. Členové si osvojí způsoby samostatného jednání, ujasní si své schopnosti, které mohou dále rozvíjet.

2.2.3 Pohled na význam vrstevnických skupin z hlediska evoluční psychologie

Podle Harrisové (in Barrett et al, 2007) mohou mít při utváření osobnostních rysů větší vliv skupiny vrstevníků nežli rodiče a to i přes to, že se děti naučí mnohému o správném a nesprávném chování doma. Až podmínky, v nichž se ocitnou děti mimo domov, určí, zda budou na poučení pamatovat či nikoliv.

Podobný vliv mohou mít vrstevníci i na formování osobnosti dítěte.

Harrisová (in Barrett et al, 2007) dále tvrdí, že ve věku dvou let děti chápou, do které sociální kategorie spadají. Svoji vlastní kategorii přirozeně upřednostňují. Zhruba ve čtyřech letech se začnou dělit na chlapce a dívky a podle toho také volí formu komunikace, zábavy a podobně.

V závěru Harrisová (in Barrett et al, 2007) soudí, že to, co je, anebo není přípustné, určují dětem jejich vrstevníci. Tento poznatek dává jistý smysl už jenom proto, že děti jednou dospějí a musejí žít a pracovat ve společnosti složené převážně z jejich vlastních vrstevníků. Chování dětí je již v raném dětství ovlivňováno svými vrstevníky.

2.3 Lokální prostředí

„Líbejte často zemi“

Ivo Frolec

Lokální prostředí Pilch, Lepalczyk (in Kraus, 2001) definují jako skupinu osob žijících na ohraničeném území, kteří uznávají společné tradice, symboly, hodnoty, užívají stejné instituce a služby, mají pocit sounáležitosti s ostatními lidmi zde žijícími, pocit bezpečnosti a jsou připraveni ke společným činnostem.

Dle Klapilové (1996) můžeme lokální prostředí definovat jako vymezený prostor, na kterém žije větší počet obyvatel vyznačujících se společným způsobem života. V tomto prostředí se odehrává valná většina vztahů mezi lidmi, kteří zde žijí.

Láska k rodné zemi, k regionálnímu a zejména k lokálnímu prostředí je jednou z hodnot předávaných mezi generacemi. Zejména v obcích s dlouholetou tradicí je tato láska o to silnější, o co více jsou silnější její projevy spontánního kolektivního charakteru vázané na tradici.

2.3.1 Znaky lokálního prostředí

Mezi základní znaky lokálního prostředí dle Krause (2008) můžeme uvést skutečnost, že není determinováno pouze přírodními, kulturně – společenskými faktory, ale také historicky. Přírodní, kulturní a společenské oblasti jsou zde ve vzájemné jednotě a podmíněnosti. Dále je vymezeno klimatickými podmínkami, geologickými faktory a geografickou polohou. Lze ho charakterizovat po stránce zvyků, tradic, činnosti kulturních institucí, místní architektury, obecně tedy po stránce kulturní. Můžeme tedy říci, že na výše uvedených podmínkách vzniká společenský život. Lokální společenství v podstatě nejlépe postihuje sociální rovinu prostředí a představuje zorganizovaný způsob života lidí v daném místě.

Klapilová (1996) dále základní znaky lokálního prostředí doplňuje o malou rozlohu, relativní izolaci od okolí, bezprostřední osobní kontakty všech členů společenství dané sousedstvím nebo příbuzenstvím, značnou majetkovou, etnickou a profesní stejnorodost, ale také i identitu nejen tradic a zvykových norem, ale i víry a obyčejů.

2.3.2 Vliv lokálního prostředí na výchovu

Významným výchovným činitelem v lokálním prostředí je tzv. sociální kontrola, kterou lokální prostředí provádí nad jednotlivci i skupinami (např. rodinou). Klapilová (1996) uvádí, že jde vlastně o dozor, zda se určité činnosti uskutečňují správně a zda výsledky odpovídají nárokům, které se stávají tlakem působícím zvenčí.

2.3.3 Vztah lokálního prostředí k folklórním tradicím

Frolec (1984) uvádí, že určit místo, které zaujímají tradice lidové kultury v dnešním kulturním životě, je možné pouze v konfrontaci s celou lokální kulturní strukturou.

Právě v lokálním prostředí, ze kterého daná lidová tradice, nebo přímo lidový folklór vychází, dochází k utváření hodnot předávaných z generace na generaci. Přesto nemůžeme říci, že se jedná o uzavřený prostor, který není ovlivněn širším okolím a jeho vlivy. V důsledku rozšíření infrastruktury a jiných vymožeností dnešní civilizace postupně dochází k prolínání různých kultur a jejich vzájemnému ovlivňování. Tyto kultury od sebe navzájem přebírají nové prvky a částečně se přizpůsobují kulturnímu životu současné generace. Folklórní tradice, které se reagují na současné podmínky a přijímají z nich nové podněty, jsou otevřenými systémy, které mají mnohem větší šanci na přežití.

Jak uvádí Frolec (1984, s. 272), „*jevy spjaté s tradicí a projevy lokálního charakteru mají ve struktuře kulturního života na naší vesnici a ve městě různé zastoupení. Zvýraznění těch-*

to prvků by znamenalo obohacení kulturního dění a vedlo by ke zvýšení kulturní aktivity i zájmu obyvatel. V dotyku obou kulturních sfér (tradiční a oficiální) mohou vznikat hodnoty, odpovídající potřebám dnešního člověka“.

3 CHARAKTERISTIKA OBCE VLČNOV

Obec Vlčnov se nachází na trase mezi Uherským Hradištěm a Uherským Brodem. Tato vesnice je známá nejen v České republice, ale i na mezinárodní úrovni každoročně pořádanou Jízdu králů, která je ve značné míře předmětem našeho výzkumu. Pro bližší pochopení souvislostí si v následujících kapitolách blíže charakterizujeme obec Vlčnov z hlediska historického, geografického, náboženského a kulturně společenského.

3.1 Historický exkurz

Jak je uvedeno v Kronice obce Vlčnov (2003), místní rodák, historik Metoděj Zemek se zmiňuje, že první písemné zmínky o Vlčnovu pochází z roku 1264, kdy obec náležela Boršovi z Rýzmburka, který zde vlastnil tvrz. Od roku 1611 patřila „pánům z Kounic“. Po pádu feudalismu se Vlčnov stává částí okresu Uherský Brod. Vlčnov zůstal tradiční zemědělskou obcí, až do začátku kolektivizace zemědělství. Velkou tradici zde mají místní vinohrady.

Z architektonických zajímavostí můžeme uvést 3 staré kapličky, kostel sv. Jakuba a soubor lidových staveb zvaný „búdy“.

Vlčnov je pro svou pestrost krojů oprávněně nazýván „Perlou Slovácka“. Vlčnovský kroj proslavil především Joža Úprka, který zde dokončil svou slavnou Jízdu králů vyznamenanou na výstavě v Paříži.

3.2 Geografické vymezení oblasti

Obec Vlčnov se nachází v malebné a členité krajině jihovýchodní Moravy dříve nazývané Moravské Slovensko, dnes Slovácko. Jedná se o obec ležící na východ od města Uherské Hradiště. Obec se řadí do tzv. „Mikroregionu Východní Slovácko“. Členitá krajina Východního Slovácka je velmi rozmanitá, tvořena mozaikou polí, luk, vinogradů, hájů a leží na okraji hlubokých bělokarpatských lesů. Samotná obec Vlčnov leží uprostřed kotliny na posledních výběžcích Bílých Karpat. Příznivá zeměpisná poloha, malá nadmořská výška i uzavřenost kotliny způsobují, že obec se vyznačuje teplým a příznivým klimatem.

3.3 Historie osídlování

První písemná zmínka o obci zaznamenaná v Kronice obce Vlčnov (2003) pochází z roku 1264 (i když nahodilé vykopávky svědčí o době laténské a římské). V té době byla ještě

osadou. V historických pramenech je zaznamenán stav počtu obyvatel v obci v jednotlivých obdobích. Pro představu si uveďme několik údajů. V roce 1790 byl počet obyvatel 1125. O cca 100 let později vzrostl jejich počet na 2113 (v roce 1897). V roce 1958 čítala obec dokonce 3443 obyvatel. V současné době je počet obyvatel víceméně ustálen a to mírně nad třítisícovou hranicí (3079 obyvatel v roce 2012).

Jedná se o obec se zemědělskou tradicí a to jak v pěstování plodin, tak i v chovu dobytka a drůbeže. Příznivá zeměpisná poloha, malá nadmořská výška a teplé klima byli předpokladem pro pěstování zemědělských kultur. Územně se obec stále rozšiřovala, přibývalo obyvatel i stavení. Obyvatelé Vlčnova dokonce nakupovali pro své děti ornou půdu i mimo katastr obce Vlčov (po jeden čas nebylo vrchností totiž dovoleno dělit statky mezi potenciální dědice z důvodu zachování povinnosti roboty na jednotlivé statky).

Obyvatelé Vlčnova se v dávné minulosti mnoho nestýkali se svým okolím. Obec se nenacházela na žádné významné obchodní trase a byla soběstačná ve všech směrech. Velmi omezené bylo též zakládání rodin s protějšky z vedlejších vesnic. Proto jsou spříbuzněny celé rody ve vesnici (pozůstatkem toho je výskyt mnoha rodin o stejném příjmení i v současné době). Postupem doby, kdy došlo k industrializaci a k cestování za prací docházelo k přílivu (i odlivu) nových „nepůvodních“ obyvatel.

3.4 Náboženství regionu

První zmínky o Vlčnovské faře jsou již z roku 1373. Od r. 1661-1756 patřily k farnosti ještě jiné obce a to: Veletiny, Hradčovice, Drslavice, Lhotka (v dnešní době jsou již samostatné). Kostel byl založen cisterciáckým řádem a v průběhu doby byl několikrát přestavěn (z kapacitních důvodů). Svěcení nového chrámu se konalo 29. června 1930. Zdejší „křesťanská obec“ je v drtivé většině Římskokatolická.

V minulosti mělo náboženství své pevné místo v téměř každé rodině v obci. Člověk přicházel do styku s křesťanskými hodnotami, rituály a vyznáním již v období raného dětství a provázelo jej celým životem. Jednalo se o účast na bohoslužbách, přijímání svátostí, praktikování „písma svatého“ v běžném životě a v předávání „víry“ dalším generacím. Lze tedy říci, že církev hrála v životě zdejších občanů zcela zásadní roli.

Obec Vlčov, se tedy vyznačuje bohatou náboženskou tradicí, která přetrvává dodnes (i když v proměnách současné doby). Lidé vnímají pozitivně více než kde jinde církevní autority, rituály, poselství. Do jisté míry se stále hlásí k odkazu našich předků. Dalo by se

řící, že se jedná o jistý druh „duchovní zakořeněnosti“. Oproti minulosti, kdy bylo náboženství jediným a obecně platným vysvětlením „bytí“ celé společnosti je víra v dnešní době záležitostí užšího okruhu lidí. V porovnání s ostatními regiony České republiky ale patří Morava a potažmo i obec Vlčnov stále k oblastem s velmi vysokým podílem „věřících“ (vesměš římskokatolického vyznání).

A jak vypadá náboženský život v obci dnes? Vedle pravidelných bohoslužeb v místním kostele pořádá „křesťanská obec“ též pravidelné akce, ke kterým patří farní den (zábavné odpoledne se zaměřením pro děti), zájezdy či putování na „poutní místa“ v okolí obce, koncerty hudebních uskupení, muzikály a představení s duchovní tematikou a podobně. Místní farnost též zajišťuje organizaci novoroční „Tříkrálové sbírky“.

3.5 Obec Vlčnov z kulturně společenského pohledu

Obec Vlčnov se nachází v kulturně velmi bohatém regionu jihovýchodní Moravy, na tzv. Slovácku. Kulturně společenský život má v obci dlouholetou tradici. Vedle „dechové muziky“ působilo v obci též ochotnické divadlo, sportovní týmy i jednotlivci („Sokoli“, „Orli“, fotbalisté). V pozdějším období bylo v obci zřízeno i kino. Kulturní život nebyl v minulosti omezen pouze na zdejší prostředí, ale byly vytvářeny (a jsou vytvářeny dodnes) partnerské vztahy spolků z okolí i zahraničí.

V průběhu doby došlo ve Vlčnově k výstavbě letního koupaliště, fotbalového stadionu s házenkářským hřištěm, hasičské požární zbrojnice a dalších. Významným počinem v oblasti kultury byla pro obec výstavba nového kulturního domu. Stávající „Sokolovna“ i „Orlovna“ (později kinosál) byly v té době již nedostačující. Jak uvádí Kukulka (in Frolec, 1990) největší rozmach Vlčnovských slavností s jízdou králů nastal po otevření Klubu sportu a kultury. Tímto byl vyřešen dosavadní problém s prostory pro společenská shromáždění a požadavky na stravování hostů. Kapacitní sál se zázemím poskytoval prostor jak pro kulturní a tak i pro sportovní akce.

Na kulturně společenském a sportovním životě v obci se v současnosti vedle samotné obce a Klubu Sportu a kultury podílí celkem 39 organizací, z toho jsou 2 příspěvkové, 8 sportovních a 29 společenských. Tyto organizace úzce spolupracují s obcí Vlčnov. Spolky zajišťují mnohé kulturní akce v obci a stávající se tím neodmyslitelným partnerem pro obec Vlčnov.

V následujících řádcích si alespoň vyjmenujme společenské organizace bezprostředně souvisejícími s organizací a udržováním lidových tradic (zohledněno ve vztahu k tématu této diplomové práce). Jedná se o organizační tým Klubu sportu a kultury ve Vlčnově, Společnost Jízdy králů, dětský soubor Čerešničky, taneční soubor Vlčnovjánek, taneční soubor Vlčnovjan, dechovou hudbu Vlčnovjanka, cimbálovou muziku Durancia, cimbálovou muziku Kotůlka, ženský pěvecký sbor Vlčnovské budovalské umělkyně a Mužský pěvecký sbor z Vlčnova. Kromě své působení přímo v obci Vlčnov se tyto organizace prezentují taktéž na akcích v rámci České republiky a zahraničí).

Samostatnou kapitolu ze společenského a kulturního života v obci tvoří dosažené úspěchy obce v oblasti lidových tradic. Za nejvýznamnější počín (též z mezinárodního pohledu) lze považovat zápis lidové slavnosti jízdy králů jakožto nehmotného kulturního dědictví do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO (v roce 2011). Obec Vlčnov tomuto zápisu významně napomohla soustavnou činností a propagací. „Zápisu“ předcházela neméně důležitá událost a to účast vlčnovských jezdců s programem jízdy králů na světové výstavě EXPO 2000 v Hannoveru. Dále se podařilo zrealizovat zápis do Guinnessovy knihy rekordů díky představení nejrozsáhlejší sbírky historických variant místních lidových krojů.

Uvedená fakta svědčí o silné zainteresovanosti obyvatel obce do společenského života a to nejen v oblasti lidových tradic. Činnost spolků mnohdy přesahuje za hranice jejich ústřední činnosti. Členové společně organizují anebo alespoň napomáhají k organizaci kulturních akcí. Díky jejich dlouholetému působení a koncepčnímu přístupu je v obci vytvořeno dostatečné zázemí pro pořádání kulturních akcí místního a taktéž mezinárodního významu.

3.5.1 Folklórní tradice obce

Folklórní tradice hrají ve Vlčnově zejména v současné době významnou roli. Je to známá jízda králů (vysvětlení, viz následující podkapitoly), která se koná pravidelně vždy poslední květnový víkend. V posledním období se prostý zvyk rozrostl postupně o další programy: vystoupení folklórních souborů z celé České republiky i ze zahraničí, koncerty cimbálových i dechových hudeb, jarmark lidových výrobků, výstavy uměleckých děl. Kromě jízdy králů je možné spatřit zdejší občany v lidových krojích při náboženských svátcích.

3.5.2 Jízda králů ve Vlčnově

Jak uvádí Frolec (1990), lidová slavnost spojená s jízdou králů na vyzdobených koních přímo navazuje na starobylý svatodušní obyčej, známý v minulosti v celé Evropě. Tento

obřad se dochoval na jihovýchodní a střední Moravě a sahá až do středověku. Ústředními postavami objížďky na koních jsou král a jeho pobočníci, praporečníci, vyvolávači, výběrčí, „děkovníci“. *„Kolektivní vzrušení, které vyvolává pestrý krojovaný průvod královské družiny, svědčí o silných sociálně psychologických a sociologických motivacích slavnosti“*. V dnešní moderní době se jedná o jeden z momentů, kdy se člověk může takzvaně „zastavit“ a znovu si může při prožívání slavností a při vnímání slavnostních obřadů uspořádat životní hodnoty.

Podle Motlové (2010) existuje několik možných vysvětlení vzniku tohoto lidového zvyku a význam. Může se jednat o staré iniciační obřady dospívajících jinochů. Dále může jít o lidový ohlas rytířského soupeření a šlechtických zábav. A konečně může jít o odkaz na pověsti. Nejstarší příběh pochází z 10. st., kdy král Svatopluk II. záhadně zmizel po bitvě u Bratislavy. Z oblasti Slovácka existuje pověst, kdy Uherský král Matyáš po prohrané bitvě s Jiříkem z Poděbrad (1469) prchal ze zajetí do svého sídla v Trenčíně převlečený v ženských šatech. Na Hané je jízda králů spjata zase s legendárním králem Ječmínkem. Všechny tyto pověsti vysvětlují, proč král mlčí, proč družina žádá o jídlo.

3.5.2.1 Středověká historie

Nejčastěji se uvádí, že je to památka na krále Matyáše Korvína, který prchal zdejším krajem do Uher po prohrané bitvě s Jiřím z Poděbrad. Bitva se konala v okolí Uherského Hradiště. Kvůli utajení prchal Matyáš Korvín v ženském přestrojení. Pro jistotu měl v ústech růži, to aby se neprozradil svým hlasem.

Dle Jilíka (2007, str. 71) rozšířenější a tedy i známější je druhá pověst, jejímž poněkud neslavným hrdinou je uherský král Matyáš. Už jen to, že v tomto případě šlo skutečně o krále, nejen o knížete, jak tomu bylo v předešlém případě, dává pověsti punc věrohodnosti. Její počátek se odehrává u Bílovic, v místech, které jsme v úvodu kapitoly navštívili, nedařilo Hrubého boru. Připomeňme si historická fakta. Píše se rok 1469. Hradiště je v tísní, znovu obleženo přesilou uherských vojsk. Matyáš se rozhodl město vyhladovět. Ani tentokrát se vojskům uherského krále nepodařilo překonat hradby a obránce města. Matyáš s nezdarem odtáhl k Brodu, kde rozbil svůj stan. Koncem října přitáhl Jindřich k Hradišti. Ale také Matyáš se pohnul k městu, aby zabránil jeho vysvození. A tak dne 2. listopadu 1469 začala bitva. Král Matyáš, poté, co utekl z prohrané bitvy a nocoval v lese nedaleko Brodu, prchal v přestrojení dál k uherské hranici, doprovázen skupinou svých nejvěrněj-

ších, podle některých šlo právě o Vlčnovjany. A na památku té události jezdí prý jízda králů.

3.5.2.2 *Křesťanský význam*

Snad největší vliv na osobní vnímání má následující vysvětlení. Jak uvádí Jilík (2007), za oněch pradávných časů se svátky úzce spojovaly s přírodními cykly, zejména v zemědělství. Významným obdobím bylo mimo jiné i období letního slunovratu, neboli „letnic“ (první zmínku o letnicích lze nalézt již v bibli). Postupem doby došlo k přetvoření letnic na slavnost založení církve, neboli svatodušním svátkům, které se konají padesát dnů po Velikonocích. Zatímco neděle měla charakter církevních oslav, v pondělí dominovaly lidové oslavy a obyčeje. Jízda králů je obyčejem svatodušním. To dokládá vyvolávka hlavního jezdce družiny (viz. „*Co vám budem povídati o svatodušní neděli*“). Teprve koncem minulého století, když se jízda králů transformovala z obřadu na folklorní slavnost, není datum konání již závislé na křesťanském kalendáři.

3.5.2.3 *Kořeny v dávnověkých rituálech*

Ovšem letní slunovrat se slavil přece již v době před vznikem křesťanství. I zde bychom mohli hledat kořeny tradice JK (u starých Slovanů to byly svátky rusalné či rusalné – oslava letnic, úrody).

Jízda králů je pozůstatkem iniciačních obřadů. Jak uvádí Motlová (2010), iniciace je něco jako zkouška dospělosti. Život člověka v pravěku byl prostoupen rituály a obřady. S jejich pomocí si chtěl naklonit přírodní síly, aby mu pomohla přežít ve světě plném nástrah a nebezpečí. Přežít mohl jen jako součást kolektivu (sám by byl v přírodě ztracen). Soudržnost kolektivu a jasné vymezení místa jednotlivců díky obřadům. Zkouška dospělosti tehdy mohla znamenat fyzickou zdatnost jedince a jeho schopnost zabezpečit svůj rod. Ve Vlčnově se iniciace dokládá tím, že jezdí v průvodu právě odvedenci. Tito nejenže musí absolvovat náročnou cestu v nepohodlném lidovém kroji, často v parném létě, ale musí také ochránit svého krále před možným napadením a únosem nepřátelskou skupinou. K tomu všemu musí „mládenec“ ještě překonat jistý stud a veřejně prohlašovat veršované říkanky věnované konkrétním osobám přihlížejících návštěvníků. Výstižně lze ve vlčnovské Jízdě králů ovšem nalézt i další význam, pocházející z dávných dob. Je to význam související se zemědělským způsobem života. Lidé považovali za důležité provádět různé rituály pro

zachování přízně bohů. Objížďky vesnicemi s vybíráním darů byly jedním s těchto magic-
kých úkonů. Podobný význam mohl být přisuzován i samotné Jízdě králů.

3.5.2.4 *Forma a význam Jízdy králů dnes*

Současná Jízda králů se od těch minulých (zejména v souvislosti s výrazným vývojem
průmyslu, vědeckých poznatků) změnila. Došlo ke ztrátě přímé vazby na zemědělskou
půdu a přírodu. Jízda králů je sice i nadále oslava mužské i ženské krásy, mládí a zdraví
(tzn. je zachována velká část původních projevů), akce ovšem přesahuje hranice obce a
dokonce i regionu. Je to taktéž příležitost k setkávání přátel, poznávání kulturních tradic
ostatních regionů a zemí, navazování kontaktů a podobně. V posledních 35 letech se prostý
zvyk rozrostl postupně o další programy, jako jsou vystoupení folklorních souborů z celé
České republiky i ze zahraničí, koncerty cimbálových i dechových hudeb, výstavy výtvar-
ných děl, jarmark lidových výrobků. Pořadatelé mají hostům co nabídnout během celého
třídenního festivalu, to je od pátečního večera do nedělního odpoledne.

Program začíná tradičně v páteční podvečer taneční zábavou současné moderní hudby na
místním tělovýchovném stadionu. V obci probíhá Beseda u Cimbálu a podobně.

Následující den, tj. v sobotu pak navazuje vystoupení lidových souborů na návsi, na kterém
se prezentují jak místní, tak i hostující umělecké soubory. Paralelně s vystoupením na
návsi probíhá v obci i tradiční jarmark lidových výrobků. Po celou dobu slavností jsou pro
veřejnost otevřeny galerie, hospodářské domy, muzea a podobně. Sobotní podvečer pak
patří programu „Předání vlády králů“. Významem této části programu je představení nové-
ho krále veřejnosti a oficiální předání vlády od dosavadního krále králi novému. Dalšími
ústředními postavami tohoto programu jsou taktéž „jezdci královské družiny“ a družice
(děvčata „ročníku“). Tohoto programu se účastní jak „domácí“ diváci, tak i hosté, kteří si
tuto akci oblíbili anebo se s významem tradice teprve seznamují. V tutéž dobu, kdy probíhá
Předání vlády králů se v místní části obce zvané vlčnovské budy koná „Beseda u cimbálu“.
V historickém prostředí místní památkové rezervace hrají na několika místech převážně
cimbálové „muziky“. Zábava se zde odehrává jak v exteriéru vlčnovských búd, tak uvnitř
těchto malebných stavení. Na rozdíl od programu v Klubu sportu a kultury, který bývá
ukončen v pozdních nočních hodinách, probíhá „Beseda u cimbálu“ často až do brzkého
rána.

Nejslavnostnějším dnem slavností je neděle, kdy probíhá samotná jízda králů a doprovodné
kulturní programy. V dopoledních hodinách v ulicích obce můžeme navštívit jarmark lido-

vých výrobků. Dopoledne je v kostele sv. Jakuba Staršího sloužena slavnostní Mše svatá za královskou družinu, děvčata „ročníku“ a krále. Odtud směřuje královská družina na obecní úřad, kde je přijata starostou obce. Starosta vyzve krále a družinu k zodpovědnému průběhu Jízdy králů udělí králi právo celoročního panování nad lidovými tradicemi v obci (obdobu obřadu zvaného „hody s právem“, které jsou známy z okolních obcí). Poté se již pozornost soustředí na dům rodičů krále, kde probíhá zdobení koně a příprava před průvodem. Podobně je tomu i u domů jezdců královské družiny. Na zdobení koní přihlíží řada návštěvníků a obdivovatelů. Slavnosti vrcholí kolem poledne, kdy vyjíždí královská družina spolu se svým panovníkem do ulic obce. Družina dává najevo svoji sílu, krásu a v neposlední řadě i kuráž při hlasitém vyvolávání vtipných rýmovaček na vrub kolemjdoucích osob. Podle slov Jilíka (2007, str. 6) lze náladu těchto chvil charakterizovat asi následovně: *Jezdce ještě nebylo vidět, jen šátek na žerdi prvního vyvolávače se komíhal nad davem diváků, kteří ze všech stran obklopovali královský průvod. Ale již slyším rolničky i zvuk podkov křesajících o dláždění silnice. Vzápětí se první jezdec vyloupl z davu. Jede hrdě s vědomí své důležitosti....* „. Družina Jízdy králů jede v čele všech účastníků průvodu. Jezdci vybízí přihlízející návštěvníky i „domácí“ k podarování nějaké drobné mince do pokladničky. Podle slov jezdců je obnos určen králi, který je sice chudobný, ale zato velmi poctivý. V dnešní době se jedná o dary výhradně finanční. V dávné minulosti se jednalo též o dary naturální. Chlapci byli obdarováni vajíčky, pitím a někdy i drobnou mincí. Taktéž starost „královské rodiny“ o družinu nebyla takového rozměru, jako je tomu nyní. Po skončení objížďky byli mládenci pohoštěni pouze jednoduchým jídlem a malým množstvím pití. Ale vraťme se zpět k průběhu současných slavností. Po několikahodinové obchůzce obcí zamíří krojovaný průvod k Pódiumu na návsi obce, kde následuje rozloučení každého z účastníků v podobě krátké hudební produkce, tance či zpěvu. V odpoledních hodinách tedy program končí a aktéři spolu s návštěvníky se rozcházejí k domovům. Tímto jízdou králů končí a s ní i všechno dění kolem.

Obrázek 4: Jezdec královské družiny vyvolávající vtipné verše k přihlížejícím

3.5.2.5 Vazby tradičních rituálů na Jízdu králů v průběhu kalendářního roku

V následujících řádcích se soustředíme na oblast lidových tradic, jejich udržování a předávání. Obec Vlčnov je zřizovatelem Klubu sportu a kultury, kterýžto má jednu ze svých hlavních činností i organizaci Jízdy králů. Této oblasti věnuje obec Vlčnov výraznou péči. Lidovou tradicí ve Vlčnově není pouze Jízda králů. Z tohoto důvodu je zapotřebí zmínit i ostatní kulturní akce lidového charakteru a jejich provázanost.

Tradiční krojový ples

Krojový ples se koná v zimním období vždy na začátku kalendářního roku a je součástí řady místních večerních plesů, pořádaných ostatními organizacemi. Kromě běžného programu, který je možno očekávat na večerních plesích je tento ples v něčem výjimečný. Je to část programu, ve které je představen nový vlčnovský král Jízdy králů. Originální je též díky velkému množství účastníků oblečených do lidových krojů. Na krojový ples pak vždy navazuje dětský krojový ples, který je taktéž každoročně pořádán a představují se zde nejen místní dětské folklorní soubory, ale i dětské folklorní soubory z okolních obcí.

Obrázek 5: Dětský krojový ples

Velikonoce

Předně se zastavme u významu velikonoce vůbec. Zíbrt (2006) vysvětluje, že se pomlázkou šlehaly zvířata ale i lidé proto, aby byli čerství, svižní. Manželé a milenci se šlehají metlami, šlehat panny, slečny po ramenu a rukou, aby dostali vejce, dříve poslední den svátků děvčata šlehaly mládence, aby dostaly kraslice. Pomlázka je z mladého vrbového nebo jírovceho proutí. Kluci pletou pomlázku z 8 proutků, děvčata používají pouze samostatný proutek. Podle Langhammerové (2008) je vysvětlení těchto svátků a jejich formy následující. Po vážných náboženských dnech se lidová tradice vrací k projevům jarního veselí. Přichází velikonoční koleda – pomlázka, konaná v pondělí velikonoční. Jde o šlehání zelenými pruty – pomlazení. Zelený prut je symbolem pozitivní síly živlů. Ožil účinkem vody, země, slunce – fotosyntézy. V tradiční víře je obrazem obrozené síly. Motlová (2010) uvádí, že velikonoční pondělí je také nazýváno červeným pondělím, protože se vajíčka barví zejména červenými barvami. Pomlázka je hlavním dnem jarních svátků, ale s církevními svátky nemá nic společného. Vychází z doby předkřesťanské. U nás tento zvyk známe od konce 14. století.

Jak uvádí Langhammerová (2008), v pravoslavné církvi se jedná o nejvýznamnější svátky křesťanského roku. Vrchol o Velké noci, kdy Kristus po umučení a smrti na kříži vstal podle Písma z mrtvých a naplnil tak slova starozákonných proroků o spasiteli světa. I samotné pojmenování neděle ve staroslověnštině a dodnes v ruském jazyce je v překladu vzkříšení.

V případě zkoumaného prostředí, tedy obce Vlčnov, je tato tradice doprovázena ojedinělým jevem, kdy chodí mládenci („legáti“ neboli vojenští rekruti) ve skupině k jednotlivým děvčatům z „ročníku“ a za hromadného zpěvu provádí velikonoční zvyky. Takový průběh velikonoce se chlapcům a děvčatům „ročníku“ poštěstí taktéž pouze jednou v životě.

Stavění máje

Podle Zíbrta (2006) tento zvyk dosti souvisí s letem čarodějnic na ohnivých pometlech, které škodí lidem i dobytku. Na ochranu prý se staví máj, který zahání nečisté duchy, čarodějnice a jejich tanečnice. Z vědeckého pohledu existuje několik vysvětlení tradice stavění máje:

- Na počest staroslovenských bohů se staví máj jako symbol jara nebo vesny. V máji se vyplní to, co si lidé přáli o Štědrovečerní večeři: Stromečku, obrod', obrod'.
- Vítání příchodu jara, kdy se lidská srdce otevírají dokořán slastem a radostem, jež poskytuje příroda, kdy se mládež obojího pohlaví stýkat častěji v poli a sadě. Příroda je veselá a jásá, mládež také.
- Pan Ladislav Lipský roku 1872 (s. 275) vidí ve stavění máje ctění přírody a klanění se přírodě, která byla tajná, neprozkoumaná, hluboká...
- Profesor Máchal udává, že jde o výraz přírodního boje, boje zimy s vesnou, smrti se životem.

Motlová (2010, s. 71) vysvětluje, že stavění vysokých zdobných stromů a májů uprostřed obce se děje již od středověku. Jde o pohanské uctívání stromů. Strom je symbolem života a postavený pro blaho obce. Má chránit lidské společenství před zlými silami a také má přivolat vláhu. Tento obřad byl doložen již v Antickém Římě. U nás ve městech zanikl cca od 18. století, na vesnicích je tento obřad udržován doposud. Máje byly symbolem přírody, z jara se obnovující a její velké síly. U nás známe stavění máje od roku 1422, kdy hoch za postavení máje dostal ruku děvčete. Na Moravě se stavění máje často vztahuje ke slavení „hodů“.

Tak jako v mnoha jiných obcích, i v obci Vlčnov připadá stavění máje na začátek května. Tato událost je opět výsadou mládenců z „ročníku“. Děvčata jim asistují při zdobení koruny. Po celý měsíc se pak chlapi snaží májku uhlídat před jejím ukořistěním skupinou mladíků z okolních vesnic.

Odvodů branců

Ve své době se jednalo o velmi významnou událost. Slavnostnímu „odvodu branců“ předcházelo stavění máje a Jízda králů (o té bude psáno později). Dá se říct, že povolání do vojenské služby bylo vyvrcholením v rámci celoročního působení mladíků při veřejných akcích v obci. Tímto byl definitivně stvrzen jejich statut „dospělého muže“. V roce 2004 ovšem došlo ke zrušení povinné vojenské služby a s tím zanikl i tradiční rituál.

3.5.2.6 Vlčnovská jízda králů v literatuře a umění

O jízdě králů bylo již mnoho napsáno. Jedním z autorů, kteří se zajímali o tuto tematiku a obrovskou mírou přispěli k poznání a potažmo i propagaci slavností byl Josef Beneš (1917-2005), muzeolog, etnograf a vysokoškolský pedagog. Jedná se o autora mnoha publikací o této tématice.

Z ostatních autorů, kteří přispěli k propagaci jízdy králů ať již popularizační, či odbornou formou patří Václav Frolec, který spolu s kolektivem autorů vydal v roce 1990 publikaci *Jízda králů*, dále Jiří Jilík se svojí knihou *Záhadná jízda králů* (2007) a spousta dalších autorů zabývajících se výzkumem a propagací těchto slavností.

Jízda králů měla a doposud má své obdivovatele i v malířských kruzích. Z těch starších je nutno uvést autora nejslavnějších obrazů s tematikou jízdy králů Jožu Úprku (1861-1940). Ve svém obraze z roku 1897 zachytil pestrost barev a tvarů místního lidového kroje a celkovou atmosféru a dramatičnost samotné jízdy družiny vesnicí. Díky dílu J. Úprky vešla jízda králů do povědomí nejen v rámci České republiky, ale i v zahraničí.

K dalším výtvarníkům zabývajících se tematikou jízdy králů patří Karel Beneš (nar. 1932). Je autorem velkých plakátů poutajících na vlčnovskou Jízdu králů. Téma jízdy králů se objevuje též v jeho lyricky laděných grafikách.

Neodmyslitelným obdivovatelem zdejších lidových tradic je malíř, umělec a básník Moarch (Miško) Eveno (nar. 1934) původem z Bretaně (dnes již zdejší obyvatel). Svěrázným a nezaměnitelným přístupem zachycuje ve svých obrazech místní lidové tradice.

Vedle zmiňovaných autorů existují též malíři, kteří se zabývali či zabývají folklorní tematikou zdejšího kraje. Patřili mezi ně Antoš Frolka, Cyril Mandel, Ludvík Ehrenhaft, František Bezděk, Vladislav Vaculka a další. Ze současníků jsou to například František Pavlica či Lenka Jurečková.

Vlčnovský folklór přitahuje i filmové umělce. Roku 1935 zde režisér Josef Rovenský filmoval Mrštíkovu Maryšu. V tomto filmu je mimo jiné zachycena též pestrost a krása místních lidových krojů.

3.5.3 Církevní svátky

Mimo Jízdu králů lze také spatřit největší množství krojů při církevních svátcích. Za organizací těchto akcí stojí Římskokatolická fara Vlčnov, obec Vlčnov a místní spolky.

3.5.3.1 *Děková mše svatá za úrodu*

Jak uvádí Langhammerová (2008) mezi hlavní obyčeje letního období v minulosti patřily tzv. letnice (to jsou svátky letního slunovratu) a s nimi spojené křesťanské svatodušní svátky (prosby za úrodu, zdraví a sílu). Dříve byla Svatodušní neděle a svatodušní pondělí. Neděle byla zasvěcena církevním obřadům a měla mimořádný význam pro věřící lidi. V pondělí pak probíhaly oslavy. Zvyky nesené magií slunovratu byly dříve považovány za pohanské, proto byly časově oddělené od náboženských obřadů. Z církevního hlediska jde o seslání ducha svatého na apoštoly, kteří prostoupeni Duchem svatým dostali mimořádné schopnosti. Z prostých lidí se tak stali kazatelé, filozofové, kteří byli schopni přesvědčovat shromáždění. Byli prvními šířiteli Nového zákona.

V případě obce Vlčnov připadá tento svátek na první neděli v září. Vlčnovjané se schází v místních vinohradech v místě pod kapličkou, aby zde při mši pod širým nebem vzdali hold za letošní úrodu. Jak je zde zvykem, mnozí účastníci se účastní této bohoslužby v lidovém kroji.

3.5.3.2 *Svátek Božího těla*

Slavnostní podoba svátku Božího těla ve Vlčnově je umocněna přítomností místních krojů. Svátek Božího těla se slaví po uplynutí jedenácti dnů od Božího hodu svatodušního, což je období mezi 21. květnem a 24. červnem. Průvod je spojován s prosbami za příznivé počasí pro nadcházející léto a před různými živelnými katastrofami.

3.5.3.3 *Hody*

Tak jako na jiných místech, tak i v obci Vlčnov probíhají oslavy spojené se vzpomínkou na svěcení místního kostela. Vedle slavnostní mše svaté konané v kostele bývá uspořádáno též tradiční posezení v lokalitě „Vlčnovských búd“ s doprovodným kulturním programem.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZÁKLADNÍ INFORMACE O VÝZKUMU

TÉMA: Vliv folklorních tradic Vlčnova na přirozené prostředí výchovy.

I přesto, že se jedná o tradice výrazně přetransformovány do dnešní doby, velká část společenských akcí je doposud založena (zejména pro její aktéry) na jejich neopakovatelnosti a originalitě. Více než kde jinde jsou lidové tradice v obci Vlčnov založeny na účasti tzv. „ročníku“ (tj. děvčat a chlapců, kteří právě dovršili 18-ti let) ať již se jedná o velikonoční občůzku, stavění máje, krojový ples či jízdu králů. Díky této skutečnosti má převážná většina obyvatel obce osobní zkušenost s lidovými tradicemi. Důsledným dodržováním uvedeného pravidla (a to i přes některé novodobé prvky obřadů) lze lidové tradice považovat svým způsobem za „živé tradice“ (z tohoto pohledu tedy nelze hovořit o klasickém folklorismu, jakožto přenesené lidové tradici vytržené z kontextu a předváděné na podiích).

V této praktické části diplomové práce a tedy i ve výzkumu si autorka klade za cíl ověřit svůj předpoklad vlivu folklorních tradic Vlčnova na přirozené prostředí výchovy, který vychází nejen z osobních zkušeností, ale částečně také ze studia literatury zabývající se danou problematikou. Seznámením se s odbornou literaturou a dalšími prameny šlo autorce o získání co největšího množství informací k dané oblasti, které pak dále mohla použít při výzkumu (Chráška, 2003). Můžeme tedy říci, že autorka výzkumnou částí doplňuje a ověřuje fakta získaná studiem odborné literatury, a že stanovení výzkumného problému započalo na základě získaných poznatků v teoretické části.

4.1 Výzkumy z oblasti vlčnovských folklorních tradic

Vlčnovské folklorní tradice byly v minulosti zkoumány jako součást výzkumného záměru „Proměny tradiční lidové kultury a její vazby na hmotné a nehmotné kulturní dědictví lidstva“ v letech 2004 – 2010 Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici. Cílem výzkumu bylo přispět v několika rovinách k poznání vybraných jevů lidové kultury ve vztahu k hmotnému a nehmotnému dědictví lidstva. Výzkumníci si zadali za úkol podrobným způsobem zmapovat život těchto jevů tak, aby odborná dokumentace uložená v archívu NÚLK mohla sloužit jako studijní, badatelský a prezentační materiál. Výzkum byl prováděn dlouhodobě a zejména proto, aby bylo možné zachytit případné změny v průběhu času. Výsledek výzkumu sloužil zejména k dodání podkladů při nominaci Jízdy králů k zápisu do seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky, ale i

k nominaci k zařazení tohoto fenoménu do Reprezentativního seznamu nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO. Získané materiály jako např. filmové záznamy, fotografie, listinné dokumenty... jsou uloženy v archívu NÚLK, kde jsou k dispozici dalším badatelům (Souhrnná zpráva, 2010).

4.2 Výzkumný problém

Výzkumným problémem míníme jednoznačně položenou a jasnou otázku, na kterou prostřednictvím výzkumných metod hledáme odpověď.

Autorka práce si stanovila následující výzkumný problém:

Jakým způsobem ovlivňují folklorní tradice Vlčnova přirozené prostředí výchovy obyvatel této obce?

4.2.1 Dílčí výzkumné otázky

Hlavní výzkumný problém zpravidla dělíme do dílčích výzkumných problémů (Švec, Hrbáčková, 2007).

Autorka si stanovila následující dílčí výzkumné otázky:

VO1: Jak jsou lidové tradice Vlčnova vnímány jeho obyvateli? Zjišťujeme v dotazníku otázkami č. 6 – 13, dále kvalitativním výzkumem rozhovory s respondenty ot. č. 1, 2, 13, 14.

VO2: Jaký mají folklorní tradice Vlčnova dopad na vztah jeho obyvatel k lokálnímu, regionálnímu prostředí? Zjišťujeme v dotazníku otázkami č. 14 – 16, dále kvalitativním výzkumem rozhovory s respondenty, ot. č. 8, 11, 12.

VO3: Jaký vliv mají folklorní tradice Vlčnova na vytváření mezilidských vztahů? Zjišťujeme v dotazníku otázkami č. 17 – 20, dále kvalitativním výzkumem rozhovory s respondenty ot. č. 5, 6, 9, 10.

VO4: Jakou výchovnou roli sehrává aktivní účast 18-ti letých chlapců na Jízdě králů, které se účastní jako legrúti v královské družině? Zjišťujeme kvalitativním výzkumem rozhovory s respondenty ot. č. 2, 4, 7, 13, 14.

VO5: Jak obyvatelé Vlčnova subjektivně hodnotí vliv tradic na způsob života rodin? Zjišťujeme v dotazníku otázkou č. 2, dále kvalitativním výzkumem rozhovory s respondenty ot. č. 5, 10, 13, 14.

4.3 Cíle výzkumu

Hlavním cílem práce je tedy zjistit, jakým způsobem ovlivňují kulturní tradice Vlčnova přirozené prostředí výchovy obyvatel této obce. Význam této práce je tedy z velké části závislý na odpovědích respondentů.

Díličními cíli výzkumu jsou pak odpovědi na jednotlivé otázky formulované ve výše uvedených výzkumných problémech. Tedy následující:

- Zjistit, jakým způsobem vnímají obyvatelé Vlčnova místní lidové tradice
- Zjistit, jaký mají folklorní tradice Vlčnova dopad na vztah jeho obyvatel k lokálnímu, regionálnímu prostředí.
- Zjistit, jaký vliv mají folklorní tradice Vlčnova na vytváření mezilidských vztahů.
- Zjistit, jakou výchovnou roli sehrává aktivní účast 18-ti letých chlapců na Jízdě králů, které se účastní jako legrúti v královské družině.
- Zjistit, jak obyvatelé Vlčnova subjektivně hodnotí vliv tradic na způsob života rodin.

4.4 Metodika výzkumu

Ve své práci se autorka snaží o ucelený pohled na vnímání folklorních tradic Vlčnova ve vztahu k přirozenému prostředí výchovy. Protože se autorce problematika jevila jako příliš obsáhlá, rozhodla se pro smíšený výzkum, který přináší mnoho výhod a to zejména týkajících se možnosti použití kombinací výzkumných metod. Uvnitř jednotlivých fází výzkumného procesu tedy výzkumník využívá jak kvalitativní, tak i kvantitativní výzkum (Hendl, 2005).

Empirické šetření pomocí techniky dotazníku v rámci kvantitativního výzkumu použila autorka pro širokou veřejnost z řad občanů Vlčnova z důvodu ucelenějšího pohledu na problematiku. Pro dotazník se autorka rozhodla z důvodu, že pomocí něj v nepoměrně kratším čase, než u jiných výzkumů zjistí mnohem více informací od mnohem širší skupiny respondentů. Kvalitativní výzkum, metodu polostrukturovaného rozhovoru využila pro malou skupinku respondentů. Jedná se o bývalé aktivní účastníky Jízdy králů ve Vlčnově z řad „legrútů“, kteří tvořili královskou družinu krále. Původně měla autorka v plánu kvalitativní výzkum zaměřit na bývalé „krále“, ale po provedené pilotáži (pozorování, volné rozhovory), jejímž cílem bylo získání předběžných informací o dané problematice (Chráska, 2007), došla k závěru, že z hlediska výchovných aspektů bude pravděpodobně zajíma-

vější skupinou právě skupina bývalých „legrutů“. Kvalitativní výzkum doplnila ještě o polostrukturované rozhovory se dvěma předními zasloužilými organizátory vlčnovské Jízdy králů.

4.4.1 Kvantitativní výzkum

- Aplikovaný, empirický, kvantitativní výzkum
- Popisný výzkumný problém
- Dotazníkové šetření
- Záměrný výběr
- Technika: dotazník, analýza dat

4.4.1.1 Konstrukce výzkumného nástroje

K výzkumu byl použit záměrný, kvótní výběr respondentů z řad obyvatel Vlčnova. Z důvodu co největší návratnosti dotazníku se autorka rozhodla oslovit respondenty z řad svých známých, které požádala o kontakty na další možné respondenty, využila tedy metodu sněhové koule.

V dotazníku jsou použity uzavřené a polootevřené otázky.

Tabulka 1- design dotazníku

TYP OTÁZKY	OTÁZKA ČÍSLO
Uzavřená otázka	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20
Polootevřená otázka	7, 9, 11, 12, 15, 21

4.4.1.2 Předpoklady závěrů dotazníkového šetření

U popisného výzkumného problému nestanovujeme hypotézy, protože se jedná pouze o popis dané situace, daného jevu. Z tohoto důvodu si autorka stanovila pouze níže uvedené předpoklady:

- a) Předpokládám, že většina obyvatel Vlčnova má pozitivní vztah k místním lidovým tradicím.
- b) Předpokládám, že folklorní tradice Vlčnova prohlubují vztah jeho obyvatel k lokálnímu, regionálnímu prostředí.

- c) Předpokládám, že folklorní tradice Vlčnova podporují vytváření kladných mezilidských vztahů.
- d) Předpokládám, že místní obyvatelé budou vnímat lidové tradice z hlediska tradičního způsobu života rodin nejvíce pozitivně v mezigeneračních vztazích

4.4.1.1 Výzkumný vzorek

- Základní soubor: Obyvatelé Vlčnova
- Výběrový soubor: záměrný, kvótní výběr – obyvatelé Vlčnova nad 15 let věku, 100 osob

4.4.2 Kvalitativní výzkum

Výhodou kvalitativního výzkumu je, že se dané problematice můžeme věnovat hlouběji a tím lépe pochopit zkoumanou oblast. Kvalitativní výzkum není omezen počtem sledovaných proměnných a vztahy mezi nimi. Studované problematice můžeme tedy pomocí kvalitativního výzkumu hlouběji a komplexněji porozumět. Nevýhodou je však malé množství respondentů, z tohoto důvodu nelze získané poznatky zobecňovat. V kvalitativním výzkumu nám tedy nejde o zobecnění problému, ale spíše o vytvoření teorie či hypotézy, o hledání zákonitostí a pravidelností v získaných datech (Disman, 1993).

Jak uvádí Švaříček, Šed'ová (2007), v kvalitativním výzkumu jde především o práci se slovy a textem, kdy se snažíme porozumět situaci tak, jak ji vnímají sami aktéři dané sociální reality. „*Jde o to do hloubky a kontextuálně zakotveně prozkoumat určitý široce definovaný jev a přinést o něm maximální množství informací*“.

4.4.2.1 Metody získávání dat

Díky flexibilním metodám sběru dat, které jsou zaměřeny na objevení a popsání jevu, dokáže kvalitativní výzkum přinášet specifická a bohatá data (Švaříček, Šed'ová, 2007).

V souvislosti s tématem výzkumné práce si autorka zvolila základní metodu sběru dat kvalitativního výzkumu, kterým je hloubkový rozhovor. Jedná se o nejčastěji používanou metodu v kvalitativním výzkumu. Hloubkový rozhovor umožňuje zachytit výpovědi a slova v jejich přirozené podobě, což je jedním ze základních principů kvalitativního výzkumu (Švaříček, Šed'ová, 2007). V případě této práce se jedná o polostrukturovaný rozhovor s předem připravenými návodními tématy a otázkami.

Pro zpracování dat se autorka rozhodla použít analýzu kvalitativních dat (realistický přístup). Jejím účelem je hledání významu v jazykovém materiálu, jenž reprezentuje lidské komunikační procesy. U realistického přístupu jde zejména o popis vnitřní a vnější zkušenosti respondenta. Protože v tomto přístupu badatel čelí nebezpečí, že bude nekriticky přijímat tvrzení respondentů, je třeba kvalitu výzkumu ošetřit triangulačními mechanismy (Švaříček, Šed'ová, 2007).

4.4.2.2 *Triangulace*

Pomocí kvalitativních postupů získáváme dosti přesný popis dat, která jsou cenným materiálem o zkoumané realitě. Validita výzkumu nezávisí jen na tom, jak výzkumník umí daný jev doložit, ale také na pravdivosti výzkumu zkoumaného jevu. Při kvalitativní analýze jde dle Hendla (1997) především o systematické nenumerické organizování dat, jejichž cílem je odhalit témata, pravidelnosti, vztahy, kvality a formy. Validita je tedy ovlivněna faktory jako kvalita získaných dat, způsob jejich zpracování a závěrečná prezentace výsledků výzkumníkem. Může se stát, že výzkumník vidí data pouze jednostranně, podvědomě si všímá pouze dat zapadajících do jeho koncepce. Proto je dobré využít triangulace, která je důležitou metodou validace. Existuje několik jejich typů. Můžeme si uvést triangulace metod, zdrojů dat a kombinací kvalitativního a kvantitativního výzkumu.

Pro validaci ve svém výzkumu autorka použila kombinaci přístupů (kvalitativní i kvantitativní) a dále i kombinaci zdrojů dat. V dotazníkovém šetření byla oslovena široká skupina obyvatel Vlčnova, v kvalitativním výzkumu v rozhovorech tři muži, kteří se aktivně účastnili Jízdy králů jako legrúti, další dva rozhovory byly provedeny se dvěma předními představiteli místních folklorních tradic.

4.4.2.3 Výzkumný vzorek

1. Dva významní představitelé a propagátoři vlčnovské Jízdy králů, kteří se aktivně a významně podílejí na udržení této tradice již několik desetiletí

Tabulka 2 - charakteristika výzkumného vzorku

RESPONDENT	VĚK	VZDĚLÁNÍ	RODINNÝ STAV	POČET DĚTÍ
pan Antonín	73	VŠ	Ženatý	3
pan Petr	57	SŠ	Rozvedený	2

2. Rozhovory – tři rozhovory s muži ve věku nad 25 let, jež byli mezi odvedenci, kteří se aktivně zúčastnili JK jako královská družina (věková skupina vybrána z důvodu, že mají s největší pravděpodobností děti a mohou zpětně více vnímat výchovný dopad jejich aktivní účasti na JK a celoročních akcích s ní spojených. Dále také s odstupem času mohou zhodnotit, zda má JK vliv na vytvoření větší soudržnosti „ročníku“, rodinných vazeb...)

Tabulka 3 - charakteristika výzkumného vzorku

RESPONDENT	VĚK	VZDĚLÁNÍ	RODINNÝ STAV	POČET DĚTÍ
pan Roman	35	VŠ	Ženatý	2
pan Radek	34	VŠ	Ženatý	1
pan Jan	35	VŠ	Ženatý	1

4.4.2.4 Návodní otázky použité v polostrukturovaných rozhovorech – legrúti

1. **Jak vnímáš folklorní tradice, zejména pak Jízdu králů?** (Otázka se vztahuje k VO 01)
 - Co se Ti vybaví, když řeknu jízda králů?
 - Účastníš se Jízdy králů? Aktivně, pasivně...?
 - Co pro Tebe tehdy znamenalo jet jako legrút v královské družině?

- Proč jsi chtěl jet jako legrút?
 - Kde jsi přišel na to, že je to něco výjimečného?
 - Jak jsi tehdy vnímal krále?
- 2. Mají slavnosti též nějaký výchovný aspekt? (Otázka se vztahuje k VO 04)**
- Bral jsi to tehdy jako zkoušku dospělosti?
 - V čem to byla zkouška dospělosti?
 - Dnes děti 9 tříd chodí promenádu na plesech. Myslíš, že je to stejné?
- 3. Žil jsi od narození v rodině se sklony k folkloru či nikoliv? (Otázka se vztahuje k VO 03)**
- Angažoval jsi se Ty nebo Tví rodiče ve folklórní oblasti, v oblasti lidových tradic ještě před Tvou účastí v královské družině?
- 4. Jaké jsi zažíval pocity při účasti na Jízdě králů? (Otázka se vztahuje k VO 04)**
- Měl jsi tehdy trému?
 - Jaký jsi měl pocit, když jsi ji překonal?
 - Stoupla Ti sebedůvěra?
 - Změnil ses v něčem po absolvování Jízdy králů jako legrút?
 - Napadal Tě tehdy nějaký výchovný aspekt v souvislosti s Tvou účastí v královské družině?
 - Jak to vidíš teď, s odstupem času?
- 5. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření mezigeneračních vztahů? (Otázka se vztahuje k VO 03)**
- Chtěli rodiče, abys jel v královské družině?
 - Řekli Ti to?
- 6. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření rodinných vztahů? (Otázka se vztahuje k VO 03)**
- Kdo Ti pomáhal při organizaci?
 - Kdo Ti vedl koně?

- Jakou roli hraje vodič koně?
 - A ty jsi pak vedl někdy někomu koně?
- 7. Jak prožívá Jízdu králů jezdec královské družiny? (Otázka se vztahuje k VO 01, 02, 03, 04, 05)**
- Bral jsi to jako pocit zodpovědnosti nebo jako dobrou „pařbu“?
 - Vůči čemu?
 - Myslíš, že mohlo jít o pocit sounáležitosti, že sem patříš, proto je účast na Jízdě králů téměř povinnost?
- 8. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztah k obci? (Otázka se vztahuje k VO 02)**
- Od koho a kdy ses dozvěděl, že pojedíš v královské družině?
 - Kdo Vás oslovil?
 - Myslíš, že díky Tvé účasti v královské družině se mohl upevnit Tvůj vztah k rodnému kraji, k Vlčnovu?
- 9. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztah k vrstevníkům? (Otázka se vztahuje k VO 03)**
- Myslíš, že Jízda králů přispěla ke stmelení ročníku?
 - Jak a v čem?
 - Když míváte ročníkové srazy, kolik spolužáků a rovníků se jich účastní?
 - Myslíš, že to může být ovlivněno účastí Vašeho ročníku na Jízdě králů?
- 10. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj ve vztahu k rodinným příslušníkům? (Otázka se vztahuje k VO 03)**
- Myslíš si, že Tvá účast v královské družině přispěla i k upevnění rodinných vazeb, jak a proč?
- 11. Jaký vztah máš k místnímu prostředí? (Otázka se vztahuje k VO 02)**
- Jsi hrdý na to, že jsi Vlčnovjan?
 - Jak se to projevuje?

12. Jakou roli hrají folklorní tradice pro utváření vztahu k místnímu prostředí? (Otázka se vztahuje k VO 02)

- Takže lidová tradice je podle Tebe zásadní k utváření vztahu k lokálnímu (místnímu) prostředí?
- Několik let jsi bydlel jinde. Táhlo Tě to zpět do Vlčnova?
- Co Tě táhlo zpět?
- Byl bys ochoten snížit si životní úroveň za cenu žití ve Vlčnově?

13. Změnil se Tvůj pohled na Jízdu králů v průběhu času? (Otázka se vztahuje k VO 01, 04)

- Ovlivnila Tvoje účast v královské družině Tvůj vztah k folklórním tradicím?
- Jak?
- Myslíš, že pocit zodpovědnosti, který v Tobě vyvolávala účast v královské družině, Tě ovlivnil i v budoucnu?
- Prohloubil se Tvůj vztah k nim?
- Máš pocit zodpovědnosti i vůči svým dětem, že jim musíš předat tuto tradici?

14. Měla by se Jízda králů konat i v budoucnu? (Otázka se vztahuje k VO 01, V0 5)

- Chtěl bys, aby se Jízdy králů se svým ročníkem účastnily i Tvé děti?
- Proč?

4.4.2.5 Návodní otázky použité pro přední organizátory JK

1. Kolik je Vám let?
2. Jste místní rodák?
3. Jste ženatý/svobodný?
4. Kolik máte dětí?
5. Kolik máte sourozenců?
6. Jaký sociální statut zaujímá Vaše rodina v rámci obce Vlčnov?
7. Jakou roli hráli a v současnosti hrají lidové tradice ve Vaší rodině?
8. Vysvětlovali Vám rodiče význam lidových tradic a jakým způsobem?
9. Navštěvoval jste v dětství některý z lidových kroužků?

10. Účastnil jste se jízdy králů jako jezdec družiny, král, popřípadě pobočník?
V případě že ano, jak Vás tato zkušenost ovlivnila v budoucnu?
11. V čem spatřujete originalitu Jízdy králů ve Vlčnově?
12. Byl jste aktivním účastníkem lidových tradic před Vaším působením v roli jednoho z hlavních organizátorů jízdy králů?
13. Jak přijala vaši funkci ředitele KSK a potažmo i hlavního organizátora Vaše nejbližší rodina?
14. Byly Vám členové rodiny nápomocni při každoroční organizaci jízdy králů?
15. Jakou roli v tomto případě sehrála skutečnost, že je Vaše manželka taktéž rodačka z Vlčnova?
16. Jak dlouho jste působil v této funkci?
17. Jaký přínos či ztrátu toto Vaše zaměstnání pro rodinu znamenalo?
18. Jakou máte pozitivní, či negativní zkušenost z organizování jízdy králů?
19. Změnil se nějak Váš pohled na lidové tradice v průběhu působení v roli ředitele klubu sportu a kultury ve Vlčnově?
20. Odkud jste čerpal odborné znalosti ohledně tematiky jízdy králů, její formy a obsahu?
21. Jste v současné době aktivně činný v oblasti lidové kultury, zejména pak organizování jízdy králů?
22. Myslíte si, že jsou lidové tradice v obci doceňovány nebo je tomu naopak?
23. Myslíte si, že bez pomoci dobrovolníků z řad občanů by bylo možné zorganizovat každoročně jízdu králů?
24. V čem spatřujete hlavní význam uchovávání lidových tradic ve Vlčnově?
25. Má pro Vás ve Vaší práci pro zachování lidové kultury ve Vlčnově význam, že jste místní rodák?
26. Setkáváte se s pochopením spoluobčanů při plánování jízdy králů?
27. Byla by možná v současné době JK bez výrazné sponzorské pomoci?
28. Promítly se získané kontakty významných sponzorů i v jiné oblasti než je lidová kultura (myšleno pro samotný rozvoj obce Vlčnov)?
29. V roce 2011 byla zapsána jízda králů do seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Co to podle Vás znamená pro budoucí generace?
30. Na co je potřeba dbát i nadále pro zachování tradice jízdy králů?

31. Podporujete mladší generaci ve Vaší rodině ve vztahu k jízdě králů a lidové kultuře vůbec? Uveďte jak.

4.4.3 Konkretizace místa výzkumu

Pro výzkum byla vybrána obec Vlčnov právě z důvodu výrazné originality a proslulosti lidových slavností (taktéž vzhledem k relativně vysokému počtu obyvatel) oproti jiným obcím v regionu s kulturní tradicí. Troufneme si tvrdit, že obec Vlčnov má v rámci okolních obcí jistou výsadu a tou je celorepublikové a dokonce i světové uznání v oblasti lidové kultury. Obec totiž dbá po celou dobu existence slavností na dodržování originality, zejména tradiční Jízdy králů. Ještě do nedávné doby, tj. do roku 2003 se jednalo o opravdové odvody mládenců na povinnou vojenskou službu. Ovšem i v současné době, kdy není vojenská služba povinná, tvoří královskou družinu výhradně chlapci, kteří dovršili v tu dobu svých 18-ti let.

4.4.4 Časový plán a harmonogram smíšeného výzkumu

- Stanovení tématu, vymezení výzkumných problémů a cílů, metodiky – duben 2010
- prosinec 2011
- Studium literatury, vypracování teoretické části – duben 2010 – leden 2012
- Depistáž – říjen – prosinec 2011
- Realizace hlavního výzkumu, sběru dat – leden – 1. polovina března 2012
- Zpracování, analýza rozhovorů – únor 2012
- Zpracování, analýza dat dotazníků-2. polovina března 2012
- Interpretace, závěry výzkumného šetření – duben 2012

5 REALIZACE VÝZKUMU

Jak již autorka uvedla v harmonogramu, samotná realizace výzkumu proběhla v měsících leden – duben 2012, včetně zpracování dat. Především kapitoly praktické části se zabývaly spíše teorií problematiky daných výzkumů. Další kapitoly diplomové práce jsou zaměřeny na popis realizace samotných výzkumů, včetně jejich jednotlivých výstupů, analýz a interpretací získaných dat.

5.1 Kvantitativní výzkum

Autorka osobně obešla místní spolky, výrobní podniky a instituce, kde dotazník osobně prezentovala a distribuovala. S distribucí ji také pomohli 2 další administrátoři, kteří byli řádně poučeni o vyplňování dotazníků, předem byli seznámeni s významem i cílem výzkumu. Autorka jim poskytla dostatečný počet prázdných dotazníků. Ty pak vyplněné odevzdali osobně zpět autorce výzkumu.

Vzhledem k velikosti obce Vlčnov a pro potřeby daného výzkumu autorka předpokládala, že by se výzkumu mohlo zúčastnit cca 100 respondentů. Osloveno jich bylo 115, dotazník vyplnilo 108 respondentů.

5.2 Kvalitativní výzkum

Jak již autorka uvedla výše, kvalitativní výzkum je složen ze dvou částí. Jedná se ve třech případech o polostrukturované rozhovory s „bývalými legrúty“ a o dva polostrukturované rozhovory s předními organizátory JK.

5.2.1 Polostrukturované rozhovory

Pohyb výzkumníka v terénu může mít zásadní vliv na ovlivnění výsledků prováděného výzkumu. Proto autorka jednala velmi obezřetně. Respondenty z řad bývalých „legrútů“ znala již z okruhu známých svého manžela nebo z kulturně společenských akcí pořádaných ve Vlčnově, na kterých se aktivně podílela. Každého z respondentů oslovila zvlášť s žádostí o neformální rozhovor a o spolupráci. I přes počáteční nedůvěru jednoho z respondentů, který se ptal, jak může psát o folklorních tradicích Vlčnova „nevlčnovjan-ka“, se po bližším upřesnění a vysvětlení důvodu výběru tématu, do výzkumu zapojili všichni oslovení respondenti.

Protože je ve výzkumu velmi důležité etické hledisko, respondenti byli ujištěni o zachování soukromí a anonymitě všech získaných informací a také o tom, že tyto údaje budou použity pouze k účelu diplomové práce autorky. Respondenti byli také informováni o způsobu vedení záznamů z rozhovorů. Dále podepsali souhlas se sepsáním rozhovoru, jehož vzor je uveden v příloze č. VII. této práce.

Rozhovory probíhaly v klidném prostředí dle výběru respondentů, aby se cítili uvolněně. Byly započaty nezávaznou „debatou“ z důvodu navození příjemné atmosféry. Poté byly respondentům položeny předem připravené otázky polostrukturovaného rozhovoru uvedené v bodu 4. 4. 2. 4, pro přední organizátory JK v bodu 4. 4. 2. 5, které mohli dále rozvíjet. Důležitou úlohu při výběru zástupců z řad reprezentantů JK sehrálo několikaleté pozorování výzkumníka místních folklorních tradic a zapojení jednotlivých organizátorů do těchto výjimečných akcí.

Po ukončení rozhovoru byli všichni respondenti ještě informováni o možnosti nahlédnutí do zpracovaných rozhovorů, případně o možném vynětí některých odpovědí na jejich žádost. Také byli informováni o možnosti seznámení s výsledky výzkumu.

5.3 Způsob zpracování získaných dat

Při zpracování dat využívala autorka hned několika metod a to z důvodu smíšeného výzkumu. Konkrétní zpracování jednotlivých dat uvádí níže.

5.3.1 Způsob zpracování kvantitativních dat

Pro zpracování dotazníku se autorka rozhodla využít nejdříve služby ANA survey, což je počítačový program pro tvorbu a zpracování dotazníků dostupný na internetových stránkách. Do tohoto programu autorka vložila dotazník, který dále nedistribuovala. Později do něho postupně vkládala data z ručně vyplněných, předem očíslovaných dotazníků. Při vyhodnocování dotazníků ale zjistila, že s daty nelze pracovat, nelze ani jejich pravdivost zkontrolovat bez zaplacení dané licence. Po jejím zaplacení a vstupu do systému vyhodnocování otázek však zjistila, že jsou data zpracovány nepřesně, a proto se rozhodla pro vlastní vyhodnocení dotazníku, čárkovací metodou, pomocí níž byla stanovena četnost jednotlivých odpovědí. Zjištěná data dále zpracovala v programech Microsoft Excel a Microsoft Word. Z četností uvedených v tabulkách byly vytvořeny grafy, které znázorňují jednotlivé položky dotazníku. Výsledky jednotlivých otázek jsou komentovány a při závěrečném vyhodnocení praktické části porovnány s předpoklady a výzkumnými otázkami.

5.3.2 Způsob zpracování kvalitativních dat

Pro zpracování kvalitativních dat autorka využila techniky otevřeného kódování. Jak uvádí Švaříček, Šedřová (2007), jde o univerzální a velmi efektivní způsob „nastartování“ analýzy dat.

Kódováním rozumíme soubor operací, pomocí nichž můžeme údaje rozebrat, konceptualizovat a složit jiným způsobem. Otevřeným kódováním text rozbijeme na jednotky, které pojmenujeme, a s těmito novými názvy pak výzkumník opět pracuje. Těmito jednotkami může být slovo nebo celá sekvence slov, věta, odstavec. Hranice jednotky se doporučuje dělit podle významu, což znamená, že jednotky mohou být různých velikostí a mohou se překrývat. Každé jednotce pak přidělíme kód, tedy jméno, označení, krátkou frázi, která vystihuje určitý typ a odlišuje se od ostatních. Postupně si vytváříme seznam existujících kódů, které seskupujeme podle podobnosti nebo jiné vnitřní souvislosti. Pod hlavičkou nově pojmenované kategorie slučujeme kódy příslušející ke stejnému jevu (Švaříček, Šedřová, 2007).

Autorka výzkumu pracovala výše uvedeným postupem. Po přepsání rozhovorů do elektronické podoby prováděla otevření kódování roztržením textu na jednotky, kterým byly přiděleny kódy. Ty pak byly na základě podobnosti sumarizovány do barevně odlišených kategorií. Každou kategorii podrobně popsala, včetně výpovědí respondentů. Nakonec výzkum shrnula.

Přepisy rozhovorů s kódováním jsou uvedeny v přílohách diplomové práce. Zkratky, např. RO1, identifikují konkrétního respondenta a číslo kódu. Barevné označení koresponduje s danou kategorií.

6 ANALÝZA DAT

V této kapitole se níže seznámíme s jednotlivými výstupy kvalitativního i kvantitativního výzkumu.

6.1 Vzniklé kategorie kvalitativního výzkumu

Otevřeným kódováním polostrukturovaných rozhovorů, které autorka použila k vyhodnocení kvalitativního výzkumu, vznikly kategorie v níže uvedené tabulce. Je zde uveden také jejich obsah a vztah k jednotlivým otázkám.

Tabulka 4 -vzniklé kategorie

Kategorie	Obsah kategorie	Vztah k otázkám
VZTAH OBYVATEL K MÍSTNÍM FOLKLORNÍM TRADICÍM	Objevování: znalost významu tradic, nehmotné dědictví, předkové, výjimečnost, neopakovatelnost, náročná organizace, vnímání od útlého dětství, dosavadní součást tradičního života v obci, zkouška dospělosti	Žil jste od narození v rodině se sklony k folkloru či nikoliv? Jak vnímáte folklorní tradice, zejména pak Jízdu králů? Změnil se Váš pohled na Jízdu králů v průběhu času?
MEZILIDSKÉ VZTAHY OBYVATEL	Komunikace: Mezigenerační vztahy, rodina, vrstevníci, určení role v rámci společnosti, spolupráce s ostatními organizátory slavností, pomoc rodinných příslušníků, sounáležitost mezi vrstevníky, budoucí spolupráce, pomoc starších generací, jezdcí, rodiče jezdců	Jaký vliv měla Vaše účast na Jízdě králů pro utváření rodinných vztahů? Ovlivnila Jízda králů do budoucna Váš vztah k Vaším vrstevníkům? Ovlivnila Jízda králů do budoucna Váš vztah k rodinným příslušníkům? Jaký vliv měla Vaše účast na Jízdě králů pro utváření mezigeneračních vztahů?

VZTAH OBYVATEL K LOKÁLNÍMU PROSTŘEDÍ	Sounáležitost: důvěrně známé prostředí, pocit naplnění, vztah k obci – patrio- tismus	Jaké jste zažíval pocity při účasti na Jízdě králů? Jak prožívá Jízdu králů jez- dec královské družiny? Ovlivnila Jízda králů do bu- doucna Váš vztah k obci? Jaký vztah máš k místnímu prostředí?
BUDOUCNOST FOLKLORNÍCH TRADIC	Budoucnost: odkaz našich předků, dědictví, úcta k tradicím předků, výchov- ný aspekt, budoucí generace, originalita	Mají slavnosti též nějaký výchovný aspekt? Měla by se Jízda králů konat i v budoucnu?

6.1.1 Vztah obyvatel k místním folklorním tradicím

Kategorie s názvem „Vztah obyvatel k místním folklorním tradicím“ popisuje způsob vnímání folklorních slavností obyvateli obce a nabývání zkušeností postupem věku v oblasti folklorních tradic. Počátek vztahu k folklorním tradicím lze spatřovat již v raném dětství obyvatel obce, kdy se účastní jako děti přímo průvodu a při vystupování na veřejnosti (spíše z vůle rodičů). Toto neplatí ovšem pro všechny obyvatele. Někteří z nich jsou již v dětství pouze v roli pozorovatelů slavností. Postupem věku se mnozí z pasivních účastníků stávají aktivní součástí tradice a někteří přehodnocují svůj dosavadní postoj k místnímu folkloru a jeho významu.

Výchozími kódy pro vytvoření kategorie jsou:

RO 01: práce, RO 04: neopakovatelná příležitost, RO 05: originální výsada, RO 10: vlastní zkušenost, RO 42: objevování, JA 01: historie, JA 03: přirozenost, JA 06: folklorní prostředí, JA 07: tréma, JA 26: kladné ovlivnění, RA 01: folklor, RA 02: zodpovědnost, RA 03: tradice, RA 08: zvyklost, RA 09: životní etapa, RA 11: dětský soubor, RA 12: síla

okamžiku, RA 37: časový odstup, PE 03: dětské lidové kroužky, PE 04: aktivní účast, PE 05: neopakovatelnost, PE 06: méně času na rodinu, PE 09: přínosy i ztráty, PE 13: nabývání zkušeností, AN 03: aktivita již v mládí, AN 04: nová zkušenost, AN 05: původní provedení zvyku, AN 06: aktivita, AN 10: profesní vztah k tradicím, AN 13: odborná literatura

Tato kategorie vypovídá o způsobu **postupného nabývání zkušeností** obyvatel obce s folklorními tradicemi (zejména Jízdou králů) a to již od jejich útlého dětství – pan Roman RO 05: „... *vypozorování od mala, vpije se to do Tebe*“..., pan Radek RA 11: „... *dětský soubor Čerešničky ...*“, pan Antonín AN 03: „... *členem souboru Vlčnovjáneek ...*“. Obyvatelé obce vnímají jak **historickou hodnotu tradic** – pan Jan JA 01: „... *je to historie ... je to součást naší kontinuity ...*“, tak i **starosti spojené s organizací** – pan Roman RO 01: „... *přípravy dávno před započítím akce ...*“. Jedná se o originální záležitost, jak uvádí pan Antonín AN 05: „... *původní provedení zvyku, ... králem může být chlapec jenom mravně bezúhonný ve věku 9 až 12 let, družinu tvoří jenom odvedenci – legrúti ...*“.

Vyvrcholením získávání zkušeností obyvatel obce s folklorními tradicemi bývá nejčastěji jejich **aktivní účast na nejvýznamnější ze zdejších tradic** a to na Jízdě králů. Z odpovědí dotazovaných je zřejmé, že se jednalo o silný citový zážitek spojený s velkou dávkou odpovědnosti a neopakovatelnosti – pan Roman RO 04: „... *je to něco výjimečného, co jinde není,...*“. Jezdci královské družiny mívají často trému, kterou musí překonat – pan Jan JA 07: „... *měl jsem trému na začátku ...*“.

Uvedená nová zkušenost (mimo jiné) přispěla ke snaze dotazovaných o **hlubší pochopení významu folklorních tradic** – pan Roman RO 10: „... *se začal podílet na organizaci...*“ a kladné ovlivnění ve vztahu k folklorním tradicím – pan Jan JA 26: „... *účast na Jízdě králů mě ovlivnila kladně ...*“. Svě vědomosti si obyvatelé též doplňují díky mnohým odborným publikacím – pan Antonín AN 14: „... *z odborné literatury a od mnoha pamětníků ...*“.

U mnohých osob se vztah obyvatel k folkloru **postupem věku mění** – pan Radek RA 37: „... *pravé sblížení s folklorem přišlo až později ...*“, objevují to, čeho si nebyli dříve vědomi – pan Roman RO 42: „... *lépe jsem poznal tradici ...*“.

výzkumu.

6.1.2 Mezilidské vztahy obyvatel

V předchozí kategorii jsme si ozřejmili vztah obyvatel k folklorním tradicím, což je určitě vstupní předpoklad k uvědomění si širších vztahových vazeb. Kategorie „**Mezilidské vztahy obyvatel**“ zahrnuje témata obsahující vliv folklorních tradic na mezilidské vztahy obyvatel obce, na vztahy mezi mladší a starší generací a na rodinné vztahy.

Výchozími kódy pro vytvoření kategorie jsou:

RO 06: široký okruh organizátorů, RO 17: udržení tradice, RO 18: podpora rodiny, RO 19: rozdělení úloh, RO 20,40: citové vazby, RO 21,22: důvěra při spolupráci, RO 29: „ročník“, RO 30, PE 19: komunikace, RO 33: moudrost stáří, RO 41: životní hodnoty, RO 44,45: prohloubení vztahu, JA 04: královská rodina, JA 12: udržení rodinné tradice, JA 13: rodina, JA 14: rodinný vztah, JA 15: pomoc s přípravou, JA 19: společný cíl, JA 20: sblížení, JA 21: dovednost starších generací, RA 04: pozitivní vztah, RA 05: obdiv, RA 18: mínění rodičů, RA 19: podpora rodiny, RA 20: rozdělení úloh, RA 22: obětování, RA 28: stmelení, RA 29: většina spolužáků, RA 30: vztah folkloru a ročníku, RA 31: rodinné vazby, PE 01: rodinná tradice, PE 02: mezigenerační komunikace, PE 07: méně času pro rodinu, PE 10: ztráta rodiny, PE 11: komunikace mezi lidmi, PE 15: přistěhovaní občané, PE 16: nezištná pomoc při organizaci, AN 01: stmelení rodiny, AN 02: nepsaný zákon obce, AN 07: podpora rodiny, AN 08: širší rodina, AN 09: rodačka, AN 15: většinová podpora, AN 16: dobrovolnictví, AN 19: pochopení spoluobčanů, AN 21: dlouhodobý dopad slavností

V rámci této kategorie můžeme pozorovat vliv folklorních tradic na vztahovou stránku obyvatel obce. Nejzásadnější postavení, co se týče vztahových vazeb obyvatel, hrají jistě **rodinné vztahy**. Mimo jiné jsou tyto vztahy formovány i díky existenci folklorních tradic v obci – pan Radek RA 31: „... byly vlivem tradic ovlivněny naše rodinné vazby ...“. Do organizace **se zapojují různí rodinní příslušníci** – pan Jan JA 13: „... koně mi vedl švagr ...“, JA 14: „... byl a je součástí rodiny ... **Stmelení rodiny** důsledkem společné práce při organizaci je patrné i z odpovědi pana Antonína AN 01: „... naše rodina podporuje udržení lidových tradic, ... zúčastňujeme se většiny akcí ...“. Nejdůležitější je ale pomoc samotných rodičů – pan Roman RO 18: „... jsem se jich zeptal, zdali mi pomůžou ..., ochotně souhlasili ...“. Dalším z důležitých okamžiků ve vývoji vztahu dospívajících chlapců (případně děvčat ročníku, tzv. „družic“) a jejich rodičů je **společná snaha o uchování tradice** – pan Jan JA 12: „... jedná se též o rodinnou tradici ...“. Z rozhovoru vply-

nulo, že organizace slavností může mít i svoji stinnou stránku v podobě nespokojenosti nejbližší rodiny s **velkou mírou zaangažovanosti** svých blízkých (klíčových pořadatelů). Pan Petr toto potvrzuje a uvádí PE 07: „... *neměl jsem moc času na rodinu ...*“, pan Petr téma dokončuje se slovy, že se mu rodinný život díky jeho zaneprázdněnosti při organizaci slavností dokonce rozpadl PE 10: „... *rozvod a ztráta rodiny ...*“.

V rámci organizace folklorních slavností se projevují výrazně **mezigenerační vztahy**. Oceňují se dovednosti starších osob a jejich odborná rada – pan Jan JA 21: „... *babička obléká, tetičky strojí koně, ... člověk si uvědomí, co tyto generace umí ...*“. Pomáhají též mladší sourozenci – pan Jan JA 15: „... *pomáhal jsem nařezat papír na růže ...*“. Při těchto pracích se dostávají ke slovu **nejstarší členové rodiny** – pan Roman RO 33: „... *mamka věděla hodně, ale babička věděla ještě víc ...*“. Podobně se k otázce mezigeneračních vztahů vyjádřil i pan Petr PE 02: „... *hlavně babička, ta mě učila tančit s metlou ...*“.

Co se týče ostatních mimo rodinných vztahů obyvatel, i zde hrají folklorní tradice svoji roli. Do organizací slavností se zapojuje **široký okruh organizátorů** – pan Roman RO 06: „... *kromě krále jsem vnímal též jeho rodinu ..., ... svěřili nám svého syna ...*“. V rámci pořadatelů a účinkujících jsou přidělovány a **jasně vymezeny role** jednotlivých akterů – pan Roman RO 19: „... *každý měl svoji úlohu ...*“, pan Radek RA 20: „... *pomáhala mi celá rodina ...*“. Při spolupráci hraje roli **vzájemná důvěra zúčastněných** – pan Roman RO 22: „... *spoléhám, že vodič v případě nečekaných problémů koně uklidní ...*“. Při organizaci hraje důležitou roli dobrovolnictví z řad občanů obce, jak uvádí pan Antonín AN 16: „... *je nezbytné, aby tomu pomáhala většina vesnice ...*“.

Co se týče „**ročníku**“ a **vzájemných vztahů**, je i v této skupině obyvatel zřejmý výchovný účinek při jejich účasti na folklorních akcích. Protagonisté slavností mají **společný cíl** a mohou ho dosáhnout pouze **vzájemnou souhrou** – pan Jan JA 19: „... *táhnutí za jeden provaz ...*“. Tato spolupráce prohlubuje jejich vztah, což se odráží i na budoucí **komunikaci mezi sebou** – pan Jan JA 20: „... *účast na srazech je vysoká ...*“, pan Roman RO 29: „... *ke stmelení ročníku Jízda králů přispěla ...*“.

6.1.3 Vztah obyvatel k lokálnímu prostředí

Následující kategorie „**Vztah obyvatel k lokálnímu prostředí**“ vypovídá o vztahu obyvatel k obci. Je zde popsán způsob vnímání zdejších specifíků, odkazu našich předků a podobně. V kategorii se objevují témata jako je patriotismus, sejetí s lokálním prostředím. Značná část odpovědí vypovídá o vlivu „rodáctví“ k utváření vztahu se zdejším prostředím

a jeho specifiky. Dále poznáváme, jak se folklorní tradice projevují v rámci celého roku, nejenom při slavnostech Jízdy králů. V této kategorii nalézáme i odpovědi na důležitost „ročníkových akcí“, prožitky s dědinou, s komunitou a dopad do vztahu k lokálnímu prostředí.

Výchozími kódy pro vytvoření kategorie jsou:

RO 03: pocit zodpovědnosti, RO 25: přirozenost, RO 26: vliv od malička, RO 27: role organizací a obce, RO 34, 35: sepejetí s lokálním prostředím, RO 36, JA 22, RA 32: patriotismus, RO 37: udržení tradic, RO 38: nezastupitelnost folklorních tradic, RO 39, RA 33: návraty, JA 02: vlčnovská komunita, JA 17, AN 17: sounáležitost, JA 18: prožitek, JA 23: propagace obce, JA 24: jeden ze zdrojů, JA 25: zvažování, RA 06: vliv prostředí, RA 24: vlčnovjan, RA 25: schůze ročníku, RA 26: informování, RA 27: nepatrný vliv, RA 34: nadhled, RA 35: touha, PE 17: prosadit se ve světě, PE 18, AN 18: rodák, AN 11: rozvíjení Jízdy králů

Tato kategorie zahrnuje témata, jako je význam lokálního prostředí pro obyvatele obce, pocit naplnění, sounáležitost a podobně. V otázce vlivu folklorních tradic na utváření vztahu k lokálnímu prostředí se **názory respondentů téměř shodují**. Vnímají vliv folklorních tradic jako jednu z **velmi významných složek** při utváření vztahu ke zdejšímu prostředí - pan Jan JA 24: „... *jeden z dobrých a podstatných zdrojů ...*“, pan Roman RO 38: „... *lidové tradice jsou důležité ...*“. S jistým nadhledem se k otázce vyjádřil pan Radek RA 34: „... *pokud si někdo zvolí ke svému životu region s bohatou tradicí, má k ní vztah, ... tak se mu v této oblasti bude žít lépe ...*“. Vztah obyvatel k lokálnímu prostředí je kladně ovlivněn díky folklorním tradicím a osobní **zkušenosti dospívajících chlapců a děvčat** při účasti na Jízdě králů hluboký.

Organizace folklorních slavností není záležitostí pouhé uzavřené skupiny osob, ale podílí se zde širší skupina dobrovolníků, **zaměstnanci Klubu sportu a kultury** a samotná **obec Vlčnov**. Přípravy probíhají v podstatě celý rok. Je tedy vidět, že slavnosti **přerůstají i do běžného denního života v obci**. I tato vazba má vliv na způsob vnímání lokálního prostředí obyvateli obce – pan Roman uvádí RO 27: „... *pan Pavelčík (zaměstnanec Klubu sportu a kultury, potažmo obce), který to nechal vyhlásit místním rozhlasem ..., ... tenkrát jsme vedení potřebovali ...*“.

U respondentů převládá pocit patriotizmu. **Jsou hrdí na to, že jsou vlčnovjany** a dávají to najevo – pan Jan JA 22, pan Roman RO 36 a pan Radek RA 32: „... *jsem hrdý na to, že*

jsem vlčnovjan ... “. Dle svých možností **propagují obec** a účastní se místních společenských akcí - pan Jan JA 23: „... *účast na mnohých akcích pořádaných nejen v rámci folklorního života ...* “. Díky tomu, že žijí občané ve Vlčnově, tak jsou schopni lépe pochopit místní kolorit a více se **ztotožnit se zdejším prostředím** – pan Antonín AN 18: „... *je to velmi důležité být rodákem ...* “ i pan Petr PE 18: „... *můžu se tradicím věnovat v plné míře ...* “.

Zdejší prostředí je dosti specifické právě v oblasti folklorních tradic. Díky pravidelnému rytmu opakování a množství aktivit v oblasti folkloru se člověk s tímto prostředím a zdejšími zvyklostmi ve většině případů **lépe ztotožní** – pan Roman RO 25: „... *pocit sounáležitosti, účast na Jízdě králů je téměř povinnost ...* “. Tomuto vnímání nahrává skutečnost, že obyvatelé vyrůstají v místním prostředí a jsou se zdejšími zvyklostmi ztotožnění – pan Roman RO 26: „... *od malička to víš, že jednou pojeděš..., můžeš jet pouze jednou v životě ...* “. Z odpovědí je zřejmá **citová vazba obyvatel k místnímu koloritu**, prostředí – pan Jan JA 18: „... *prožitek s dědinou, komunitou, součástí života, ... při každoroční Jízdě králů úplné mrazení, takový pocit ani o vánocích ...* “, JA 17: „... *pocit sounáležitosti ...* “, RA 24: „... *týkalo se mě to především jako vlčnovjana s úctou k tradici ...* “. Svůj vztah k obci vyjádřilo i pan Antonín AN 11: „... *vždy mě těšilo, jak se Vlčnovu dařilo dále udržet a rozvíjet Jízdu králů ...* “.

6.1.4 Budoucnost folklorních tradic

Kategorie s názvem „**Budoucnost folklorních tradic**“ je poslední ze čtyř kategorií. Zahrnuje témata, jako jsou odkaz našich předků, výchovný efekt pro dotazované, originalita a jedinečnost vesnických rituálů a podobně. Je zde nastíněna budoucnost nejen folklorních tradic, ale zejména význam bohatosti a originality regionu, lokálního prostředí a ovlivňování výchovy a vztahů směrem k budoucím generacím.

Výchozími kódy pro vytvoření kategorie jsou:

RO 02: aktivita pro udržení tradic, RO 07: životní etapa, RO 08, PE 12: zodpovědnost, RO 09: zkouška dospělosti, RO 12: vítězství, RO 13: sebedůvěra, RO 14: dospívání, RO 15: přirozenost, RO 16: názorový vývoj v čase, RO 23: výchovný aspekt, RO 24 : splnit očekávání spoluobčanů, RO 32: tradice na vesnici, RO 43: odhodlání pomoci, RO 46: poselství předků, RO 47: přání, RO 47: vzkaz, JA 05: zkušenost, JA 08: hrdost a důstojnost, JA 09: sebedůvěra, JA 10: pomoc při organizaci, JA 11: praktická zkušenost, JA 16: zodpovědnost, JA 27: podpora, JA 28: význam ročníku, RA 07: výchovná funkce,

RA 10: veřejné vystoupení, RA 13: zapomnění, RA 14: smysl tradice, RA 15: žádná změna po jízdě králů, RA 16: drobný výchovný efekt, RA 17: žádný vývoj v čase, RA 23: kulturní rok, RA 38: právo na minulost, RA 39: podpora, RA 40: život minulých generací, PE 14: udržení tradic, PE 20: budoucnost, PE 21: aktivita mladší generace, PE 22: podpora státu, PE 23: podpora rodiny, AN 12: podpora mecenášů, AN 14: stálá zaangažovanost, AN 20: vztah sponzorů k tradici, AN 22: vrcholné ocepenění slavností, AN 23: udržet tradici, AN 24: pomoc mladším generacím

Tato kategorie je charakteristická úvahami respondentů o významu folklorních tradic do budoucna. Co se týče vnímání tradice jako výchovného aspektu, uvádí pan Radek následující RA 07: „... *nevím jak zásadní, ale jistě nějaký má ...*“, RA 40: „... *další generace si dokážou lépe představit život našich předků ...*“. O výchovném aspektu není ovšem tolik přesvědčen - RA 16: „... *ne až tak zásadní výchovný aspekt ...*“. Oproti tomuto zde existuje jiný názor potvrzující výchovný aspekt a to od pana Jana JA 05 a pana Romana RO 08: „... *musel jsem se chovat dospěle, promlouvat na lidi...*“. Pan Roman dále uvádí RO 07: „... *uvědomil jsem si, že je to pro mě konec jedné životní etapy ...*“, a nebo RO 09: „... *součástí zkoušky dospělosti ...*“. Popisují zde výchovné hledisko účasti chlapců v královské družině. Současná situace v oblasti místního folkloru vychází z poměrně příznivých podmínek, kdy **je většina obyvatel původních** a místní tradice vnímají již od dětství. Také **díky vlastní zkušenosti**, kterou získali při účasti v královské družině, jsou nakloněni těmto tradicím.

Do budoucna by si sice dotazovaní přáli **předat tuto tradici svým dětem** – pan Jan JA 27: „... *je dobré, důležité, význam předat dál ...*“. Uvědomují si ovšem důležitého elementu, který by chyběl pro lepší pochopení tradic, pokud by nežili ve Vlčnově a to je **vazba na „ročník“** – pan Jan JA 27: „... *sestřenka z Uherského. Hradiště chodí do Vlčnovjenu, ale chybí vazba na ročník ...*“.

Podle dotazovaných mají jejich děti právo dovědět se o minulosti svých předků – pan Radek RA 38: „... *určitě se moje děti dozví, odkud pocházíme ...*“. **Přáním současníků** je evidentně zachování folklorních tradic a seznamování svých dětí s jejich významem. V případě, že se jejich **rodina ale odstěhuje** mimo obec Vlčnov, tak jim tyto informace budou „pouze“ zprostředkovány, **bez vlastního prožitku a zkušenosti**. Budoucnost folklorních tradic v podobě, jakou mají dnes, je založena z valné části na místních obyvatelech, udržování zvyků, zejména pak v rámci „ročníku“, který je vedle krále ústředním prv-

kem Jízdy králů – pan Jan JA 28: „... *toto nelze provozovat v odtrženosti od kontinuity ...*“.

Podle odpovědí dotazovaných osob je zachování folklorních tradic důležité – pan Roman RO 02: „... *pomáháme s organizací v rámci Mužského sboru ...*“, *Jízda králů zapsána v UNESCO, takže je nutné udržet tento statut*“. Je pouze otázkou, v jakém rozsahu a i formě budou v budoucích letech slavnosti pořádány. Je ale zřejmé, že **folklorní tradice formují** nejvíce ty osoby, které jsou **přímými účastníky slavností** a v podstatě i celého kulturního roku v obci. Neodmyslitelnou úlohu pro udržení tradic hraje udržení místní zvyklosti, kdy se hlavními aktéry kulturního roku stává vždy **aktuální „ročník“** - pan Radek RA 23: „... *nejednalo se pouze o samotnou jízdu, ale i o události, které jí předcházely a také následovaly, tzn. celý kulturní rok od krojovaného plesu, mrskačku, JK, odvodů ...*“. Netýká se to tedy pouze samotné Jízdy králů.

Aby bylo možné využít výchovného aspektu folklorních tradic, tak je samozřejmě nutné **zajistit jejich pokračování**, podpořit rodinu a podobně - pan Petr PE 23: „... *měl jsem syna za krále v roce 1991 a přesvědčuji i svoji sestru aby dala syna za krále ...*“. Je docela možné, že dojde v budoucnu k některým **změnám při konání slavností** - pan Antonín AN 23: „... *rodí se stále méně dětí, budeme muset tradici trochu pozměnit, ale jízda to určitě přežije ...*“. Budoucnost folklorních tradic je samozřejmě dána **ochotou spolupráce zejména mladších generací** – AN 24: „... *podporujeme v rámci možností „Společnosti jízdy králů“*“. Podle pana Petra je pro udržení folklorních tradic v obci důležitá i **podpora státu** PE 22: „... *je zapotřebí tlačít na státní orgány ...*“.

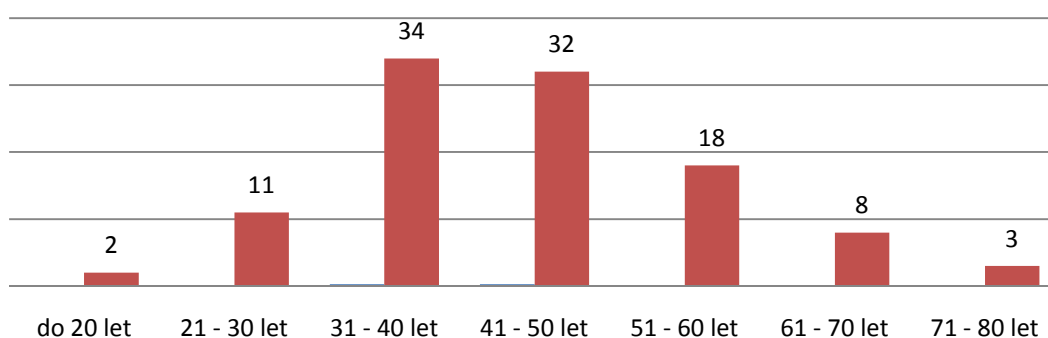
6.2 Komentáře k jednotlivým výsledkům dotazníku

Otázka č. 1: Váš věk (povinná otázka)

Tabulka 5– věk respondentů

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 20 let	1,85%	2
21 - 30 let	10,19%	11
31 - 40 let	31,48%	34
41 - 50 let	29,63%	32
51 - 60 let	16,67%	18
61 - 70 let	7,41%	8
71 - 80 let	2,78%	3
Suma	100,00%	108

Graf 1-věk respondentů

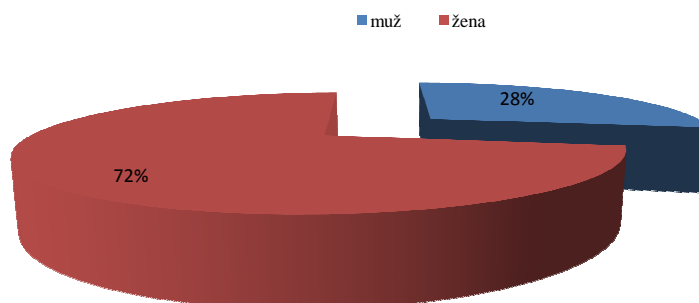
Z výše uvedené tabulky a grafu je zřejmé, v jak široké věkové škále byly respondenti dotazováni. Nejpočetnější skupina respondentů je ve věku 31 až 40 let.

Otázka č. 2: Pohlaví respondentů

Tabulka 6- pohlaví respondentů

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
muž	27,78%	30
žena	72,22%	78
Suma	100,00%	108

Graf 2-pohlaví respondentů

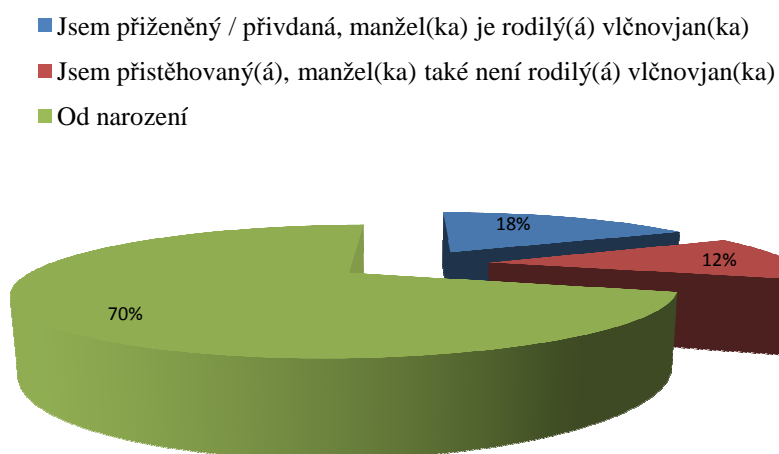
Z hlediska pohlaví bylo dotazováno více žen než mužů. Tato poměrová dis balance je vyvážena v následujícím, kvalitativním výzkumu, kde jsou dotazováni pouze muži - účastníci královské družiny Jízdy králů (bylo dotazováno celkem 5 mužů).

Otázka č. 3: Ve Vlčnově žijete

Tabulka 7 - ve Vlčnově žijete

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Jsem přiženěný / přivdaná, manžel(ka)	17,59%	19
Jsem přistěhovaný(á), manžel(ka) také	12,04%	13
Od narození	70,37%	76
Suma	100,00%	108

Graf 3 - ve Vlčnově žijete

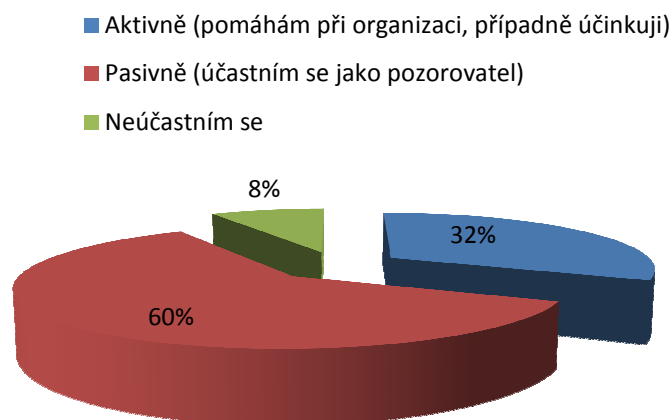
Z výše uvedených výsledků můžeme vyčíst, že 70 % obyvatel obce jsou „místní“, což je ve srovnání s ostatními kategoriemi výrazně většinový podíl. Poté následuje skupina, kdy alespoň jeden z partnerů je rodilým vlčnovjanem či vlčnovjankou. Zbývající menšinovou část tvoří přistěhovalí obyvatelé, kdy ani jeden z manželského páru není rodilý vlčnovjan.

Otázka č. 4: Jízdy králů se účastníte

Tabulka 8 - Jízdy králů se účastníte

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Aktivně (pomáhám při organizaci, případně účinkuji)	31,48%	34
Pasivně (účastním se jako pozorovatel)	60,19%	65
Neúčastním se	8,33%	9
Suma	100,00%	108

Graf 4 - Jízdy králů se účastníte

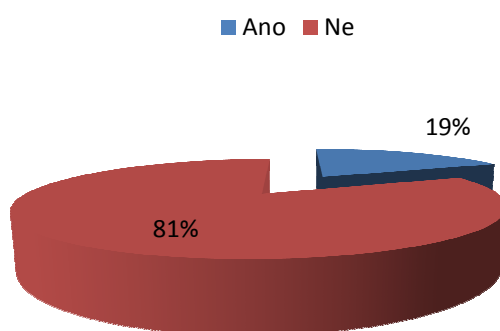
V následujícím vyhodnocení je zřejmý kladný vztah obyvatel obce k Jízdě králů. Většinou část obyvatel se účastní Jízdy králů. Z výsledku je dále zřejmá skutečnost, že se obyvatelé obce ve značné míře podílejí na organizaci Jízdy králů. Pouhých 8% obyvatel se slavností neúčastní.

Otázka č. 5: Jste členem nějakého folklorního sdružení?

Tabulka 9-členství ve folklorním sdružení

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	18,52%	20
Ne	81,48%	88
Suma	100,00%	108

Graf 5 - členství ve folklorním sdružení

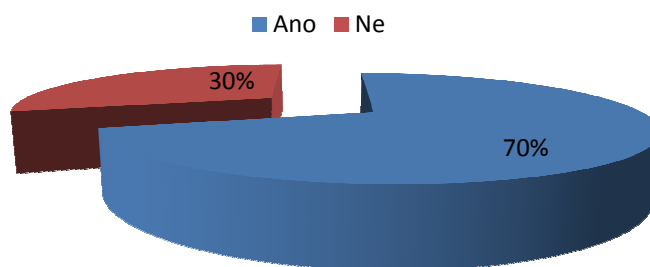
Z odpovědí respondentů vyplývá míra zaangažovanosti dotazovaných osob v místních folklorních sdruženích. Z výsledku vyplývá, že byla dotazována široká skupina obyvatel obce Vlčnov. Obyvatelé s úzkým vztahem k folkloru zaujímají v rámci výzkumu necelou čtvrtinu z dotazovaných respondentů.

Otázka č. 6: Vlastníte lidový kroj?

Tabulka 10 - lidový kroj

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	70,37%	76
Ne	29,63%	32
Suma	100,00%	108

Graf 6 - lidový kroj

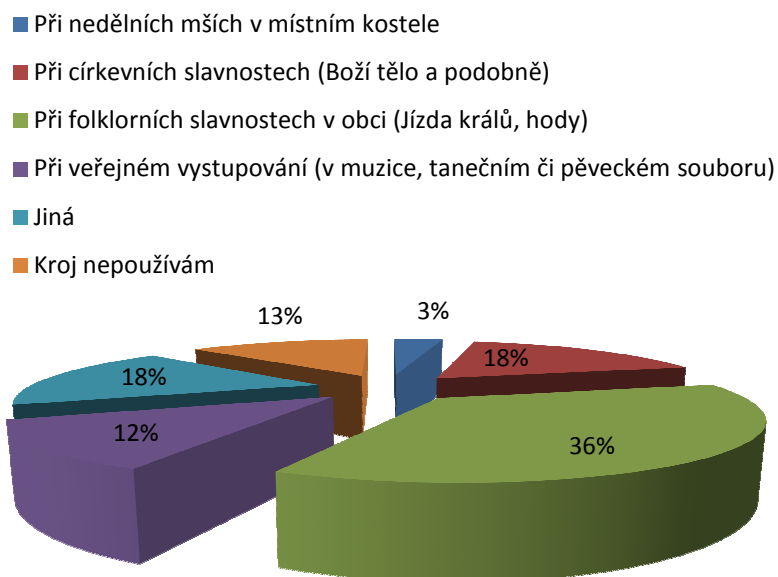
Z vyhodnocení této otázky vyplývá, že většina obyvatel obce Vlčnov vlastní lidový kroj a lze předpokládat, že důvodem pro jeho opatrování je kladný vztah k historii a tomuto artefaktu.

Otázka č. 7: Pokud vlastníte lidový kroj, při jakých příležitostech jej používáte? (můžete zahrnout více odpovědí)

Tabulka 11 – příležitosti použití kroje

Odpověď	Relativní četnost
Při nedělních mších v místním kostele	4
Při církevních slavnostech (Boží tělo a podobně)	20
Při folklorních slavnostech v obci (Jízda králů, hody)	41
Při veřejném vystupování (v muzice, tanečním či pěveckém souboru)	14
Jiná	20
Kroj nepoužívám	15
Suma	114

Graf 7 - příležitosti použití kroje

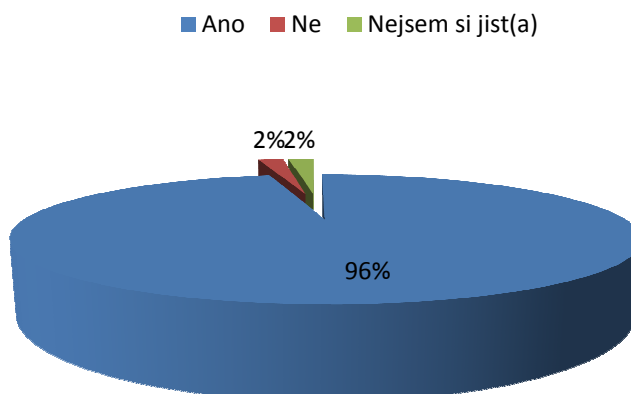
Z průzkumu je zřejmé, že většina dotazovaných, kteří vlastní a používají lidový kroj si jej oblékají převážně při folklorních slavnostech v obci. Pak následují církevní a jiné obřady, dále vystupování při folklorních akcích (muzika, taneční či pěvecký soubor), nedělní mše v kostele (spíše výsadou starších osob).

Otázka č. 8: Vnímáte lidový kroj jako „dědictví starších generací“, které je nutno uchovat?

Tabulka 12-kroj jako dědictví

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	96,30%	104
Ne	1,85%	2
Nejsem si jist(a)	1,85%	2
Suma	100,00%	108

Graf 8 - kroj jako dědictví

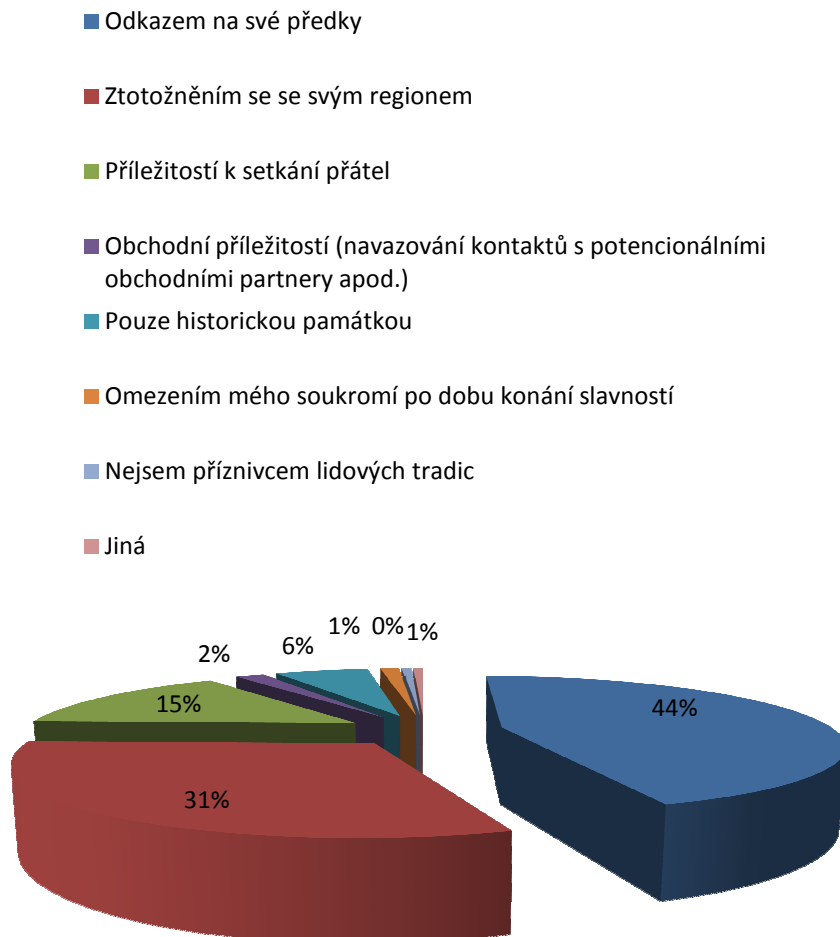
Z výsledků této otázky vyplývá, že drtivá většina dotazovaných vnímá lidový kroj jako „dědictví starších generací“ a proto je nutno tuto součást lidové kultury uchovat pro další generace. Svoji roli zde hraje jistě skutečnost, že velká část respondentů získala lidový kroj taktéž formou dědictví a přesto, že jej nepoužívají, tak jej považují za významné dědictví, které je nutno uchovat pro další generace. Zde se u mnohých osob projevuje podprahové vnímání místních tradic. Tuto zkušenost potvrzují též výsledky následného kvalitativního výzkumu.

Otázka č. 9: Čím je pro Vás lidová tradice zejména (můžete zahrnout více odpovědí)

Tabulka 13 - lidové tradice

Odpověď	Relativní četnost
Odkazem na své předky	78
Ztotožněním se se svým regionem	54
Příležitostí k setkání přátel	26
Obchodní příležitostí (navazování kontaktů s potencionálními obchodními partnery apod.)	3
Pouze historickou památkou	10
Omezením mého soukromí po dobu konání slavností	2
Nejsem příznivcem lidových tradic	1
Jiná	1
Suma	175

Graf 9 - lidové tradice

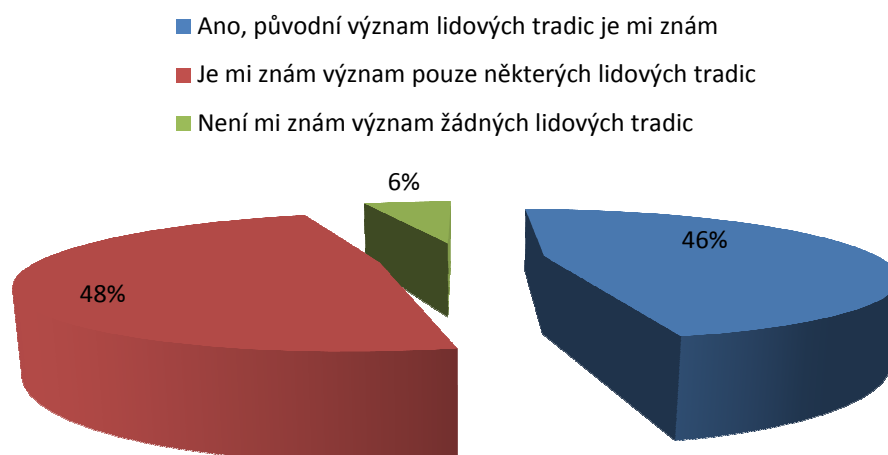
Z výsledků této otázky vyplývá, že se lidé právě díky lidovým tradicím více ztotožňují se svým regionem. Dalším důležitým významem lidových tradic je odkaz na své předky. Lidé spatřují v pořádání lidových slavností příležitostí k setkání přátel. V menší míře pak respondenti vnímají lidové tradice jako pouhou historickou památku, dále obchodní příležitost, pouze historickou památkou. Nepatrná skupina osob nejsou příznivci lidových tradic, a nebo je dokonce omezují v soukromí.

Otázka č. 10: Znáte původní význam lidových tradic?

Tabulka 14-původní význam lidové tradice

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, původní význam lidových tradic je mi znám	46,30%	50
Je mi znám význam pouze některých lidových tradic	48,15%	52
Není mi znám význam žádných lidových tradic	5,56%	6
Suma	100,00%	108

Graf 10 - Znáte původní význam lidových tradic?

Z průzkumu je zřejmé, že je poměr mezi lidmi znalými původního významu lidových tradic a lidmi znalými významu pouze některých lidových tradic docela vyrovnaný. Dalším poznatkem je skutečnost, že pouze 6% dotazovaných nezná význam žádných lidových tradic.

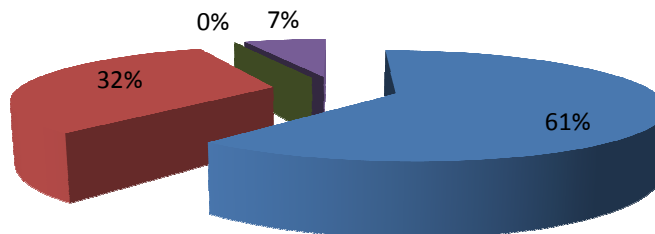
Otázka č. 11: Jaký význam pro Jízdu králů má pravidlo, že hlavními aktéry této lidové tradice je vždy aktuální ročník „legrutů a družic“?

Tabulka 15-význam ročníku („legrutů a družic“)

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Toto pravidlo má zásadní význam (jedná se o originalitu, která by neměla vymizet)	61,11%	66
Toto pravidlo má význam, ovšem v případě nedostatku jezdců by bylo možné doplnit královskou družinu o chlapce z nejbližší věkové skupiny	32,41%	35
Hlavními aktéry Jízdy králů by měla být ustálená skupina činovníků	0,00%	0
Toto pravidlo je bezvýznamné (jízdu králů by mohli jezdit jacíkoliv zájemci, bez omezení)	6,48%	7
Suma	100,00%	108

Graf 11 - význam ročníku („legrutů a družic“)

- Toto pravidlo má zásadní význam (jedná se o originalitu, která by neměla vymizet)
- Toto pravidlo má význam, ovšem v případě nedostatku jezdců by bylo možné doplnit královskou družinu o chlapce z nejbližší věkové skupiny
- Hlavními aktéry Jízdy králů by měla být ustálená skupina činovníků
- Toto pravidlo je bezvýznamné (jízdu králů by mohli jezdit jacíkoliv zájemci, bez omezení)

Účast aktuálního ročníku „legrutů a družic“ jakožto hlavních aktérů Jízdy byla po dlouhá léta a v současnosti stále je originalitou, která je k vidění pouze v obci Vlčnov (lidová tradice se tímto pro místní obyvatele stává bytostnější a neopakovatelnou). Důležitost tohoto pravidla vnímají lidé stále, což potvrzují i výsledky následného kvalitativního výzkumu.

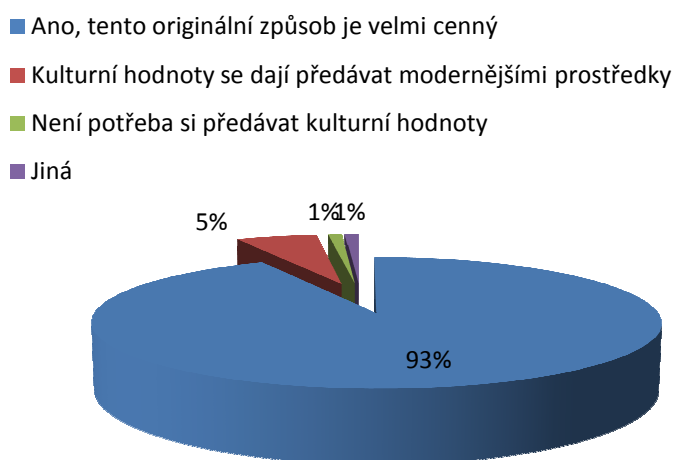
Na výše zmíněný dotaz odpovědělo 61% v tom duchu, že by se mělo toto pravidlo udržet i nadále (i za cenu výrazně redukováného počtu jezdců vlivem jejich menšího zájmu o účast). Další skupinu respondentů (32%) tvoří lidé, kteří si myslí, že lze v případě nedostatku jezdců z aktuálního ročníku tyto doplnit o zájemce z nejbližší věkové skupiny. Nejmenší počet a to 7% dotazovaných má názor, že je toto pravidlo bezvýznamné a hlavními aktéry Jízdy králů by se mohli stát jakýkoliv zájemci bez omezení. To, že by mohla být jezdecká družina tvořena ustálenou skupinou činovníků si nikdo z dotazovaných nemyslí.

Otázka č. 12: Myslíte si, že má v současnosti stále význam předávání lidových tradic mladším generacím?

Tabulka 16 - předávání lidových tradic

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, tento originální způsob je velmi cenný	92,59%	100
Kulturní hodnoty se dají předávat modernějšími prostředky	5,56%	6
Není potřeba si předávat kulturní hodnoty	0,93%	1
Jiná	0,93%	1
Suma	100,00%	108

Graf 12 - předávání lidových tradic

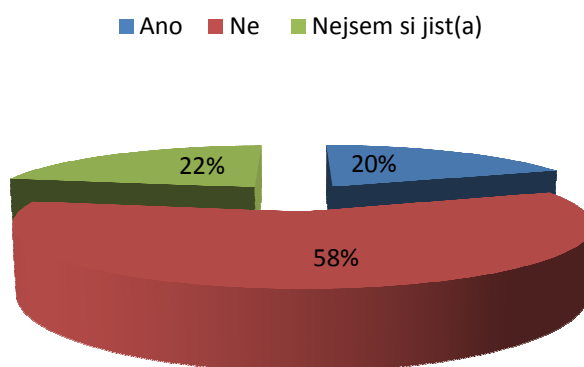
Výsledky této otázky ukazují na zcela jasný postoj dotazovaných na důležitost předávání lidových tradic mladším generacím. Celkem 93 % respondentů odpovědělo, že předávání lidových tradic mladším generacím má v současnosti stále význam. Pouze 5% respondentů zastává názor, že se není potřeba předávat mladším generacím lidové tradice, kulturní hodnoty se dají předávat modernějšími prostředky. Mizivé procento respondentů má názor, že není potřeba předávat mladším generacím kulturní hodnoty.

Otázka č. 13: Myslíte si, že je hodnota lidové tradice nahraditelná?

Tabulka 17-nahraditelnost lidových tradic

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	19,44%	21
Ne	58,33%	63
Nejsem si jist(a)	22,22%	24
Suma	100,00%	108

Graf 13 - nahraditelnost lidových tradic

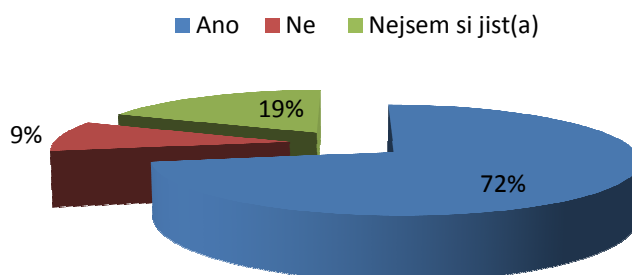
Z výsledků této otázky vyplývá, že 58% respondentů je přesvědčena o nenahraditelnosti hodnoty lidových tradic. O tom, že je hodnota lidové tradice nahraditelná je přesvědčeno 20% respondentů. Téměř shodná skupina (22%) respondentů si není ohledně nahraditelnosti hodnoty lidových tradic jista.

Otázka č. 14: Prohlubuje tradice vlčnovské Jízdy králů vztah k lokálnímu (místnímu) prostředí, k rodnému kraji?

Tabulka 18 - vztah tradic k lokálnímu prostředí

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	72,22%	78
Ne	9,26%	10
Nejsem si jist(a)	18,52%	20
Suma	100,00%	108

Graf 14 - vztah tradic k lokálnímu prostředí

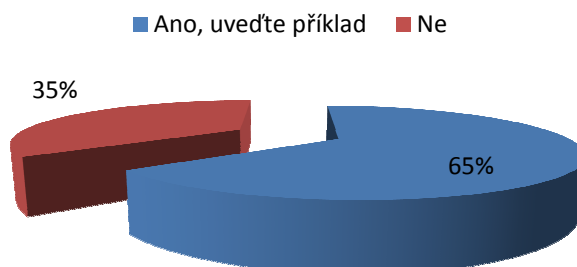
Z výše uvedené tabulky a grafu je zřejmé, že téměř $\frac{3}{4}$ respondentů (72%) vnímá tradice vlčnovské Jízdy králů jako faktor prohlubující vztah k lokálnímu prostředí a k rodnému kraji. O bezvýznamnosti těchto slavností ve vztahu k prohlubování vztahu k lokálnímu prostředí je přesvědčeno 9% respondentů. Skupinu, která si není odpovědí jista, tvoří 19% respondentů.

Otázka č. 15: Propagujete Vlčnov z pohledu lidových tradic?

Tabulka 19-propagace Vlčnova

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, uveďte příklad	64,81%	70
Ne	35,19%	38
Suma	100,00%	108

Graf 15 - propagace Vlčnova

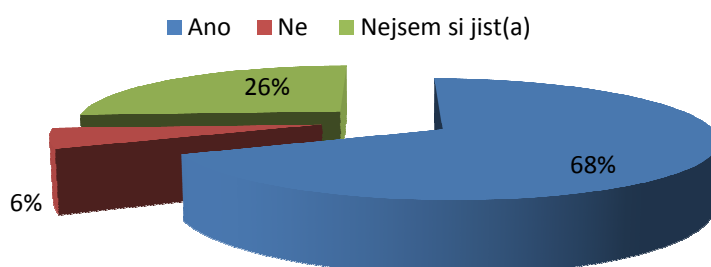
Z výsledků této otázky je patrný zájem místních obyvatel o šíření povědomí ve vztahu k lidovým tradicím za „hranicemi“ obce. Celkem 65% respondentů propaguje Vlčnov jako kraj s bohatými lidovými tradicemi. Zbývající skupina respondentů (35%) Vlčnov z výše uvedeného pohledu nepropaguje.

Otázka č. 16: Jste ochotni setrvat ve Vlčnově i za cenu nižšího životního standardu (dojíždění do zaměstnání, nižší platy...) oproti životu v jiném místě?

Tabulka 20-ochota setrvat ve Vlčnově

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	68,52%	74
Ne	5,56%	6
Nejsem si jist(a)	25,93%	28
Suma	100,00%	108

Graf 16-ochota setrvat ve Vlčnově

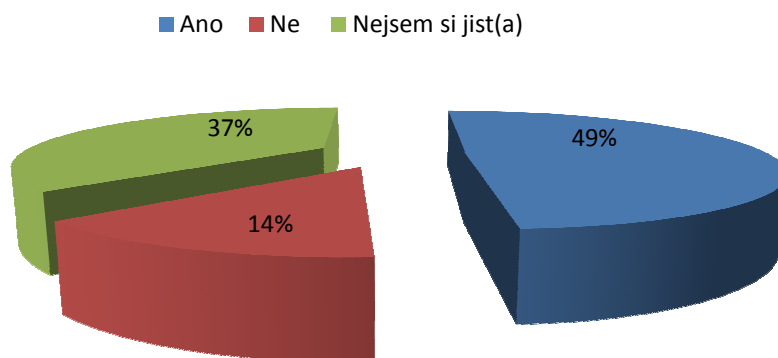
Z výsledků této otázky vyplývá výrazný pocit sounáležitosti respondentů s lokálním prostředím. Při úvaze nad touto otázkou hraje jistě významnou roli i hodnotový žebříček respondentů, tradičnější způsob života a podobně. Celkem 68% dotázaných je ochotno ve Vlčnově setrvat i za cenu nižšího životního standardu oproti životu v jiném městě. Druhou nejpočetnější skupinou jsou lidé, kteří si nejsou zcela jisti, to je 26% dotázaných. Docela malou skupinu respondentů (6%) tvoří lidé, kteří nejsou ochotni snížení svého životního standardu za cenu setrvání v obci Vlčnov.

Otázka č. 17: Myslíte si, že lidové tradice ve Vlčnově prohlubují rodinné vztahy?

Tabulka 21-tradice a rodinné vztahy

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	49,07%	53
Ne	13,89%	15
Nejsem si jist(a)	37,04%	40
Suma	100,00%	108

Graf 17 - tradice a rodinné vztahy

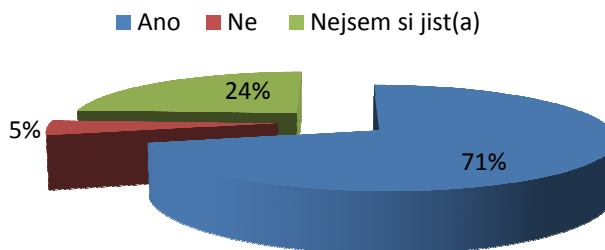
Z výsledků této otázky vyplývá, že polovina dotazovaných respondentů vnímá lidové tradice jako faktor prohlubující rodinné vztahy. Další skupinu tvoří lidé, kteří si nejsou vlivem lidových tradic na rodinné vztahy jisti. Nejméně početná skupina dotazovaných si myslí, že lidové tradice nehrají žádnou roli v rámci rodinných vztahů.

Otázka č. 18: Myslíte si, že lidové tradice ve Vlčnově, které jsou z velké části založeny na účasti aktuálních ročníků, upevňují pozitivní vztahy mezi vrstevníky a přispívají k pocitu sounáležitosti?

Tabulka 22-vztahy mezi vrstevníky a sounáležitost

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	71,30%	77
Ne	4,63%	5
Nejsem si jist(a)	24,07%	26
Suma	100,00%	108

Graf 18 - vztahy mezi vrstevníky a sounáležitost

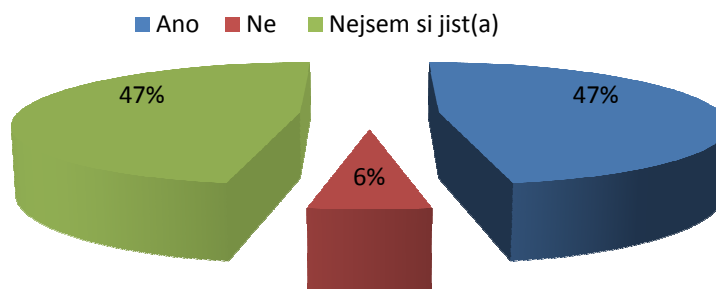
Z výsledků této otázky vyplývá, jak velký důraz respondenti kladou na účast aktuálních ročníků při udržování místních lidových tradic ve vztahu k vytváření pozitivního vztahu mezi vrstevníky a pro pocit sounáležitosti. Svůj nesouhlas s uvedenými souvislostmi vyjádřila pouze nepatrná část respondentů. Svoji nejistotu v této otázce vyjádřila čtvrtina respondentů.

Otázka č. 19: Myslíte si, že folklorní tradice Vlčnova pomáhají zařadit se nově přistěhovalým lidem do dění v obci?

Tabulka 23 - zařazení nově přistěhovalých lidí

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	47,22%	51
Ne	5,56%	6
Nejsem si jist(a)	47,22%	51
Suma	100,00%	108

Graf 19 - zařazení nově přistěhovaných lidí

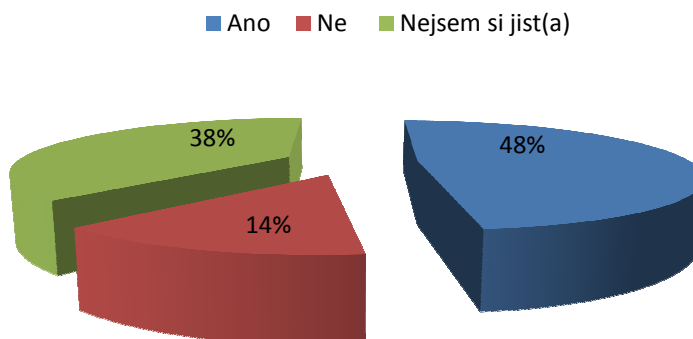
Necelá polovina dotazovaných se domnívá, že integraci nově přistěhovaných osob do dění v obci ovlivňují též folklorní tradice. Stejný počet dotazovaných si není tímto jista. Pouhých 6 % osob odpovědělo záporně.

Otázka č. 20: Máte pocit, že folklorní tradice Vlčnova přispívají k pozitivním mezilidským vztahům místních obyvatel?

Tabulka 24-tradice a mezilidské vztahy

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	48,15%	52
Ne	13,89%	15
Nejšem si jist(a)	37,96%	41
Suma	100,00%	108

Graf 20 - tradice a mezilidské vztahy

Podle odpovědí respondentů folklorní tradice Vlčnova spíše přispívají k pozitivním mezilidským vztahům. Pro tuto skutečnost se vyjádřilo 48% osob. Výhradně proti je 14% osob a 38% osob si není jista.

Otázka č. 21: Myslíte si, že má Jízda králů a folklorní tradice Vlčnova vliv na udržování tradičního způsobu života v obci, na tradiční způsob života rodin? Můžete zahrnout více možností.

Tabulka 25-tradiční způsob života rodin

Odpověď	Relativní četnost
Ano, udržování lidových tradic má vliv na zachování instituce manželství (lidé se zde berou častěji než např. ve městech)	18
Ano, udržování lidových tradic má vliv na menší rozvodovost v naší obci	11
Ano, udržování lidových tradic má vliv na tradiční rozdělení mužských a ženských rolí v naší obci	17
Ano, lidové tradice Vlčnova pozitivně ovlivňují vztah mladší generace ke generaci starší	32
Ne, myslím si, že místní lidové tradice nemají vliv na způsob života rodin	40
Jiná	5
Suma	123

Z výsledků tohoto dotazu je zřejmé, že nejpočetnější skupinu dotazovaných tvoří lidé, kteří si myslí, že Jízda králů a folklorní tradice Vlčnova mají vliv na udržování tradičního způsobu života a to zejména vztah mezi mladší a starší generací, dále zachování instituce manželství, tradiční rozdělení mužských a ženských rolí a menší rozvodovost a jiné. V rámci pomyslného žebříčku následuje záporná odpověď, kdy si lidé myslí, že tradiční způsob života v obci není ovlivněn Jízdou králů a folklorními tradicemi.

7 SHRNU TÍ VÝZKUMU

Cílem výzkumu bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňují folklorní tradice Vlčnova přirozené prostředí výchovy obyvatel této obce, dílčími cíli pak odpovědi na níže uvedené otázky:

- Zjistit, jakým způsobem vnímají obyvatelé Vlčnova místní lidové tradice.
- Zjistit, jaký mají folklorní tradice Vlčnova dopad na vztah jeho obyvatel k lokálnímu, regionálnímu prostředí.
- Zjistit, jaký vliv mají folklorní tradice Vlčnova na vytváření mezilidských vztahů.
- Zjistit, jakou výchovnou roli sehrává aktivní účast 18 letých chlapců na Jízdě králů, které se účastní jako legrúti v královské družině.
- Zjistit, jak obyvatelé Vlčnova subjektivně hodnotí vliv tradic na způsob života rodin.

7.1 Shrnutí kvalitativního výzkumu

Kvalitativní výzkum vychází z odpovědí dotazovaných, z jejich zkušeností a způsobu vnímání problematiky. Odpovědi mohou být ovlivněny vzdělanostní úrovní dotazovaných, jejich schopností přesného slovního vyjadřování a momentálním psychickým stavem.

Všichni z dotazovaných mají alespoň základní zkušenost, co se týče folkloru v obci, byli přímými účastníky Jízdy králů a celoročních rituálů spojených s touto slavností. Mimo tuto kolektivní událost (absolvování Jízdy králů) jsou ale jejich zkušenosti s folklorem v obci různé. Tato rozličnost přispívá k objektivnějšímu pohledu na celou problematiku.

Kategorie, které vznikly analýzou odpovědí, nám postupně vytvořily témata poskytující obraz zkoumané problematiky. Vzhledem k počtu dotazovaných nelze výslednou brát jako obecnou pravdu. Určitě se ale jedná o podnětné názory a zajímavý výsledek průzkumu.

Vztah obyvatel k místním folklorním tradicím je podle odpovědí dotazovaných výrazně předurčen postupným nabýváním zkušeností v této oblasti již od útlého dětství. To se děje nejenom formou zaangažovanosti v různých dětských souborech, ale je to dáno též opakovanou účastí na slavnostech, coby pozorovatelé. Od dětství člověk vnímá starosti svých rodičů, které jsou spojeny s organizací (pomoc ostatním rodinným příslušníkům, starším sourozencům a podobně). Již v tomto raném věku se dostávají do povědomí rituály a dění kolem folklorních tradic.

Vyvrcholením zkušeností je pak samotná účast na Jízdě králů. Chlapci jako „legrúti“ – jezdcí na koních a v posledních letech též děvčata jako družice – doprovod chlapců v kostele, v průvodu a podobně. Zde se nachází tzv. „bod zlomu“ ve vnímání folklorních tradic ve zdejšího prostředí. Většina jezdců hovoří o zkoušce dospělosti, pocitu zodpovědnosti, překonání sebe sama. Tato tradice a rituály s ní spojené jim pomáhá lépe pochopit význam tradic a prohloubit pocit sounáležitosti. V některých z nich tento pocit natolik „zakotvil“, že se v budoucnu zapojili aktivně do organizace slavností. V případě klíčových osob pořádajících slavnosti se dokonce jedná o jistý způsob sebezapření, kdy obětují kus svého soukromí pro zdárný průběh folklorních akcí. Z odpovědí dotazovaných dále vyplývá, že i když se dále aktivně nezapojují do organizace Jízdy králů, přesto vnímají místní folklor jako cosi potřebného a vyhledávají příležitosti k návštěvám akcí tohoto typu.

Nejvíce je oceňována originalita zdejších zvyků a jejich původní provedení. Nepřetržitým a každoročním opakováním se tato tradice stala „nepsaným zákonem“ obce a součástí identity zdejších obyvatel. Většina z nich cítí slavnost jako příležitost k setkání rodiny a přátel, prezentaci obce a podobně.

„Mezilidské vztahy obyvatel“ je kategorie, která je tvořena několika možnými pohledy na vztahy obyvatel. Nejužší vztahy existují v rámci rodinného prostředí. Hovoříme-li o folklorních slavnostech, tak právě rodiny a jejich „zápal pro věc“ jsou tím, bez čeho by slavnosti nemohly existovat. Téměř u všech rodin se jednou za čas objeví osoba, která je přímým účastníkem folklorních slavností. Máme na mysli zejména „legrúty“ a družičky „ročníku“. V tom okamžiku se veškerá pozornost soustředí na tyto osoby. Pro zdárný průběh akce a dobrou prezentaci rodiny do příprav se zapojují snad všichni členové rodiny. Tím dochází k většímu stmelení rodinných příslušníků, kteří napomáhají k uskutečnění společného cíle, to je zachování, udržení a předání rodinné tradice.

Další vztahovou oblastí jsou mezigenerační vztahy. Dá se říci, že se tato oblast vztahů mnohdy prolíná s rodinnými vztahy. V rámci příprav se mladší generace obrací na generaci starší s žádostí o odbornou radu. Je nutno bezvýhradně dodržovat formu slavností (způsob oblečení účastníků do lidového kroje, dodržení formy slavnostních rituálů a podobně). Zde hraje významnou roli zkušenost. Nejvíce zkušeností mají nejstarší rodinní příslušníci, kteří se svojí radou a manuálními dovednostmi aktivně zapojují do příprav, tedy i rodinného života (příprava dekorací pro koně, ustrojení krojovaných účastníků slavností a podobně).

Folklorní akce probíhají nejen při Jízdě králů, ale po celý kalendářní rok. Do organizace je zapojena spousta spoluobčanů obce, převážně dobrovolníci. V rámci této spolupráce vznikají mezi dobrovolníky různé vztahové vazby. V obci Vlčnov jsou tyto vazby obzvláště citelné, jelikož se do organizace zapojuje velké množství místních obyvatel. Slavnosti jsou totiž pořádány opakovaně každým rokem. Jejich popularita (originální provedení, spousta doprovodných programů, medializace) stoupla natolik, že je nemyslitelné, pokud by měla organizaci slavností zvládnout pouze úzká skupina osob.

Další oblast v utváření mezilidských vztahů je dosti specifická. Jedná se o vztahy mezi vrstevníky. Vedle ostatních prostředí (škola, zájmové kroužky, ...) sehrávají svoji roli pro vytváření vztahů mezi vrstevníky i folklorní slavnosti. Děje se to v období dospívání, kdy se „ročník“ aktivně zapojuje do celoročního folklorního a kulturního života v obci. Chlapci se pod odborným vedením učí zpívat lidové písně, účastní se krojového plesu (s představením krále, jeho družiny a družic). Sami též pořádají taneční veselici (tzv. ročníkovou zábavu). V období velikonoce chlapci absolvují obchůzku děvčat z ročníku. Svého času chodili chlapci též ve slavnostním průvodu k odvodům (na povinnou vojenskou službu). Dále chlapci a děvčata „ročníku“ staví „ústřední“ májku na návsi. Tento bohatý kulturní život vyvrcholí účastí na Jízdě králů. Z uvedeného výčtu akcí a z odpovědí respondentů je zřejmé, že dlouhodobá komunikace a jistá souhra mezi vrstevníky sehrávají roli při utváření vzájemných vztahů.

„Vztah obyvatel k lokálnímu prostředí“ je kategorie, kterou tvoří několik složek. Je to zejména patriotismus – kladný a podpůrný postoj k lokálnímu prostředí, k obci Vlčnov. Jsou hrdi na její úspěchy a kulturu a snaží se i nadále zachovat její charakter. Pro tento pocit nemalou měrou „nahrává“ právě jedinečnost místních lidových zvyků a stále udržování jejich originálního pojetí.

Lokální prostředí zahrnuje širokou škálu vlivů a vazeb. I v případě, že se omezíme pouze na oblast folklorního života, přesto zde nalezneme významné vlivy pro utváření charakteru lokálního prostředí. Folklorní slavnosti ovlivňují charakter obce a způsob jejího chodu po celý rok. Vedle kalendářního roku vnímají občané obce i jiné vymezení roku. Vedle běžného kalendářního roku zdejší lidé vnímají další způsob jeho vymezení a tím je období „od Jízdy králů po Jízdu králů“.

Význam Jízdy králů a doprovodných slavností nespočívá pouze v momentálním prožitku jezdců či jiných účastníků folklorních slavností. Svoji významnou roli zde hraje historie,

odkaz našich předků na způsob jejich života, hospodaření, zábavy a podobně. V rámci rituálů si tyto momenty historie připomínáme a vytváří se tak náš vztah k lokálnímu prostředí, k obci Vlčnov. Většina dotazovaných je s touto minulostí ztotožněna a hrdě se k ní hlásí.

„Budoucnost folklorních tradic“ je kategorie, která zahrnuje několik témat. Jedním z nich je téma výchovy a to dotazováním, zda spatřují respondenti ve folklorních tradicích nějaký výchovný efekt. V rituálech folklorních tradic jsou zakódována moudrost tehdejších generací, jejich vztah k prostředí, přírodě, k práci. Je zde patrné vnímání času, ročních období a tím spojených činností. Velice významnou roli zde sehrává i víra, pobožnost místních obyvatel, ctění hierarchie rodinných příslušníků. Historické záznamy, artefakty a tradice samozřejmě nepoukazují pouze na úspěchy našich předků. V místních tradičních rituálech a v lidových písních existuje řada motivů, které odkazují na válčení zneprátených rodů, přírodní katastrofy, nemoci a podobně. To všechno a ještě mnohem více lze z tradic vypožorovat.

Hovoříme-li o výchovném efektu, tak se dotýkáme též oblasti výchovy mladších generací a o potřebě uchování folklorních tradic do budoucna právě skrze naše děti. Na toto téma odpověděli respondenti docela jednotně. V rámci svých možností jsou a nadále i budou nápomocni při organizaci. Svým dětem se pokusí vysvětlit význam tradic a v případě zájmu je v těchto aktivitách podpoří.

Dalším z poznatků vyplývajícím z průzkumů je skutečnost, že až poté co byly respondenti dotazováni, si více uvědomili, co pro ně folklorní tradice znamenají a jak se jejich vztah k tradici postupem doby vyvinul. Z uvedeného postřehu se dá vyvodit význam případné osvěty do budoucna a tím podpořit udržitelnost folklorních tradic.

Respondenti dále jednoznačně uvedli, že účast aktuálního „ročníku“ na Jízdě králů je zásadní a je nutno tuto originalitu udržet i do budoucna. Žádný z dotázaných neuvedl nabízenou možnost, že by tyto „legrúty“ zastoupili činovníci folklorních sdružení, popřípadě jiní zájemci. Toto bylo potvrzeno též v rámci kvantitativního výzkumu.

Folklorní tradice v místním pojetí je natolik originální a specifickou záležitostí, že by bylo velmi na škodu, kdyby se z kulturního života v obci vytratil „duch ročníku“ (myslena účast aktuálních „legrútů, družic“, pomoc jejich rodičů) a rituály by byly v režii několika místních nadšenců a dobrovolníků. Slavnosti by se tak staly pouze „vytrženou částí“ z širšího významového celku tradic. Zůstala by zde pouze forma a vytratil by se současný pravý obsah. Výchovný efekt folklorních tradic by byl tímto velmi oslaben. Taktéž by došlo

k jistému oslabení mezilidských vztahů v rámci lokálního prostředí a vztahu k lokálnímu prostředí vůbec.

Vzájemné vztahy mezi kategoriemi

Asi stěží bychom hledali přesnou kategorizaci odpovědí tak, aby nedocházelo ani k mírnému prolínání smyslů a obsahů odpovědí. Též v tomto výzkum lze pozorovat nadřazenost a podřazenost některých kategorií a jejich vzájemné ovlivnění.

Kategorie „Budoucnost folklorních tradic“ je ovlivněna předchozími třemi kategoriemi. Budoucnost je založena na způsobu vnímání tradic (kategorie „Vztah obyvatel k folklorním tradicím“). Záležitosti vztahů, ať již mezilidských, nebo k lokálnímu prostředí je taktéž předpokladem pro snahu o zachování folklorních tradic do budoucna (kategorie „Mezilidské vztahy obyvatel“ a „Vztah obyvatel k lokálnímu prostředí“).

7.2 Shrnutí kvantitativního výzkumu

Při podrobnějším pohledu na výsledky výzkumu lze vypožorovat následující zjištění:

Dotazovány byly více ženy než muži. Většina respondentů jsou místní občané, což sehrává významnou roli ve vnímání folklorních tradic, vztahu k tradičním rituálům a zdejšímu prostředí. Z hlediska věku dotazovaných se většina z nich pohybuje mezi 30 - 50 lety věku. Jejich názory jsou tedy podloženy vlastními zkušenostmi s folklorními tradicemi (většina z nich se alespoň jednou ve svém životě aktivně zapojila do organizace Jízdy králů) a jejich pohled na životní hodnoty (nejen z oblasti folkloru) je již podložen životními zkušenostmi. Z výzkumu je patrná skutečnost, že obyvatelé obce cítí zodpovědnost za předávání folklorních tradic. I když se přímo aktivně nezapojují. Tento vztah k historii a předkům je jistě dán i tím, že 70 % dotazovaných jsou místní „rodáci“.

Srovnáme-li ostatní odpovědi, co se týče jednoznačnosti jejich výsledků, tak můžeme vysledovat zajímavé souvislosti. Týká se to zejména otázky vlastnictví lidových krojů a potřeby jejich uchování pro další generace. Lidé vnímají tento kroj jako vzácné dědictví, které je nutno uchovat pro další generace. Předávání lidových tradic mladším generacím má podle absolutní převahy četnosti kladných odpovědí obyvatel obce též velký význam. Zajímavým zjištěním je i skutečnost, že se drtivá většina dotazovaných neangažuje v nějakém folklorním sdružení. To vypovídá o jejich úzkém vztahu k lokálnímu prostředí v rámci každodenního života. Co se týče názoru na nezastupitelnost osmnáctiletých mladíků v královské družině při Jízdě králů, panuje mezi respondenty též téměř jednotný názor a to

ten, že má toto pravidlo zásadní význam (v krajním případě by byli svolní, kdyby v případě nedostatku jezdců byli tito doplněni chlapci z nejbližší věkové skupiny).

Po těchto jednoznačných zjištěních následují okruhy otázek a odpovědí, kde převládá alespoň většinová shoda obyvatel. Z těchto odpovědí vychází poznatek, že většina dotazovaných vlastní lidové kroje (70% respondentů), účastní se místních folklorních slavností, zejména Jízdy králů (aktivně 32% a pasivně 60% respondentů) a lidová tradice pro ně znamená odkaz na své předky a ztotožnění se svým regionem. Tradice vlčnovské Jízdy králů podle dotazovaných prohlubuje vztah k lokálnímu prostředí. Je zajímavým zjištěním, že si větší polovina respondentů (58%) myslí, že hodnota lidové tradice není ničím jiným nahraditelná. Účasti aktuálního „ročníku“ na Jízdě králů přičítá význam 71% dotazovaných.

Co se týče vlivu tradic na rodinné vztahy, tak se k této otázce kladně vyjádřila pouze necelá polovina osob (49%). Menší význam v oblasti vytváření mezilidských vztahů byl potvrzen i v případě otázky, zda mají dotazovaní pocit, že folklorní tradice Vlčnova přispívají k pozitivním mezilidským vztahům mimo rodinu. Tyto souvislosti vnímá pouze 48% dotázaných.

Vyhodnocení předpokladů kvantitativního šetření

Kvantitativním výzkumem byly potvrzeny téměř všechny předpoklady vlivu folklorních tradic v přirozeném prostředí výchovy místních obyvatel. Většina obyvatel obce Vlčnov má pozitivní vztah k místním lidovým tradicím. Podle výzkumu je dále zřejmé, že folklorní tradice Vlčnova prohlubují vztah jeho obyvatel k lokálnímu, regionálnímu prostředí. Předpoklad o vlivu folklorních tradic na mezilidské vztahy již nebyl jednoznačně potvrzen. Dotazovaní sice vnímají kladný vliv tradic v případě „ročníku“ (mezi aktuálními účastníky Jízdy králů), nespatřují tento vliv již tak jasně v ostatních oblastech mezilidských vztahů (rodina, obyvatelé obce a podobně).

Co se týče vlivu tradic na rodinné vztahy, tak se k této otázce kladně vyjádřila pouze necelá polovina osob (49%). Menší význam v oblasti vytváření mezilidských vztahů byl potvrzen i v případě otázky, zda mají dotazovaní pocit, že folklorní tradice Vlčnova přispívají k pozitivním mezilidským vztahům mimo rodinu. Tyto souvislosti vnímá pouze 48% dotázaných.

7.3 Celkové shrnutí výzkumu

Při celkovém porovnání výsledků kvantitativního a kvalitativního výzkumu lze konstatovat, že zde dochází k relativní shodě respondentů. Oba výzkumy potvrzují kladný vztah obyvatel k folklorním tradicím a jejich vliv na přirozené prostředí výchovy člověka. Zdejší obyvatelé považují za důležité vnímat hmotné i nehmotné dědictví našich předků a předat folklorní tradice následujícím generacím.

7.4 Doporučení pro praxi

- Provádění osvěty v oblasti folklorních tradic mezi obyvateli obce. Lépe si uvědomí výchovné aspekty folklorních tradic, které doposud spíše podprahově vnímají
- Poskytnutí diplomové práce a výsledků průzkumů hlavním organizátorům folklorních tradic v obci Vlčnov na žádost představenstva Společnosti jízdy králů
- Udržení originálních znaků místních folklorních rituálů – zejména účast aktuálního „ročníku“ při Jízdě králů
- Snaha o udržení ostatních zvyků, které s ročníkem souvisí po dobu celého roku (Krojový ples, velikonoční obchůzka, stavění „májky“ a podobně)
- Materiální i finanční podpora rodinám aktuálních „legrůtů a družiček“ při organizaci Jízdy králů ze strany obce, potažmo státu
- Veřejná a důstojná propagace slavností i mimo zdejší region. Jedná se o součást národního kulturního dědictví UNESCO

ZÁVĚR

Smyslem diplomové práce bylo zjistit vliv folklorních tradic obce Vlčnov v přirozeném prostředí výchovy.

Místní folklorní tradice jsou natolik provázány s běžným denním životem obyvatel, že zasahují i do mnoha dalších oblastí života v obci (nejenom do kulturní). Jak potvrdil i výzkum, tento přesah tradic se odráží v mezilidských vztazích (rodina, přátelé, vrstevníci), ve vztahu obyvatel k lokálnímu prostředí, v utváření vlastní identity. Výchovně působí na obyvatele všech věkových kategorií.

Hlavním rysem zdejšího zvyku je účast vždy nových králů, jezdců, královské družiny a družiček při Jízdě králů (i v rámci celého kulturního roku v obci). Tím je nadále udržována originalita těchto rituálů a jejich výchovný potenciál.

Vzhledem k současné „globalizaci“ a zpětnému hledání vlastní identity nabývají folklorní slavnosti s tradičními rituály na významu. Od nepaměti je přirozenou touhou obyvatel obce uchovat dědictví svých předků. Nejedná se pouze o účast na samotných slavnostech v průběhu roku, ale i o pomoc při přípravách slavností, materiální a psychickou podporu členů své rodiny, zejména pak „legrútů a družiček“ při účasti na Jízdě králů a ostatních slavnostech.

Díky výzkumu bylo zjištěno, že obyvatelé obce vnímají zdejší folklorní tradice jako přirozenou součást jejich života. Tato „zakořeněnost“ a pocit sounáležitosti je tou hlavní devizou pro udržení folklorních tradic v obci Vlčnov a využití výchovného potenciálu této oblasti kultury i do budoucna.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ZEMKOVÁ, Zita, 2010. *Sladění rodinné a pracovní role ženy v české společnosti*. Zlín. Bakalářská práce. UTB, Fakulta humanitních studií, Sociální pedagogika. Vedoucí bakalářské práce Leona Hozová.
2. BARRETT, Louise, Robin DUNBAR a John LYCETT, 2007. *Evoluční psychologie člověka*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7178-969-7.
3. BLAHUŠEK, Jan, 2006. Presentace lidové kultury na internetu. In KOLEKTIV AUTORŮ. *Problematika prezentace a medializace tradiční lidové kultury*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. ISBN 80-86156-79-6.
4. BUDIL, Ivo, 2003. *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-321-0.
5. CELÁ, Jarmila, 2006. *Kapitoly z teorie výchovy*. Zlín: UTB ve Zlíně. ISBN 80-7318-504-0.
6. DISMAN, Miroslav, 1993. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7066-822-9.
7. FROLEC, Václav, 1982. *Výroční obyčeje: Současný stav a proměny*. Brno: Blok. ISBN 80-7021-503-8.
8. FROLEC, Václav, 1984. *Prostá krása*. Praha: Vyšehrad. ISBN 33-684-84.
9. FROLEC, Václav, 1985. Čas života a obyčejová tradice. In FROLEC, Václav. *Čas života: rodinné a společenské svátky v životě člověka*. Brno: Blok, s. 18–28. ISBN 47-006-85.
10. FROLEC, Václav, 1985. Obřady a svátky času života v současnosti. In Frolec, Václav. *Čas života: rodinné a společenské svátky v životě člověka*. Brno: Blok, s. 241–254. ISBN 47-006-85.
11. FROLEC, Václav, 1990. *Město, prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovác-ké muzeum v Uherském Hradišti. ISBN 80-900-0633-7.
12. FROLEC, Václav et al., 1990. *Jízda králů*. Praha: TEPS. ISBN 80-861-56-31-1.
13. GRAY, John, 2000. *Děti jsou z nebe*. Praha: Knižní klub. ISBN 80-7252-031-8.
14. HENDL, Jan, 1997. *Metodologická triangulace v empirickém výzkumu*. Česká kinnantropologie 1, s. 75-88. ISBN 80-246-0149- 4.

15. HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.
16. HLADÍK, Jakub, 2006. *Multikulturní výchova, Socializace a integrace menšin*. Zlín: UTB ve Zlíně. ISBN 80-7318-424-9.
17. HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 172 s. ISBN 80-7178-927-5.
18. HRABÁKOVÁ, Ludmila, 2007. *Tradice v naší a evropské kultuře*. [Studijní texty online] Liberec: Centrum dalšího vzdělávání TU v Liberci, 19 s. Dostupné online na http://www.cdv.tul.cz/file.php/1/Texty/Tradice_2.pdf
19. HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ, Blahoslav KRAUS ed., 2007. *Dejiny sociálnej pedagogiky - vybrané problémy*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, občianske združenie Pedagóg. ISBN 978-80-8083-436-4.
20. CHRÁSKA, Miroslav, 2003. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Olomouc: UPOL. ISBN 80-244-0765-5.
21. CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
22. CHVÁTALOVÁ, Helena, 2002. Kde pramení dobré vztahy dětí k prarodičům. *Děti a my*. Č. 4, s. 14. ISSN 0323-1879.
23. JILÍK, Jiří, 2007. *Záhadná jízda králů*. Brno: MH. ISBN 80-86720-29.
24. KLAPILOVÁ, Světlá, 1996. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc: UPO. ISBN 80-7076-669-8.
25. KOENIG, Larry, J, 2004. *Chytrá výchova*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-780-9.
26. KRAUS, Blahoslav, 2001. *Člověk, prostředí, výchova*. Praha: Portál. ISBN 80-7315-004-2.
27. KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
28. *Kronika Obce Vlčnova: 1923- 2002*. Vlčnov: [s.n.], 2003.
29. LANGHAMMEROVÁ, Jiřina, 2008. *Čtvero ročních dob v lidové tradici*. Havlíčkův Brod: PETRKLÍČ. ISBN 978-80-7229-171-7.
30. LORENZ, Konrad, 1990. *8 smrtelných hříchů*. Praha: Panorama. ISBN 605-22-825.

31. MATĚJČEK, Zdeněk, 1989. *Rodiče a děti*. 2. vyd. Praha: Avicenum. ISBN 08–056 – 89.
32. MATĚJČEK, Zdeněk, 1992. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: SPN. ISBN 80-04-25236-2.
33. MATOUŠEK, Oldřich, 1997. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: SLON. ISBN 80-85850-24-9.
34. MATOUŠEK, Oldřich, et al., 2010. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-818-0.
35. MATOUŠEK, Oldřich, 2010. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-825-8.
36. MOTLOVÁ, Milada, 2010. *Český rok od jara do zimy*. Praha: FORTUNA LIBRI. ISBN 978-80-7321-522-4.
37. *Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*, 2010. Praha: MLADÁ FRONTA.
38. MOŽNÝ, Ivo, 2002. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-624-1.
39. MOŽNÝ, Ivo, 2002. *Sociologie rodiny*. 2. vydání, upravené. Sociologické nakl. Praha. ISBN 80 – 86429 – 05 – 9.
40. MURPHY, Robert, F., 2006. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Praha: Slon. ISBN 80-86429-25-3.
41. OSHO, 2008: *O dětech*. Bratislava: Eugenika. ISBN 97-80-8100-035-5.
42. PÁVKOVÁ, Jiřina, 2008. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-423-6.
43. PELIKÁN, Jiří, 1995. *Výchova jako teoretický problém*. Praha: Amosium servis. ISBN 80-85498-27-8.
44. PELIKÁN, Jiří, 1997. *Výchova pro život*. Praha: ISV. ISBN 80-8586-623-4.
45. SCHAUEROVÁ, Alena, et al., 1999. *Ke kořenům domova*. Strážnice: Ústav lidové kultury, s. 31–56. ISBN 80-86156-28-1.
46. SOUKUP, Václav, 2004. *Dějiny antropologie*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-213-1722-2.

47. SOUKUP, Václav, 2011. *Teorie člověka a kultury*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-432-8.
48. ŠPATENKOVÁ, Naděžda, 2004. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Portál. ISBN 80-247-0586-9.
49. ŠPATENKOVÁ, Naděžda et al., 2004. *Krize. Psychologický a sociologický fenomén*. Praha: Portál. ISBN 80-247-0888-4.
50. ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ Klára ed., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.
51. ŠVEC, Vlastimil, HRBÁČKOVÁ, Karla, 2007. *Průvodce metodologií pedagogického výzkumu*. Zlín: UTB. ISBN 978-80-7318-547-3.
52. VONDRUŠKA, Vlastimil, 1991. *Církevní rok a lidové obyčeje*. České Budějovice: Dona. ISBN 80-7277-133-7.
53. ZÍBRT, Čeněk, 2006. *Veselé chvíle v životě českého lidu*. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-7021-624-7.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

JK Jízda králů

Ot. č. Otázka číslo

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Při ustrojování vnučky do lidového kroje pomohla její babička.....	26
Obrázek 2: Folklor jako součást životního stylu rodiny (otec a dcera)	27
Obrázek 3: Vrstevníci, též „legrúti“, reprezentují tradici a sdílejí společný úkol	32
Obrázek 4: Jezdec královské družiny vyvolávající vtipné verše k přihlížejícím.....	45
Obrázek 5: Dětský krojový ples.....	46

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1- design dotazníku.....	55
Tabulka 2 - charakteristika výzkumného vzorku.....	58
Tabulka 3 -charakteristika výzkumného vzorku.....	58
Tabulka 4 -vzniklé kategorie	67
Tabulka 5– věk respondentů	76
Tabulka 6- pohlaví respondentů	76
Tabulka 7 - ve Vlčnově žijete	77
Tabulka 8 - Jízdy králů se účastníte.....	78
Tabulka 9-členství ve folklórním sdružení	79
Tabulka 10 - lidový kroj	79
Tabulka 11 – příležitosti použití kroje.....	80
Tabulka 12-kroj jako dědictví.....	81
Tabulka 13 - lidové tradice	82
Tabulka 14-původní význam lidové tradice	84
Tabulka 15-význam ročníku („legrutů a družic“).....	85
Tabulka 16 - předávání lidových tradic	86
Tabulka 17-nahraditelnost lidových tradic	87
Tabulka 18 - vztah tradic k lokálnímu prostředí.....	88
Tabulka 19-propagace Vlčnova	88
Tabulka 20-ochota setrvat ve Vlčnově	89
Tabulka 21-tradice a rodinné vztahy	90
Tabulka 22-vztahy mezi vrstevníky a sounáležitost.....	91
Tabulka 23 - zařazení nově přistěhovalých lidí	91
Tabulka 24-tradice a mezilidské vztahy	92
Tabulka 25-tradiční způsob života rodin	93

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - věk respondentů	76
Graf 2 - pohlaví respondentů	77
Graf 3 - ve Vlčnově žijete	77
Graf 4 - Jízdy králů se účastníte	78
Graf 5 - členství ve folklórním sdružení	79
Graf 6 - lidový kroj	80
Graf 7 - příležitosti použití kroje	81
Graf 8 - kroj jako dědictví	82
Graf 9 - lidové tradice	83
Graf 10 - Znáte původní význam lidových tradic?	84
Graf 11 - význam ročníku („legrutů a družic“)	85
Graf 12 - předávání lidových tradic	86
Graf 13 - nahraditelnost lidových tradic	87
Graf 14 - vztah tradic k lokálnímu prostředí	88
Graf 15 - propagace Vlčnova	89
Graf 16 - ochota setrvat ve Vlčnově	89
Graf 17 - tradice a rodinné vztahy	90
Graf 18 - vztahy mezi vrstevníky a sounáležitost	91
Graf 19 - zařazení nově přistěhovalých lidí	92
Graf 20 - tradice a mezilidské vztahy	92

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník	111
Příloha 2: Rozhovor – respondent 1 – pan Roman RO.....	114
Příloha 3: Rozhovor – respondent 2 – pan Jan JA.....	119
Příloha 4: Rozhovor – respondent 3 – pan Radek RA.....	123
Příloha 5: Rozhovor – respondent 4 – hlavní organizátor JK - pan Petr PE.....	127
Příloha 6: Rozhovor – respondent 5 – pan AN.....	130
Příloha 7: Souhlas	134

Příloha 1: Dotazník

1. Věk
2. Pohlaví
3. Ve Vlčnově žijete
 - Od narození
 - Jsem přiženěný/přivdaná (manžel/ka je rodilý(á) vlčnovjan(ka))
 - Jsem přistěhovaný/a (manžel/ka také není rodilý(á) vlčnovjan(ka))
4. Jízdy králů se účastníte
 - Aktivně (pomáhám při organizaci, případně účinkuji)
 - Pasivně (účastním se jako pozorovatel)
 - Neúčastním se
5. Jste členem nějakého folklórního sdružení?
 - Ano (uveďte název)
 - Ne
6. Vlastníte lidový kraj?
 - Ano
 - Ne
7. Pokud vlastníte lidový kraj, při jakých příležitostech jej používáte?
 - Při nedělních mších v místním kostele
 - Při církevních slavnostech (Boží tělo a podobně)
 - Při folklorních slavnostech v obci (Jízda králů, hody)
 - Při veřejném vystupování (v muzice, tanečním či pěveckém souboru)
 - Jiné, uveďte
.....
 - Kraj nepoužívám
8. Vnímáte lidový kraj jako „dědictví starších generací“, které je nutno uchovat?
 - Ano
 - Ne
 - Nejsem si jist/a
9. Čím je pro Vás lidová tradice zejména (můžete zatrhnout více možností)
 - Odkazem na své předky
 - Ztotožnění se svým regionem
 - Příležitostí k setkávání přátel
 - Obchodní příležitostí (navazování kontaktů s potenciálními obchodními partnery)
 - Pouze historickou památkou
 - Omezením mého soukromí po dobu konání slavností
 - Nejsem příznivcem lidových tradic

- Jiné, uveďte

.....

10. Znáte původní význam lidových tradic?

- Ano, původní význam lidových tradic je mi znám
- Je mi znám význam pouze některých lidových tradic
- Není mi znám význam žádných lidových tradic

11. Jaký význam pro jízdu králů má pravidlo, že hlavními aktéry této lidové tradice je vždy aktuální ročník „legrútů a družic“?

- Toto pravidlo má zásadní význam (jedná se o originalitu, která by neměla vymizet)
- Toto pravidlo má význam, ovšem v případě nedostatku jezdců by bylo možné doplnit královskou družinu o chlapce z nejbližší věkové skupiny.
- Hlavním aktéry Jízdy králů ve Vlčnově by měla být ustálená skupina činovníků
- Toto pravidlo je bezvýznamné (jízdu králů by mohli jezdit jacíkoliv zájemci, bez omezení)

12. Myslíte si, že má v současnosti stále význam předávání lidových tradic mladším generacím?

- Ano, tento originální způsob je velmi cenný
- Kulturní hodnoty se dají předávat modernějšími prostředky
- Není potřeba si předávat kulturní hodnoty
- Jiný názor, uveďte

.....

13. Myslíte si, že je hodnota lidové tradice nahraditelná?

- Ano
- Ne
- Nejsem si jist(a)

14. Prohlubuje tradice Jízdy králů Váš vztah k lokálnímu (k místnímu), regionálnímu prostředí, k rodnému kraji?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nejsem si jista

15. Propagujete Vlčnov z pohledu lidových tradic?

- Ano, uveďte příklad (ústně, fotografiemi, články v tisku...)

.....

- Ne

16. Jste ochotni setrvat ve Vlčnově i za cenu nižšího životního standartu (dojíždění do zaměstnání, nižší platy...) oproti životu v jiném místě?

- Ano
- Ne
- Nejsem si jist(a)

17. Myslíte si, že lidové tradice udržované ve Vlčnově prohlubují rodinné vazby?

- Ano
- Ne
- Nejsem si jist(a)

18. Myslíte si, že lidové tradice udržované ve Vlčnově, které jsou z velké části založeny na účasti aktuálních ročníků, upevňují pozitivní vztahy mezi vrstevníky a přispívají k pocitu sounáležitosti?

- Ano
- Ne
- Nejsem si jist(a)

19. Myslíte si, že folklorní tradice Vlčnova pomáhají zařadit se nově přistěhovalým lidem do dění v obci?

- Ano
- Ne
- Nejsem si jist(a)

20. Máte pocit, že folklorní tradice Vlčnova přispívají k pozitivním mezilidským vztahům místních obyvatel?

- Ano
- Ne
- Nejsem si jist(a)

21. Myslíte si, že má Jízda králů a folklorní tradice Vlčnova vliv na udržování tradičního způsobu života v obci, na tradiční způsob života rodin? Můžete zatrhnout více možností

- Ano, myslím si, že udržování lidových tradic má vliv na zachování instituce manželství (lidé se zde berou častěji než např. ve městech)
- Ano, myslím si, že udržování lidových tradic má vliv na menší rozvodovost v naší obci
- Ano, myslím si, že udržování lidových tradic má vliv na tradiční rozdělení mužských a ženských rolí v naší obci
- Ano, myslím si, že lidové tradice ve Vlčnově pozitivně ovlivňují vztah mladší generace ke generaci starší
- Ne, myslím si, že místní lidové tradice nemají vliv na způsob života rodin
- Jiné, uveďte prosím

.....

Příloha 2: Rozhovor – respondent 1 – pan Roman RO

1. Jak vnímáš folklorní tradice, zejména pak Jízdu králů?

RO 01: Spousta práce spojené s organizací slavností, přípravy dávno před započítím akce (PRÁCE).

RO 02: Ano, aktivně, dříve jsem pomáhal s organizací za „Vlčnovjany“, poslední 3 roky pomáháme s organizací v rámci Mužského pěveckého sboru Vlčnov. Navíc je nyní Jízda králů zapsána v UNESCO, takže je nutné udržet tento statut (AKTIVITA PRO UDRŽENÍ TRADIC).

RO 03: Reprezentovat vesnici (POCIT ZODPOVĚDNOSTI).

RO 04: Je to něco výjimečného, co jinde není, chtěl jsem to lidem ukázat (NEOPAKOVATELNÁ PŘÍLEŽITOST).

RO 05: Vypozorováním od mala, vpije se to do Tebe. Byl jsem hrdý na to, že mám také tu výsadu (ORIGINÁLNÍ VÝSADA).

RO 06: Kromě krále jsem vnímal též jeho rodinu, rodiče. Hostili nás, svěřili nám svého syna jakožto krále. Vytvořil se mezi námi důvěrný vztah. Cítil jsem zodpovědnost za to, že se postaráme o jejich syna, že na něho dohlédneme (ŠIROKÝ OKRUH ORGANIZÁTORŮ).

2. Mají slavnosti též nějaký výchovný aspekt?

RO 07: Ano, poté co jsme projeli vesnicí jsem si uvědomil, že je to pro mě konec jedné životní etapy (ŽIVOTNÍ ETAPA).

RO 08: Musel jsem důstojně vystupovat na veřejnosti před velkým množstvím návštěvníků a místních lidí a předvést tak dědictví předků (ZODPOVĚDNOST).

RO 09: Vzhledem k věku ano. Ale je to jiné v tom, že Jízda králů v této podobě je výsadou pouze naší obce. Bylo to v období maturity, vnímal jsem to jako součást zkoušky dospělosti (ZKOUŠKA DOSPĚLOSTI).

3. Žil jsi od narození v rodině se sklony k folkloru či nikoliv?

RO 10: Ne, ani já, ani rodiče. Přesto jsem se od té doby začal podílet na organizaci Jízdy králů (VLASTNÍ ZKUŠENOST).

4. Jaké jsi zažíval pocity při účasti na Jízdě králů?

RO 11: Měl a nejen já, trému měli jistě všichni (KOLEKTIVNÍ ÚKOL).

RO 12: Po odježdění Jízdy králů jsem měl pocit vítězství (VÍTĚZSTVÍ).

RO 13: Ano, získal jsem větší sebedůvěru, ale trochu jsem litoval některých popletených vyvolávek při veřejném vystoupení (SEBEDŮVĚRA).

RO 14: Ano, uvědomil jsem si větší zodpovědnost za své činy. Byla mi dána velká důvěra, kterou jsem nezklamal. Potvrdil jsem si také schopnost samostatného jednání (DOSPÍVÁNÍ).

RO 15: Tehdy ne, žádná kalkulace, byla to citová věc, neuvažoval jsem, co z toho bude do budoucna (PŘIROZENOST).

RO 16: Ne že bych se ohromně vylepšil, ale splnil jsem si povinnost, kdybych se nezúčastnil, zůstala by nějaká díra, která by mě doteď chyběla. Neprožil bych něco, co moji vrstevníci. Byl to pocit zodpovědnosti, tehdy vztah k předkům nehrál roli, nebo jsem si ho neuvědomoval (NÁZOROVÝ VÝVOJ V ČASE).

5. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření mezigeneračních vztahů?

RO 17: Ano, myslím, že rodiče s mojí účastí počítali (UDRŽENÍ TRADICE).

RO 18: Ne, bralo se to automaticky. Přesto jsem se jich zeptal, zdali mi pomůžou, protože jsem tušil, že to bude chtít hodně přípravy. Ochotně souhlasili. (PODPORA RODINY).

6. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření rodinných vztahů?

RO 19: Babička, rodiče, bratr, teta, bratranec, sousedi z ulice. Bez nich by to nebylo možné. Každý měl svoji úlohu. Babička zajistila výzdobu koně a pak spíše radila po odborné stránce. Rodiče zajistili celou organizaci, pozvali hosty a podobně (ROZDĚLENÍ ÚLOH).

RO 20: Bratranec. Otec byl v nemocnici. Kdyby byl zdrav, tak by mi koně vedl on (CITOVÉ VAZBY).

RO 21: Rád na to vzpomínám, kůň je v podstatě cizí a spoléhám, že vodič v případě nečekaných problémů koně uklidní,... Bývá to vždy trochu zkušenější osoba (DŮVĚRA PŘI SPOLUPRÁCI).

RO 22: Vedl jsem koně bratrovi (DŮVĚRA PŘI SPOLUPRÁCI).

7. Jak prožívá Jízdu králů jezdec královské družiny?

RO 23: „Pařbu“ rozhodně ne, pocit zodpovědnosti (VÝCHOVNÝ ASPEKT).

RO 24: Vůči zvyklostem vesnice, místnímu prostředí (SPLNIT OČEKÁVÁNÍ SPOLUOBČANŮ).

RO 25: Ano, jde o pocit sounáležitosti se zdejšími prostředím. Je to přirozené. Účast na Jízdě králů je téměř povinnost (PŘIROZENOST).

8. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztah k obci?

RO 26: Jezdí vždycky aktuální ročník, od malička to víš, že jednou pojedíš, vnímáš to při slavnostech Jízdy králů. A také víš, že můžeš jet pouze jednou v životě. To je také dost originální a má to hlubší význam. (VLIV OD MALIČKA).

RO 27: Nevzpomínám si přesně, ale asi pan Pavelčík (zaměstnanec Klubu sportu a kultury, potažmo obce), který to nechal vyhlásit místním rozhlasem a oznámil nám termín 1. Schůzky. Tenkrát jsme vedení potřebovali (ROLE ORGANIZACÍ A OBCE).

RO 28: Ano a také k zájmu o kulturní dění v naší obci. Poznal jsem náročnost příprav všech akcí a chtěl jsem být nápomocen (VZTAH KE KRAJI).

9. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztah k vrstevníkům?

RO 29: Ano, ke stmelení ročníku Jízda králů jistě přispěla („ROČNÍK“).

RO 30: V komunikaci. Museli jsme se scházet, organizovat, lépe jsme se poznali (KOMUNIKACE).

RO 31: Řekl bych, že hodně, asi většina (DOPADY DO DALŠÍCH LET).

RO 32:Ano, srazy vnímám i jako pokračování tehdejší tradice. Nešlo jen o samotnou Jízdu králů, ale i o tradice s ní související. Společné velikonoce, pletení pomlázky, odvody branců...(TRADIČE NA VESNICI).

10. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj ve vztahu k rodinným příslušníkům?

RO 33:Ano, byl jsem tehdy odkázaný na pomoc rodičů a prarodičů. Začal jsem vnímat i tu kontinuitu rodičů a prarodičů. Uvědomil jsem si rodinu v širším měřítku a také jsem si uvědomil náročnost předávání tradic. Mamka věděla hodně, ale babička věděla ještě víc, potřebovali jsme její pomoc (MOUDROST STÁŘÍ).

11. Jaký vztah máš k místnímu prostředí?

RO 34:... Kdybych bydlel v blízkosti Vlčnova, dojížděl bych. ... (Po dlouhém přemýšlení) – Nechodil bych jinam (SEPJETÍ S LOKÁLNÍM PROSTŘEDÍM).

RO 35:Lidové tradice cítím na úrovni Vlčnova, ne na úrovni Moravy (LOKÁLNÍ PROSTŘEDÍ).

RO 36:Ano, hodně (PATRIOTISMUS).

RO 37:Podporou toho, co je místní, co jinde není (UDRŽENÍ TRADIC).

12. Jakou roli hrají folklorní tradice pro utváření vztahu s místním prostředím?

RO 38:Lidové tradice jsou důležité. Samozřejmě mimo jiné vlivy. I k utváření vztahu k lidem (NEZASTUPITELNOST FOLKLORNÍCH TRADIC).

RO 39:Ano, vždycky jsem se těšil zpět do Vlčnova, ze studií a podobně (NÁVRATY).

RO 40:Vztah k rodičům, kamarádům, pocit sounáležitosti (CITOVÁ VAZBA).

RO 41:Ano, nepovažuji vysokou životní úroveň za tolik důležitou, že bych nebyl ochoten návratu z města do obce (ŽIVOTNÍ HODNOTY).

13. Změnil se Tvůj pohled na Jízdu králů v průběhu času?

RO 42:Ano, lépe jsem poznal tradice (OBJEVOVÁNÍ).

RO 43: Začal jsem ty další roky vnímat víc Jízdu králů a začal jsem cítit zodpovědnost za zachování. Z tohoto důvodu jsem začal další roky pomáhat s její organizací jako dobrovolník (ODHODLÁNÍ POMOCI).

RO 44: Ano, ve vztahu k tradicím určitě, ale obecně asi taky. Taky přímá pomoc prarodičů ve mně vyvolala pocit zodpovědnosti i vůči nim (PROHLOUBENÍ VZTAHU).

RO 45: Ano, vztah se prohloubil (PROHLOUBENÍ VZTAHU).

RO 46: Ano, v rámci možností. Nebudu je nutit, ale snažím se je už teď vést ke vnímání místních tradic (POSELSTVÍ PŘEDKŮ).

14. Měla by se Jízda králů konat i v budoucnu?

RO 47: Ano, rád bych se dočkal toho, že uvidím své děti v sedle koně či v krojovém průvodu (PŘÁNÍ).

RO 48: Ať si z toho vezmou cokoliv, nikdy jim to neublíží, ale určitě něčím přispěje do života (VZKAZ).

1. Jak vnímáš folklorní tradice, zejména pak Jízdu králů?

JA 01: Je to historie, která byla a zároveň je současností, protože její kontinuita trvá snad až před Krista, a Vlčnovjané ji mají v krvi, v genech, v mysli a v kolektivní paměti, je to součást naší komunity (HISTORIE).

JA 02: Byla to přirozená a radostná součást života ve vlčnovské komunitě, byť se jednalo o nelehký a neobyčejný úkol. Pocit zodpovědnosti převládal (VLČNOVSKÁ KOMUNITA).

JA 03: Protože je to přirozená a radostná událost (PŘIROZENOST).

JA 04: Jako ústřední postavy Jízdy králů a taky naši širší „jízdočálovou“ rodinu, v té době. Dnes už není vazba. Krále si dodnes pamatuji (KRÁLOVSKÁ RODINA).

2. Mají slavnosti též nějaký výchovný aspekt?

JA 05: Ano, na koni, musel jsem se chovat se dospěle. Promlouvat na lidi – pak už euforie – napřed vyvolávat rodinu, pak si zvykneš, předávání vlády – 1. Největší tréma – reflektory, TV... (ZKUŠENOST).

3. Žil jsi od narození v rodině se sklony k folkloru či nikoliv?

JA 06: Ano, v podstatě většina členů rodiny dlouhodobě pomáhá při organizaci slavností (FOLKLORNÍ PROSTŘEDÍ).

4. Jaké jsi zažíval pocity při účasti na Jízdě králů?

JA 07: Ano, měl jsem trému na začátku, později již ne (TRÉMA).

JA 08: Člověk splynul se svým úkolem a rolí, v pocitech převládala hrdost a důstojnost, sepětí a sounáležitost s komunitou a předky na hluboké, odvěké úrovni, také šlo o reprezentaci komunity (HRDOST A DŮSTOJNOST).

JA 09: Ano, člověk dokázal něco, co není běžné (účastnit se...), zažil novou zkušenost, přispěl k veřejnému životu komunity tím nejlepším způsobem, reprezentoval svou rodinu (SEBEDŮVĚRA).

JA 10: Ne (osobní změna ne, nová zkušenost, sebedůvěra) od mala přirozené, s=gry v souboru, takže ne začátek, ale spíš vyvrcholení... Od té doby podpora v konání, web stránky, pomoc králům, JK - focení (POMOC PŘI ORGANIZACI).

JA 11: Asi ne – tehdy nešlo o nějaké teoretizování, k němuž otázka směřuje, ale o čistou praxi (PRAKTICKÁ ZKUŠENOST).

5. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření mezigeneračních vztahů?

JA 12: Ano, jedná se též o rodinnou tradici a udržení tradice. Rodiče soustavně podporují tento druh kultury. (UDRŽENÍ RODINNÉ TRADICE).

6. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření rodinných vztahů?

JA 13: Koně mi vedl Švagr - Pavel Procházka (RODINA).

JA 14: Byl a je součástí rodiny – vzájemná důvěra a dobrá spolupráce (RODINNÝ VZTAH).

JA 15: Ne, respekt ke koňům, váha..., zaangažovanost rodiny. 3 králi v rodině, zapojuju se do pomoci, pomáhal jsem nařezat papír na růže... (POMOC S PŘÍPRAVOU).

7. Jak prožívá Jízdu králů jezdec královské družiny?

JA 16: Jistě jako pocit zodpovědnosti vůči vložené důvěře a podobně (ZODPOVĚDNOST).

JA 17: Ano, pocit sounáležitosti zde hraje zásadní roli. (SOUNÁLEŽITOST).

8. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztah k obci?

JA 18: Ano, jistě. Prožitek s dědinou, komunitou, součást života, propojení s minulými generacemi (rytmus opakování, kontinuita, něco co bylo i dřív). Při každoroční JK úplné mrazení, takový pocit ani o vánocích, mrazení – duch věčnosti (I R.). Jsme proti tomuto fenoménu titěrní, maličcí. Jako kytky, která vykvete jednou za život, polární záře v Česku, hodně silné erupce na slunci....(PROŽITEK).

9. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztahu k vrstevníkům?

JA 19: Ano, společné zážitky, akce, táhnutí za jeden provaz, společní směřování k jednomu cíli, výsledku (SPOLEČNÝ CÍL)

JA 20: Ano, účast na srazech je vysoká, zřejmě i díky folklorním tradicím (SBLÍŽENÍ).

10. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj ve vztahu k rodinným příslušníkům?

JA 21: Ano, jistě. Společné sdílení hodnoty, času, práce, zábavy. Babička obléká, tetičky strojí koně, společně rúže..., hostí se s náma, popravky v neděli večer... Člověk si uvědomí, co tyto generace umí... (DOVEDNOSTI STARŠÍCH GENERACÍ).

11. Jaký vztah máš k místnímu prostředí?

JA 22: Ano (PATRIOTISMUS).

JA 23: Propagací obce a jejího kulturního dědictví. Účast na mnohých akcích pořádaných nejen v rámci folklorního života (PROPAGACE OBCE).

12. Jakou roli hrají folklorní tradice pro utváření vztahu s místním prostředím?

JA 24: Je to rozhodně jeden z dobrých a podstatných zdrojů, ovšem nemůže být jediný (JEDEN ZE ZDROJŮ).

JA 25: Je důležité být součástí určité komunity, to ale u mne nesouvisí s možností výdělků. V mém případě si dokážu představit, že tato komunita není Vlčnov, z rodinných důvodů (nikoliv finančních apod.) (ZVAŽOVÁNÍ).

13. Změnil se Tvůj pohled na Jízdu králů v průběhu času?

JA 26: Ano, moje účast na Jízdě králů mě ovlivnila kladně (KLADNÉ OVLIVNĚNÍ).

JA 27: Ano, to co jsem poznal, že je dobré, důležité, význam předat dál. Pokud nebudeme ve Vl., děcka ten vztah takový nezískají. I když sestřenka z HradišTA CHODÍ DO Vlčnovjanu... Ale chybí vazba na ročník. Žena si z toho dělá legraci, k těmto tradicím nemá vztah, chápe, respektuje, ale zda u dětí bude podporovat, asi ne. Pokud budou mít děti zájem, nezakáže, ale strojit děti do kroje, asi ne... (PODPORA).

14. Měla by se Jízda králů konat i v budoucnu?

JA 28: Pouze pokud budeme bydlet ve Vlčnově nebo děti budou mít osobní kontakty na ročník – toto nelze provozovat v odtrženosti od komunity (VÝZNAM „ROČNÍKU“).

1. Jak vnímáš folklorní tradice, zejména pak Jízdu králů?

RA 01: Vlčnov a hlavní kulturní událost v roce pro tuto obec, vlčnovjany, okolí a příznivce folklóru (FOLKLOR)

RA 02: Velká zodpovědnost spojená s tradicí (ZODPOVĚDNOST)

RA 03: K zodpovědnosti k tradici a určité jedinečnosti této události (TRADICE)

RA 04: Celá rodina žila touto událostí stejně jako my všichni. Rodina byla k tradicím velmi nakloněna (POZITIVNÍ VZTAH).

RA 05: Vzpomínky na přípravu mé účasti v Jízdě králů, obdiv nad organizací dalšího ročníku (OBDIV).

RA 06: Nemyslím si, že by to bylo úplně výjimečné, pouze je to určitá součást tradice, ve které jsem vyrůstal a promítla se i na mě, mohl jsem se jí účastnit (VLIV PROSTŘEDÍ).

2. Mají slavnosti též nějaký výchovný aspekt?

RA 07: Nevím jak zásadní, ale jistě nějaký má (VÝCHOVNÁ FUNKCE)

RA 08: Tradice vypovídá o určitých zvyklostech (ZVYKLOST)

RA 09: Byla to určitá zodpovědnost a uzavření etapy v životě, ale zkoušky dospělosti přicházely až později (ŽIVOTNÍ ETAPA).

RA 10: Určitě se jedná taky o zajímavou akci, ale asi jediná spojitost je, že se jedná o vystoupení před lidma. (VEŘEJNÉ VYSTOUPENÍ).

3. Žil jsi od narození v rodině se sklony k folkloru či nikoliv?

RA 11: To asi ne, pokud nepočítám dětský soubor čerešničky v dětství (DĚTSKÝ SOUBOR).

4. Jaké jsi zažíval pocity při účasti na Jízdě králů?

RA 12: Síla okamžiku, určitě ano. (SÍLA OKAMŽIKU).

RA 13: Tak to už si nevzpomínám. (ZAPOMNĚNÍ).

RA 14: Stoupla, protože jsem se více dozvěděl o tradici a tím se cítil rozhodně lépe (SMYSL TRADICE).

RA 15: Nenapadá mě v čem. (ŽÁDNÁ ZMĚNA PO JÍZDĚ KRÁLŮ).

RA 16: Ne až tak zásadní výchovný aspekt (DROBNÝ VÝCHOVNÝ EFEKT).

RA 17: Stejně (ŽÁDNÝ VÝVOJ V ČASE).

5. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření mezigeneračních vztahů?

RA 18: Na to nejlépe odpoví rodiče, ale asi ano. (MÍNĚNÍ RODIČŮ).

RA 19: Rozhodně mi nebránili a zajistili mi vše potřebné, takže myslím, že byly rádi a já taky. (PODPORA RODINY).

6. Jaký vliv měla Tvoje účast na Jízdě králů pro utváření rodinných vztahů?

RA 20: Pomáhala mi celá rodina a nejbližší kamarádi. Každý uměl něco jiného (ROZDĚLENÍ ÚLOH).

RA 21: Bratr (RODINNÁ TRADICE).

RA 22: Hlubší smysl ne, dříve jezdili odvedenci sami, protože to s koňmi uměli, nyní je potřebný někdo kdo koně povede, jinak by to bylo asi zajímavé :D

Jinak to byla spíše oběť ze strany bratra, že se nemohl věnovat JK tak jak by chtěl.

(OBĚTOVÁNÍ).

7. Jak prožívá Jízdu králů jezdec královské družiny?

RA 23: „Zodpovědně jsem ji určitě bral, nejednalo se pouze o samotnou jízdu, ale i o události, které jí předcházely a také následovaly, tz.celý kulturní rok od krojovaného plesu,

mrskačku, JK, odvodý – kde tohle všechno se prožívá ve společnosti celého ročníku a krále (KULTURNÍ ROK).

RA 24: Určitě ano týkalo se mě to především jako vlčnovjana s úctou k tradici (VLČNOVJAN).

8. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztah k obci?

RA 25: Družina se formovala na schůzích ročníku, tam se rozdělilo, kdo bude mít jakou pozici. (pobočník krále, první vyvolávač, zbytek družiny) (SCHŮZE ROČNÍKU).

RA 26: Pozvánka na schůzi a místní rozhlas (INFORMOVÁNÍ).

RA 27: Kvůli tomuhle asi ne (NEPATRNÝ VLIV).

9. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj vztahu k vrstevníkům?

RA 28: Vídali jsme se častěji, smelení nevím. (STMELENÍ).

RA 29: Na třicetinach nás bylo cca 90-95% (VĚTŠINA SPOLUŽÁKŮ)

RA 30: Ročníkové srazy určitě nemají s JK nic společného (VZTAH FOLKLORU A ROČNÍKU).

10. Ovlivnila Jízda králů do budoucna Tvůj ve vztahu k rodinným příslušníkům?

RA 31: Myslím, že do jisté míry byly vlivem tradic ovlivněny naše rodinné vazby (RODINNÉ VAZBY).

11. Jaký vztah máš k místnímu prostředí?

RA 32: Jsem rád, že jsem ve Vlčnově vyrůstal, mám zde kamarády, známé a vzpomínky. Pokud byla otázka směřovaná na patriotství? Tak asi normálně jako každý ke svému rodišti (PATRIOTISMUS).

RA 33: Vždy se rád vracím (NÁVRATY).

12. Jakou roli hrají folklorní tradice pro utváření vztahu s místním prostředím?

RA 34:Nyní nemá tradice tak hluboké působení v daném místě jako tomu bylo v minulosti, ve chvíli kdy tradice nebyla jenom jakási přehlídka, ale lidé tímto způsobem žili, byl to určitý způsob tehdejšího života a zábavy lidí. Nyní se tradicí zabývají spíše lidé, kteří mají k tradici určitý vztah a chtějí ji poznat hlouběji. Takže, pokud si někdo zvolí ke svému žití region s bohatou tradicí, má k ní vztah a je pro něj důležitá, tak se mu v této oblasti bude žít lépe (NADHLED).

RA 35: Mám zde rodinu a přátele, takže mě to sem rozhodně táhne, bydlení zatím ve Vlčnově neplánuji (TOUHA).

RA 36:Jelikož jsem z Vlčnova odešel, tak by bylo asi blbý napsat cokoli jiného než NE (UDRŽENÍ STANDARDU).

13. Změnil se Tvůj pohled na Jízdu králů v průběhu času?

RA 37:Díky účasti JK jsem poznal tradici hlouběji, avšak pravé sblížení s folklórem přišlo až později (ČASOVÝ ODSŤUP).

RA 38:Určitě se moje děti dozví, odkud pocházíme a co zvyklosti znamenají (PRÁVO NA MINULOST).

14. Měla by se Jízda králů konat i v budoucnu?

RA 39:Určitě bych jim v tom nebránil, já jsem jezdil s ročníkem pode mnou (PODPORA).

RA 40:Je to odraz místa a doby, ve kterém vznikla, další generace si dokážou lépe představit život našich předků a zvyklostí té doby (ŽIVOT MINULÝCH GENERACÍ).

Příloha 5: Rozhovor – respondent 4 – hlavní organizátor JK - pan Petr PE

PE 01: Jakou roli hráli a v současnosti hrají lidové tradice ve Vaší rodině?

Velmi zásadní, našel jsem si manželku, která se již se mnou rozvedla. Tancovali jsme v souboru. Rodina byla nakloněna folkloru (RODINNÁ TRADICE).

PE 02: Vysvětlovali Vám rodiče význam lidových tradic a jakým způsobem?

Hlavně babička. Ta mne učila tančit s metlou (MEZIGENERAČNÍ KOMUNIKACE).

PE 03: Navštěvoval jste v dětství některý z lidových kroužků?

Ne (DĚTSKÉ LIDOVÉ KROUŽKY).

PE 04: Účastnil jste se jízdy králů jako jezdec družiny, král, popřípadě pobočník?

V případě že ano, jak Vás tato zkušenost ovlivnila v budoucnu?

Jezdil jsem jízdu králů v 1974 jako pobočník. Jezdil taky můj bratranec, který bydlel v Havířově. Takže jsme vypravovali 2 koně z domu (AKTIVNÍ ÚČAST).

PE 05 : V čem spatřujete originalitu Jízdy králů ve Vlčnově?

Je to jedinečná událost pro kluky, kteří se stávají chlapy. Už to vysednout na koně je zážitek na celý život a při tom si moct. Vyvolat na lidi nějakou rýmovačku, pohled ze hřbetu koně na návštěvníky JK je neopakovatelný (NEOPAKOVATELNOST).

PE 06: Byl jste aktivním účastníkem lidových tradic před Vaším působením v roli jednoho z hlavních organizátorů jízdy králů?

Ano, od 15let jsem vystupoval v souboru Vlčnovjan a jsem jeden ze 4 lidí, kteří pracovali v Osvětové besedě a pracují dodnes ve výboru KSK (DLOUHOLETÁ PRÁCE).

PE 07: Jak přijala vaši funkci jednoho z hlavních organizátorů JK Vaše nejbližší rodina?

Velmi zle, protože jsem se stal zaměstnancem KSK a neměl jsem moc času na rodinu (MÉNĚ ČASU PRO RODINU).

PE 08: Byli Vám členové rodiny nápomocni při každoroční organizaci jízdy králů?

Zpočátku ano (RODINA).

PE 09: Jak dlouho pracujete v kulturním domě ve Vlčnově? Jak byste práci zde zhodnotil?

Přínosy, ztráty... Jsem zaměstnán 22 let. Je to na nervy náročná práce a taky na čas. Skloubit všechny sporty a kulturu dohromady je velmi těžké. Ale když se dobří lidé domluví tak jde všechno udělat. Klub ve Vlčnově je velmi vytížen, snad nejvíce v okres v podobných vesnicích (PŘÍNOSY I ZTRÁTY).

PE 10: Jaký přínos či ztrátu toto Vaše zaměstnání pro rodinu znamenalo?

Radikální- rozvod a ztráta rodiny. Pro mne se stala rodina soubor a nyní MS (ZTRÁTA RODINY).

PE 11: Jakou máte pozitivní, či negativní zkušenost z organizování jízdy králů?

Když se setká dobrá parta lidí jde udělat různé věci. Já mám štěstí na dobré lidi, kteří mi pomohou a tak se to zvládá dobře (KOMUNIKACE MEZI LIDMI).

PE 12: Změnil se nějak Váš pohled na lidové tradice v průběhu působení v roli pracovníka klubu sportu a kultury ve Vlčnově?

Lidové tradice k životu patří. Je vzdávat hold všem našim předkům, kteří tyto tradice udržovali a dovedli je pro nás. Tak musíme učinit taky my a další generace (POCIT ZODPOVĚDNOSTI).

PE 13: Odkud jste čerpal odborné znalosti ohledně tematiky jízdy králů, její formy a obsahu?

Z rodiny a všech aktérů, kteří se zúčastnili Jízdy králů. Později i z literatury (NABÝVÁNÍ ZKUŠENOSTÍ).

PE 14: Jste v současné době aktivně činný v oblasti lidové kultury, zejména pak organizování jízdy králů?

Ano jsem jeden z hlavních organizátorů. Dále pořádáme ještě spolu s MS Hodové zpívání v búdách (UDRŽENÍ TRADIC).

PE 15: Myslíte si, že jsou lidové tradice v obci doceňovány nebo je tomu naopak?

U některých přistěhovalých občanů se JK nemusí dělat vůbec, protože s tím nejsou sžití. Doufám, že všichni domorodci si to nenechají rozmluvit a tím i pokazit (PŘISTĚHOVANÍ OBČANÉ).

PE 16: Myslíte si, že bez pomoci dobrovolníků z řad občanů by bylo možné zorganizovat každoročně jízdu králů?

Ne nebylo. Protože se jedná už o velkou akci (NEZJIŠTNÁ POMOC PŘI ORGANIZACI).

PE 17: V čem spatřujete hlavní význam uchovávání lidových tradic ve Vlčnově?

Je to jediná příležitost se ukázat světu přilákat sem turisty. Máme ještě vdolečky a dobrou slivovici (PROSADIT SE VE SVĚTĚ).

PE 18: Má pro Vás ve Vaší práci pro zachování lidové kultury ve Vlčnově význam, že jste místní rodák?

Ano, můžu se tradicím věnovat v plné míře (RODÁK).

PE 19: Setkáváte se s pochopením spoluobčanů při plánování jízdy králů?

Jak jsem již řekl u některých lidí je to jenom na obtíž. Většina, ale je pro (KOMUNIKACE).

PE 20: Byla by možná v současné době JK bez výrazné sponzorské pomoci?

Program, který se koná, určitě ne. Jízda samotná by byla jenom jízdou pro kluky a místní lidi. Rádi bychom, aby jsme mohli jezdcům pomoci finančně na rúže a koně (BUDOUCNOST).

PE 21: V roce 2011 byla zapsána jízda králů do seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Co to podle Vás znamená pro budoucí generace?

Proto jsem řekl, že je zapotřebí udržet tuto tradici i pro další roky a na tom se musí podílet hlavně mladší generace. Myslím si, že si je vychováváme v našich souborech (AKTIVITA U MLADŠÍ GENERACE).

PE 22: Na co je potřeba dbát i nadále pro zachování tradice jízdy králů?

V dnešní době finančního úpadku, je zapotřebí tlačit na státní orgány, aby se snažily tuto ojedinělou akci podporovat finančně i materiálně (PODPORA STÁTU).

PE 23: Podporujete mladší generaci ve Vaší rodině ve vztahu k jízdě králů a lidové kultuře vůbec? Uveďte jak.

Měl jsem syna za krále v roce 1991 a přesvědčuji i svoji sestru, aby dala syna za krále. To si myslím, že je dost přesvědčivé (PODPORA RODIN).

Příloha 6: Rozhovor – respondent 5 – pan AN

Kolik je Vám let? 67 let

Jste místní rodák? ano

Jste ženatý/svobodný...? ženatý

Kolik máte dětí? 3

Kolik máte sourozenců? 4

AN 01: Jakou roli hráli a v současnosti hrají lidové tradice ve Vaší rodině?

Naše rodina podporuje udržení lidových tradic, podpora je aktivní a zúčastňujeme se většiny akcí (STMELENÍ RODINY).

AN 02: Vysvětlovali Vám rodiče význam lidových tradic, a jakým způsobem?

Ne rodiče to brali jako tradiční součást života na vesnici, byl to nepsaný zákon uznávaný vesnickou komunitou, bylo to tradiční oblečení v pracovním i slavnostním kroji, ve spojení s kostelem a všemi zvyky, které se od prarodičů stále přenášely na další generace. Bylo to koledování na vánoce, fašanky, půst se všemi úkony, velikonoce, Boží tělo, štrandrování na rozšířená jména Josef, František, Antonín, Marie, Barbora, křtiny s hostinou krojované svatby, biřmování, hody, dožínky, kateřinské zábavy, hlavní slavnost Jízdy králů a další (NEPSANÝ ZÁKON OBCE).

AN 03: Navštěvoval jste v dětství některý z lidových kroužků?

Ano, ve 12 ti letech jsem byl členem souboru Vlčnovjánek (AKTIVITA JIŽ V MLÁDÍ).

AN 04: Účastnil jste se jízdy králů jako jezdec družiny, král, popřípadě pobočník? V případě že ano, jak Vás tato zkušenost ovlivnila v budoucnu?

Ano, jezdec královské družiny v roce 1954 a od té doby se aktivně podílím na organizaci jízdy (NOVÁ ZKUŠENOST).

AN 05: V čem spatřujete originalitu Jízdy králů ve Vlčnově?

Vlčnovská jízda králů se jako jediná zachovala v původním provedení zvyku. Králem může být jenom chlapec mravně bezúhonný ve věku 9 až 12 let, družinu tvoří jenom odvedenci – legrúti, ve věku 18 let. Dříve to byli chlapci o rok starší, na vojnu se nastupovalo později. Jízda králů se ve Vlčnově jezdí od nepaměti, nejstarší zprávu máme od Jana Knotka, nejstaršího zjištěného krále narozeného v roce 1894, který byl králem v roce 1909. Dle

vyprávění jeho dědečka byla ve Vlčnově rodina s přezviskem Kovářů král a tak se jim říkalo, že 4 generace kovářů měli vždy syna králem. Ten nejstarší byl králem v roce 1808. Jízda nebyla přerušena ani v době 2. světové války (PŮVODNÍ PROVEDENÍ ZVYKU).

AN 06: Byl jste aktivním účastníkem lidových tradic před Vaším působením v roli jednoho z hlavních organizátorů jízdy králů?

Ano, byl (AKTIVITA).

AN 07: Jak přijala vaši funkci jednoho z hlavních organizátorů JK Vaše nejbližší rodina?

Rodina mě podporovala, ale občas mě žena zlobila, že se můžu přestěhovat do Klubu sportu a kultury (PODPORA RODINY).

AN 08: Byly Vám členové rodiny nápomocni při každoroční organizaci jízdy králů?

Ano, moje děti všechny, ale i většina ostatní rodiny (ŠIRŠÍ RODINA).

AN 09: Jakou roli v tomto případě sehrála skutečnost, že je Vaše manželka taktéž rodačka z Vlčnova?

Bylo to velmi důležité, vyzná se v krojích a zná půlku vesnice a to bylo pro mě velmi užitečné (RODAČKA).

AN10: Jak dlouho jste působil v této funkci?

20 let jsem byl v Klubu zástupcem několika různých ředitelů a po revoluci od roku 1990 jsem byl 11 let ředitelem Klubu (PROFESNÍ VZTAH K TRADICÍM).

AN 11: Jakou máte pozitivní, či negativní zkušenost s organizováním Jízdy králů?

Vždy mě těšilo, jak se Vlčnovu dařilo dále udržet a rozvíjet Jízdu králů (ROZVÍJENÍ JÍZDY KRÁLŮ).

AN 12: Změnil se nějak Váš pohled na lidové tradice v průběhu působení v roli pracovníka klubu sportu a kultury ve Vlčnově?

Stále se snažím pomáhat udržení Jízdy králů, v poslední době usiluji o získání financí na nové kroje pro královskou družinu (PODPORA MECENÁŠŮ).

AN 13: Odkud jste čerpal odborné znalosti ohledně tematiky jízdy králů, její formy a obsahu?

Od svého dobrého přítele Dr. Josefa Beneše, rodáka, který žil v Praze, z odborné literatury a mnoha pamětníků z Vlčnova (ODBORNÁ LITERATURA).

AN 14:Jste v současné době aktivně činný v oblasti lidové kultury, zejména pak organizování jízdy králů?

Ano, angažuji se v občanském sdružení Společnost jízdy králů (STÁLÁ ZAANGAŽOVANOT).

AN 15:Myslíte si, že jsou lidové tradice v obci doceňovány nebo je tomu naopak?

Většina lidí tomu fandí, někteří nadávají, ale měsíc před jízdou se všichni připravují (VĚTŠINOVÁ PODPORA).

AN 16:Myslíte si, že bez pomoci dobrovolníků z řad občanů by bylo možné zorganizovat každoročně jízdu králů?

Určitě ne, je nezbytné, aby tomu pomáhala většina vesnice (DOBROVOLNICTVÍ).

AN 17:V čem spatřujete hlavní význam uchovávání lidových tradic ve Vlčnově?

Je to výborné pojítko sounáležitosti k rodnému kraji vesnici a rodině (SOUNÁLEŽITOST).

AN 18:Má pro Vás ve Vaší práci pro zachování lidové kultury ve Vlčnově význam, že jste místní rodák?

Ano, je to velmi důležité být rodákem (RODÁK).

AN 19:Setkáváte se s pochopením spoluobčanů při plánování jízdy králů? Jak jsem již napsal u některých lidí je to jenom na obtíž.

Většinou ano, obracím se hlavně na lidi, kteří k tomu mají vztah, nebo které pro podporu získám...(POCHOPENÍ SPOLUOBČANŮ).

AN 20:Byla by možná v současné době JK bez výrazné sponzorské pomoci?

Sponzoři jsou velmi důležití, zejména takoví, kteří k tomu mají vztah (VZTAH SPONZORŮ A TRADIC).

AN 21:Promítly se získané kontakty významných sponzorů i v jiné oblasti než je lidová kultura (myšleno pro samotný rozvoj obce Vlčnov)?

Ano setkání vlčnovjanů a další akce (DLOUHODOBÝ DOPAD SLAVNOSTÍ).

AN 22: V roce 2011 byla zapsána jízda králů do seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Co to podle Vás znamená pro budoucí generace?

Je to úžasná událost, je to ocenění lidové tradice, na kterém má Vlčnov největší zásluhu. Žádné další, větší ocenění Jízda králů nemůže získat!!! (VRCHOLNÉ OCENĚNÍ SLAVNOSTÍ).

AN 23: Na co je potřeba dbát i nadále pro zachování tradice jízdy králů?

Bude to náročné udržet Jízdu králů, rodí se stále méně dětí, budeme muset tradici trochu pozměnit, ale jízda to určitě přežije (UDRŽET TRADICI).

AN 24: Podporujete mladší generaci ve Vaší rodině ve vztahu k jízdě králů a lidové kultuře vůbec? Uveďte jak.

Pomáhám studentům při vypracování studijních prací o jízdě a finančně podporujeme v rámci možností Společnosti jízdy králů mladé družičky, některé soubory, Čerešničky a podobně (POMOC MLADŠÍM GENERACÍM).

Souhlas s rozhovorem

Respondent:.....

Stav:.....

Věk:.....

Počet dětí:.....

Vzdělání:.....

Rozhovor byl uskutečněn dne:.....

Místo rozhovoru:.....

V rámci etiky výzkumu byl podepsán souhlas.

Respondent uvádí, že souhlasí s přepisem rozhovoru a jeho dalším zpracováním.

Respondent byl ujištěn, že veškeré získané informace jsou zcela anonymní a budou použity pouze za účelem výzkumné části diplomové práce.

Podpis respondenta